ΓΕΩΡ. ΠΑΠΑΔΑΚΗ Α' ΣΥΛ. ΚΑΤ. 28. ΚΑΡΠ. ΜΑΡΙΑ ΔΙΟΔΑΤ. ΜΑΡΙΑΣ ΑΡΧ. Α. Μ.

Ε. 17-12-1913

Δ'

5/2.

Στὴν Ἀνοιξη τοῦ Χουμοῦ

Μερεῖοὶ, δέρρες σύγχρονες τοῦ Μεζιανοῦ, μερεῖοὶ!
Καὶ δέρρες τοῦ Μεσογγιοῦ τὶ ὄμορφο τοῦ Σιμωνέικο,
Γιὰ νὰ διακόψῃ σήμερα τὸν Χουμοῦν τὸ Ἄνοιξη
Μὲ τοῦ ζηρεῖ τ' ἀπέρασι τὴς ὥρισις Παλιαγίας,
Νὰ ~~ξεσκάσουν~~ ὅλα ἐμπ ζηρεῖ ὁλοὺς ~~τοὺς~~ μεγάλους δρόμους
Ν' ἀπαντήσουν τὴν ~~ἄνοιξη~~ τοῦ Χουμοῦ ἀνοίξι,
Νὰ ἰδοῦμι τὸ νεραΐζουνο μυστήριο τοῦ Χουμοῦ ~~χαὶ~~
Τὸ Παναγιήρι τοῦ Χουμοῦν τὸ ~~χιονισμένο~~.

— Τί ἔναι ὁ ἔρος ποὺ ἀπαντᾶται μ' ὅλη ~~τὴν~~ χαρὰ κ' εὐτυχία;
Μήνα χουλάγια σφάζουνται; Μήνα δερεὶ μαγειεύουν;
— Οὐδὲ χουλάγια σφάζουνται μ' οὐδὲ δερεὶ μαγειεύουν,
Ἡ Ἀνοιξιὰ ξεπήδησε ἀπὸ τὸ Καπνοβούνι,
Ποὺ ἡ Μεγάλη Παναγιὰ τὸ πρόσωπό τοῦ Χαρίσια ~~χαρίζει~~
Καὶ πάει νὰ ἰδῇ μ' ἀπορία τὸ ~~φόβερό~~ τὸ Κούμπι,
Νὰ ἰδῇ τὸν ~~Χουμοῦρο~~ τοῦ ~~Χουμοῦ~~ Χαμοῦμι,
Τὸ ~~χιονισμένο~~ σύριαι του μὲ δέρμα νὰ ροκίζῃ,
Καὶ νὰ τὸν ὑπέρ χορεύῃ μὲ σίφα, μὲ τουμπάρι
Καὶ τὸν Χουμοῦ ὁ Ἀγι-Βασίας τὸ δέρμα του νὰ σείῃ
Χιονιὰ πὼς ἔπεσε τὸ ἀπόμπο τὸ Χουμοῦ!

Χιονισμένος ὁ ~~Χουμοῦρος~~ τὸ Παναγιήρι μένα
Μὲ σίφα μπαχὰ πουλιά, μὲ σίφα τοὺς Χουμοῦλες,
Δὲν παραδέρα ἐρωμιὰ, πλανᾶ δὲν προσπερνάει
~~Φτάνει~~ στὴν μύτη τὸ μεγάλο ἐ' ἔχου Παναγιησιοῦ του

Καὶ τὴν ὀμορφιά σου γιαλογραφεῖ τὴν ὁμπρειά σου μάτι.
Τὸ μέσα χάλκη ἡ Σμυρνιὰ κι' ἀπ' ἔξω τὰ λουλούδια
Καὶ τὰ παπόρια ἐχαλοῦν μὲ λαμαχὴ μερέμι.
Μέσα φωνάζει ἡ Λεντεριὰ κι' ἀπ' ἔξω ἡ Τραπεζιὰ
Μ' ὄρμι καὶ γύρω φόβερη χαμιὰν νὰ μὴν τὴν πάρῃ,
Καὶ μιὰ φωνὴ, θλιμμένη φωνὴ σπιθάμη καὶ μέγα:
—α Σούμπαρε, Καλόγηρε, ἡ λεμονιὰ σου κλᾶ."

*

Ὁ Ἡλιόγερος δὲν ἀκούει ὁλόρθιο τὸ σῶμα,
Τῶ γιαλογραῖς τὰ γράμματα μ' ἐλαφρεῖαι διαβάζει,
Μεταβαίνει τὸν Χριστὸ μὲ σκέψι καὶ τὸ εὖρε,
Καὶ δέρνει καὶ τὰ βάγια του σανίδι καὶ πουντόνε,
Καὶ γέρνουν ὅλοι ἔλεος γιὰ τὸ νιόγερο λαγκάδι.

Τότε χορεύει ἀγέρωχος καὶ λέγει ὁ Λαμουνάρης
Στὰ νέα τὰ χοντόχαρα τοῦ, στοὺς νέους τοῦ συντρόφους:
— « Παιδιά μου, μὴν ~~χάνεστε~~ χάσεται, τοῦ εἶπεν τὸ Κόσμο,
« Τὸν ἥλιο τὸν νιόφεγγαρο καὶ τὸ χρυσὸ φεγγάρι
« Κι' ἐσὺ 'σαι τὸ γυμάτερο, τ' ἀδάκρυτο μας Λούη.
« Λίγες σταγμὲς καὶ δάκρυα καὶ αἷμα καὶ οἱ ἴδιοι στὴν ἐρμιάδα
« Στὴν ἄκρη στὸν Περαίωνα, στὸν πόρο τοῦ Χριστοῦ μας!
« Παιδιά μου, μὴν ~~χολιάστε~~ χολιάσεται καὶ μὴν καρτερικάσε,
« Πάρε μὲ χρόνους μὲ καιροὺς, πάρε δικαίους δρόμους:
« Δ' ἀνεβαίνουνε μὲ καιρὸ τὸ Κούγκι καὶ τὸ Λούη.!»

*

Κι' αὐτὰ τὰ λόγια λέγοντας ὁ ἁρμενὸς Λεβίτης
Μὲ σταθερὰ ἀποφάση τὸ δικαίωμα ἀπέρασε,
Ἐκεῖνος ~~τὸν~~ ~~ἀπὸ~~ ~~τὸν~~ ~~ἀπὸ~~ ~~τὸν~~ ~~ἀπὸ~~

Κι' ἦλθε τό Κούγκι τότες στούς ούρανούς ἀμέτρο,
Κι' ἐνέτρο σάν τόν ἀητό, που σχίζει τούς αἰθέρες.
Ἔσπιξε φτερούγες στόν νεό τον ἔμμετρο τον Τέτοιες!....
Ἡ λεβεντιά του ξύπνησε ἀμέτρια τήν Ἑλλάδα,
Κι' ἡ φόβα του τήν δέρνανε, τήν ἔπιανε παράκι.
Ἀπό τήν φόβα τοῦ Κουγκιοῦ τήν δοξασμένη Ἐπείνη
Πῆρε ὁ Κανέρης τήν φωτιά μέ τ' ἔρφανο σπαθί του,
Ὁ Νῶεμπρης τίς τούρκικες ὀρμιᾶδες ἔβγαλε χρόνια!

Ἀπό τήν φόβα Ἐπείνη
Πῆρε ὁ Ραφαήλης τήν φωτιά κι' ὁ Ἐλένιος Γεωργάκης
Κι' ἔγιναν ὁρκωμοσία μές τήν Μονή τοῦ Σέκου!

Ἀπό τήν φόβα Ἐπείνη
Ἄναψε τ' ἀγκοθάκι του ὁ Δρῶτος ὁ Καλάρης,
Κι' ἔπιανε τόμπι αἰθέρια τό μαῦρο Μπουμπούκι
Νά μπεῖ τό κάστρο ὁ Κίουταχης μέ τόν Ὀμέρ Βρυώνη!

Ἀπό τήν φόβα Ἐπείνη
Ὁ Κανάκος Ἀβέρωφος, δεύτερος Λαμπρούκης,
Μ' ἀθάνατον ἄναψε τό φοβερό σπαθί του
Κι' ἔπιανε Κούγκι δεύτερο τό ξεμυαλισμένο Ἀρμπέδι!

Ἀπό τήν φόβα Ἐπείνη
Κι' ὁ ξακουστός μας Βασιλέας ἔσπιξε στήν καρδιά του,
Κι' ἐτίναξε πελάτρατα καί Τούρκους καί Βουλγάρους.

*

Πέρασαν χρόνοι καί καιροί κι' ἤρθεν ἡ ἔνδοξα ἡμέρα,
Ποῦ ἐλπίδες τοῦ Λαμπρινῆ ἡ θεία προφητεία,
Γιά' ἐβγῆκαν ἀπό τόν τάφο τους τό Κούγκι καί τό Σούλι.
Ἀγάπια, ἀγάπια ἐπεῖ γυρά, στό ξομολογάρι Κούγκι,

Ο Σεφερλής γέρος μπεκρομπουκαλοσυρτάρας
Σεφερλής σπίτι του
Όχι λι φεύγει του Σουρεά λι πορτοξαστράκες

×

Χαρά σου, του σπιτιού μας, χαρά σου λι όσοι χουν
Τ' αυλή λι δέντρα λουλούδια όσα έχουν σαγρηνάρι.

17 Δεκεμβρίου 1913.

ΠΕΡ. ΠΡΩΙΜΑΤΕΣ Α' ΟΡΗ, ΕΧ. 28-4 ΧΡΟ, ΝΕΑ ΜΑΡΗ, ΝΕΑΠΤΕ ΔΙΟΡΘ / ΑΡΧ. Α.Μ.
σ. 35, ΠΠΣ.

34.-41.

Ὁ Μαυρομμάτης Βασιλιᾶς

13/5.

Στὴν ἱερὴ σειρὰ τοῦ ἡρωϊκοῦ
Ἀθανατόβαρκα τοῦ ἔμμετρου Ἕλληνα Κωστα-
ντίνου Παγανοζώτου

— Τί νάν' ὁ ἀχός, ποὺ ἀκούγεται κι' ἡ λαγκαδιὰ κι' ἡ μαγούλα;
Μήνα ἀλογιὰ πατιόνται; Μήνα βουνὰ μαρμαρώνουν;

— Οὐδὲ ἀλογιὰ πατιόνται κι' οὐδὲ βουνὰ μαρμαρώνουν....
Μόνο στὴν Πόλη βασιλιᾶς οἱ ἔμμορφες κι' οἱ Τοῦρκοι.
Μόνο καὶ νύφια βασιλιᾶς ἀδειάνουν τὶς μπῆκες....
Χαροῦν τὰ λόγια κι' οἱ παροῦσες ἀπαντεχοσύρτου
Καὶ τὰ βουνὰ συντόμως φανερώνουν καὶ σειοῦνται.—

Μιὰ μαύρη Τρίτη δεκεμβρή, ποὺ βαρυμαυρίσανε
ὅλοι ὁ Μαΐου δυὸ μέρες ἤθελε καὶ βγῆ ἀρμαθιάστη
στὴν ὥρα, ποὺ γιομώσανε τὰ σύνεργα τὰ ἀγοράσια,
μόνον ἀράκοντα τοῦ Ρεμπαὶ ν' ἀφήσει
ἔξω γυρεύουν οἱ ἀγιοὶ κι' οἱ λαγκαδιὰ κι' οἱ βοσκοὶ
Δὲν βαρυμοιάζονται κι' ἀσπρίζανε τὰ πάντα,
Τὸ σπίτι βάζει, σὰν νεροῦ, ἀποάνω αὐτὸ τὸ πόδι,
Καὶ βρίσκει μὴ τὸ λάκκωμα τὸ σπίτι τοῦ χριστάρη
Μὲς στὰ χαλάσματα τὰ καθιστὰ τοῦ βγάνουν τὴ πόζα....
Φόβος καὶ τρόμος χύνεται ὁ Ἀνδρέας καὶ δύση
Τὸ [redacted] μέσα στὸ σπίτι τὶς μέντρες μαρμαρώνει,
Ἀγριεύει καὶ βγάνουν τὰ νοήματα καὶ σὰν σὲ ζῆνα μέρη

Κι' ἀρίνουν ἔρμες τὶς φωτιές, σκορίζουλαι τ' ἀρροίμια
Τὰ χάρια ξαπλάζουλαι, σὰ τὸ λιγάκι μέσα
Καὶ ρίχνουλαι μὲς σ' τὸ κρο μεσολιγακόρια,
Τὰ δᾶμα, σοῦ δὰ λούρνουν κ' ξαπουσμένη Πόλη!

*

Μιὰ μαύρη Τρίτη ἀγέρη, τσιγκί, φαρμακωμένη,
Ποῦ ὁ Μάης ἔτις μύρες πάγε νὰ βγῆ ἀγκομαχῶντας,
Τὴν ὥρα, σοῦ χαρόσανε τὰ σκολιαὶ τὰ ὀρνίθια,
Οἱ Τοῦρκοι βάγανε βουὴ Ἀμμὴν-Μοναμὴν
Νὰ μποῦν νὰ σταυρώσουνε τὴν ξαπουσμένη Πόλη.
Δεσηχυλάζουν οἱ ἀχοί, κι' οἱ ταραχὲς κι' οἱ βρόντοι
Κι' ἐκεῖ βαρουγουγλιὰ κι' ἀσκειβίζουν τὰ σπαθία,
Κι' ἐκεῖ, σοῦ μορφοβόγλιαν κ' γύσσα τοῦ φωτὸς
Τὴν σταυροδρόμι Κερκόπορλα τροδόλις τὴν ἀνοίγει!

*

Τὰ κεραμύδια σήκωνλαι κι' οἱ ἐμῦλα δυὸ παμπέρες,
Τὶς ξαπουσλὶς Ἁγιὰ Σοφιὰς σ' Ἀτελοὴ καὶ Δίδυμα,
Σκιαίνουν, ξεσκιαίνουνε, λάμπουν, ξελάμπουν
«Ἀλλὰχ-ἀλλάχ» κ' Πολὴ τσάρδιν, ἀλλάχ-ἀλλάχ, κ' Πόλη πάλι.
Καὶ διαμαντῶνε, γιαίνουλαι, τὶς λευκαὶς τὸ χόδι.
Πέτρα καὶ μάνα κ' γαλανιὰ μεσολιγακόρι,
Κατάνω τὸ «χρυσόβουλο, μὲ τὸν χρυσὸν λουτοῦ,
Ἐκεῖ ὅλα εἶν' ἱστορία καὶ ἀντρεία καὶ λύγια
Κι' ἅνας τσαγκέρφορας πασᾶς, τὰ χέρια τοῦ προσκύνια,
Ἔχει τὸ δισκοπότηρο καὶ σ' ἄγιο τὸ βαφτίσι,
Κ' ἐκεῖ μιὰ τόρλα βορεινὴ πάνω φλοιὰ καὶ βρύγει,
Καὶ τὰ λιθάρια δέσανε τὰ χέρια σ' ἀγεροντὰ τὰ χέρια.....
Καὶ μέσα στὴν ὀχυρωσή καὶ μέσα στὴν ἀντάρα
Τὶς καφρους ποδιοχάγιαδες καὶ σὲν σκεπῶν τὴν σκέπη
Ὁ Ἔμπας ὁ Βασιλιὰς, ὁ χριστοφορούνης,

Η αποστολή του Σχινοσού και της Χρυσαυγούστης

Σε μια γραμμή συνορίαν μέ τον Δρακόν τον άπρον
~~Σε μια~~ ο Λουλάκος μπόρεσε, παλεύας δεί πορμέ τους,
Να εύρει μέσα πυκνής τον πόρο νέ συγκαύση
Επειδή είχαν δέρμα δέρμα νεού η Παγνέ λουρίδα.
Κι' έλα πυκνώνει ~~κ~~

~~Ο~~ (ο Λευκός κι' υπόλοιπος εδέσαν
Στον κρουνό της Αγιά Σοφιάς μ' ό,τι μας δε κάθεται
50 Τ' έχουν τα Μεσοβέζικα μ' αγκάθι τα δόρια,
50 Δρακόντειρο, πανόκι μαί αίμα ελαφρύνο,
Φοβέρα του πορτόκου και της Χρυσαυγούστης.

×

Σκύβουν κι' αρέι κι' φοβερή, γυρνάνε στα σπίτια,
Κι' η νύφη εσχεπτικόκη χαρά δεν έχει της
Στον σκοτεινόν βουνά και στον κακό δρακό τον
Και τον αγιό κάτω εσκοτεινό τα μάτια του δέρνει,
Αγγέι περά τον μπαίνουν, στην αγκαλιά την μάνα,
Όσον πανούνται δε νερά και δε δουλεί, χαϊδάνε,
Ο σκοτεινός Βασιλιάς ~~ταξιδεύει~~ σπίτι εύρα
Και δεν τον πεθαίνουν ~~μπόρεσε~~
Στον Κακο-Κόρφον τα φαγά και σκοτεινό λαιμό,
60 Λύκοι μπορούσε κι' όπου τον τα ~~σκοτεινά~~ τον όρα,
Μην χόρτας που χρώσουν κι' όλα μαί που σπιτεύει,
Κι' ήμαι που χορτοφάγουσε κι' χορτοφαγοκαύσουν,
Σκυφτή στον Χάρο, κάτχει σ' ένα μέρος τον ένα μάνα
Πού τον ρωτούσε μη χαρά μαί τους δεσπεμένους,
Πού πολεμούσε ~~χ~~ χρυσόκοσσους χριστάδες και χριστάδες,
Ότι ο Λουλάκος νίκησε κι' έρωτα μές στην πόλη.

×

Ο Βασιλιάς, απονάρλας τα' δλεφτά τα' χρυσά,
Από τον τοπον τον τοπον εξεμάνη και δεμόνη,
Και στρέφει 'γύρο γυρεύει, πουθενά χαρά δεν βρίσκει,
Σέρνονται πίσω συντροφιά τα ~~τσαρδάκια~~ δλεφτάκια του όλα,
Και τρέχει-τρέχει, σαν λαγκάς, σαν έξυπνα τετράπεδα,
Νά πετάχτη σαν σύννεφο τον Κόσμον τον ανοίχτο,
Να τσακιστή απάνω μιά σαν 'γύρο γυρίσει,
Να δώση τους Αγγελους τα μάς από την πλάση,
Κι' όλους την Κόσμον Μυρολόι άφαντα να τους σβήση.

×

Ο Κόσμος τρέχει από κοντά νά τους χαρή όλους....
Φυσομανάει, σαν δερβέν, αυγουλάει, βόγκησε,
Παρακαλεί αγγέλους κι' αγάλματα εγονάει
Τραβάει την Θεότοκα του, την παρακαλεσμένη,
Σέ καλοδούλει Χάρη, πιάλει κι' απομένει
Κι' ο καταραμένος Βασιλιάς μέ τον νεκρό Σπαθί του
Διαβαίνει σαν το σύννεφο, σαν έξυπνος ζητάει
Και ψάχνει-ψάχνει απεράντως και τέρμα δεν φαίνει
Και τη στεγνή, που ζήσανε ο Κόσμος τον ανοίχτο
Μες σ' άπειρα μυστήρια και στα βαθιά σκοτάδια
Και τον εχάσανε ο Βασιλιάς μέ την γυμνή σπαθί του
Μέ μιάς αγριεμένος κι' αυτός και 'ξεμανεμένος
Και τό σπαθί του 'έγυρε κι' ο ~~Αντρόγυνος~~ Σπαθός του,
Κι' αυτή, σαν μεσημέρι δερβέν, λαμνάει και σκοτώνει,
Πατάει γλυκά τον άγγελο και τον αγέρα δρόμο
Και τρέχει σαν την άστρεφτη στις νύχτες τα σκοτάδια,
Το Σπαθί της ορφάνιας όπου τον φτάνει,

Βασιλιά φουσᾶλο ἴον μ' ἐμπιστική φρουρά ἴου,
Κι αὐτό λέι τόλα ἐδιάπονα ἔρχει μ' ἐμόρια ἔρχει,
Ἔχο λιό νύχλας σφιχταλιά, πουρπάλια λιό ὥμορα,
Κουρσάλα ὡς λαί μπούνγλα ποιά φάγε ξενιτειά,
Καλάρχα ὁ ἔχορο χαρί λιό δοξαστῶ ξαδέρφι,
Πού ρομανεύει λεν σέβρα ποιά παλεμέι λιό θέλρες,
Καὶ βρίσκουνε ἰαν βάδια ἴου φαλιές μ' ἀστραφτερά
Καὶ κάνε μ' ἔνα βάθρια ἐρωτιές ἐδόρμιλα.

*

Περεμπρίσαν ἰαν δυχειά δίαν Βασιλιᾶ λό διάλα....
Οἱ πάρικοι γέροντες λαυτιά ποιά λαί λαυτά ρεχαῦες,
Κειὶ λαί' ἀπόμα δίλαυνε μ' αἱ λάγκοντες φαγόσουν,
Καὶ ἔχει ἀπάνω ὁ Βασιλιᾶς, ἐμπριαλωμένος ἔχει,
Λαμπάδια λιό πορτέλα ἴου ~~λιό ἔχει λαμπρέμενα~~
Μέ λό δικέφαλο ἀπόν δίο ἴμπιο ἴου μπρέμε,
Τό δαμασκένο θέρος μας λόν ἔχει δίαι ὄμορί ἴου,
Δεῖν μαπιμένη ἐνδέκιον, σαῖν χαρωπή ἐμάδα,
Καὶ πάσχει δόρρες ποιά χαῖ μ' ἔφεγγε ποιά δρομένε.

*

Ψυχή δίου ἁγίμπου λιό πορβέ λόν εἶδε ὁ Ἅγιο Ζώρτζη,
Καὶ δίαι Κωνσέρβα ἴου Δέλαιε ὁ ἀρμαμπένος Σιέρρας,
Ὁ Δέβρες δίό Ζερόμπο, δίαν Γκιόνα ὁ Μεσσολογγίτης,
Μέσα δίαν Ἄσπρα Βάγεσσαν ὁ Λέμπορος ὁ Καλόγερος,
Καὶ ἔβγαν λό χέρι ἴαν δίό ἀπέα λοκμπρένος.
Τόν εἶδε ὁ Ρέγες μ' ἔγγορος αὐτό χαρωπό ἐκαμπρέβη
Λό δαμασκένο θέρος μας: «Ὡς τώρα, ἀφεντικέα,»
Τό Δόμε Τόν ἀκλάμπασε καὶ γέρνει μ' ἔχει

Παρεύθυρα τὸ ἐμπόριον, τοῦ δεύτερου ὁ Κόσμος,
Ὁ Κανελλόπουλος, ὁ Πετσὰ-Δημούλης,
Δεμάτια ραμφειὰ καὶ σταυρὸ τὸ χέρι τὸν προλάβει,
Δὲν παρατέτει ἐφτὰ βεργιὰ, λέει φτιὰ τὸ Κούγκι
Καὶ μέτρου ὁμολογία καὶ ἔβγαν ἀπὸ κοντὰ τὸν
Μέ τὸ καὶ τοῦτο τὸν τὸ ταμεῖο, τὸ ψωμὶ τὸν ζεστάρια;
Κι' ἔμπλα ἀπὸ Δουκάτους, αὐτὲς ἀγριοπούλες,
Τοῦτος τὸν, ἐκάψανε τοὺς κρέατος τὸ Χαρίτου—
Μ' ἔπιασι ἱερό, μοιρολογιὰ, τοῦ μέτρια μεγάλη
Τὴς Τσαρίτσας τ' ἔγγιτο νὰ' ἀνεκαλὸ κοντὰ.
Τὸ δεύτερο τὸ κεφάλι τὸ ἱερατικὸ μοιρολόγι
Τὸν Κυριακοῦς τὸ ἀφεντικὸ, τὸν Τσιμπὸν ἡ μεγάλη,
Ὁ Καλλιτσάνης, σὰν λαμπὰ τὸν ἤθελε νὰ σκλαβώσει
Καὶ ταῖρι καὶ τὸν προσφώνησι νὰ ἔσωσι τὸ περάσι,
Κεφάλι, ποὺ δὲν ἔσωσι τοῦτο τὸ ἀνέκρα.
Τὸν ἤθελε ἄμι νὰ Κυριακή: σὲν Χεῖτια ὁ Πετσὰ Νίκος
Σὲν Σέρκια τὸν Λαζόπουλα, τὸ Πράβι ὁ Νικολόπουλος,
Σὲν σύνδεσμο τὸν Τρικέρι ὁ Τσόμπας μὲ ὁ Χαπαΐδι,
Ὁ Κεφαλόπουλος τὸ Ἄρμενα, τὸν Παρασσὸ ὁ Ἀλβάνος,
(2) Στὴν Κρήτη ὁ Δασκαλόγιαννης, ὁ Κυπριανὸς στὴν Κύπρο.
(1) Τὸν Σαμοθράκη τὸν Ἀλεξιάδη ὁ Καραολόγκαλος,
~~(3) Στὴν Ἑλλάδα τὸν Ἀλεξιάδη ὁ Καραολόγκαλος.~~

Καὶ γέροντες καὶ γέροντες ἐκλαίγανε καλλίτερα
Ὁ Τρελλοπόδαρος Βασιλιὰς μέ' τὸν ἀπὸν Σέρβο τὸν,
Μέσ' στὰ σπλάχνα τὸ κόκκινα καὶ μέσ' στὰ μεσονύχια
Μεσ' τὰ νέρα τὸν ἐσάρκωσι στὴν Ἀγια-Σοφιὰ μιὰν ἡμέρα.
Ἀρχίσανε καὶ σημειώνουν χαμηλόφωνα οἱ παπάδες,

Κι' όξο τό 'Γερο σόσκυρο ξύσπισε απ' έπυρη σ' έπυρη,
Ξύσπισε κι' αρπαλώπισε κι' αρχίπισε νεί γόρρι
Του Ρίρα τό ερρεπήρο, του Ρίρα τό ερεμπόδι ....
Σπιόρδαν όξος ο Μπρίας, κ' Ρούρρη σπελίδαν,
Ύρα και Σόδες και Γεμά μερίρον τά 'περέρη
Κερείδια και πορτοφρκιά και τόν αξρόν αρχίρον.

*

Κ' Έμπροσά μι' τό Ύερί μερρά-μερρά σπεσπήσαν,
Χρόνους έξλά πορέρησε, τό είρα παμπρόσδες,
Γαν έπιον-έχει κ' ρενεί, κ' πορπαμπορίνει ....
Χόρδιον κ' Νέγεσσα παρμά κι' έρερνά πονρέρια ....
Φυ'λά και πύρα σρίρονδαν κι' άδερμα φρεύδαν,
Και μέσα σ' αί φρεύρατα και σ' αμπαγιόρατά τους
Ενρέσκαν δόξους έπδοξον σ' δόρμιπες Δρριάδες.
Δίρονδας έρνε ο Ράρας, κι' απύρερο χονδρέρε!
Κεδόρον δί τόν δρόμερον σπίδος, φαπιά και σπύνα,
Κι' έπσένν δον σ' άν νέ έπδαν δεαγιορμένος δρόμος
Σονδρίδονδαν σ' άν πύρατα και μέτονδαν πορμαίπα
Του Δρμόνας και τού Τορμπας Γ' απρίρστα Γ' έπυρα.
Πολύρη πύρες σπίν ρή Γ' έρερνό τό άπρα
Κι' Ελ δρόνες επρίαν δρίρεννε χερόνα-μεσπαίρε,
Γ' έπιδόπες μπρομπόσεννε τόν ρνόμον σπιόπ' δόος
Και τόν σπιόπ' τον νδορμπόν έρνπαδρεμδάδδαν.

*

Γρος έπιπος ο Δλερός τό δόρμπο Φερρέρε,
Και μέσα σ' άσπορρέρερα σπρεύες δεσπορμέρος
Υχύπης περέρονς ρηρέ σόν Πεμρέπδονες

Καὶ τὸν χρυσοχαΐτσον Ἀναλυτή τ' Δύση.

*

Ἀχ ὄμως δὲ λυπᾶσι τοῦ Γέρου, ὁ ἄγιος!..
Ἡ ψυχούλα ἔχάθε μου ἐπόρια σιμέδα μένει....
Ἡ πόρη ἐπόρια χρύσιζαν τοῦ ἀφεντικοῦ τὰ χέρια
Ἐπόρια νὰ 'ν' ἀγιὰ λόγια προσέτσου ἐγυαφένει
Μὲ τόσα διάφορα ὑφάσια, ποὺ τὴν φυλέγουν
Τὸν ἄγιον διαφόρους, ἀγροῦσαν μέρα-νύχτα,
Καὶ μὴν χυθοῦν οἱ λεπτοὶ κιντύνοι ὁ ἀνυχέλος
Καὶ ἄγιο τὸ ἐγκόλπιο, καὶ τὸ ἱερὸ Βαγγέλιο
Τοῦ ζανοῦ τοὺ χαμένα καὶ νὰ ξεπαζουνάσου
Τὴν ἀπελπισιάν, οὖ ἔμεσα μυοῦ ἀπαμένου ....
Τοῦ Γέρου, ποὺ ἀπλέγαμαν τὸ τὸ ἀγιάν μέσα
Τὴν χαμένα ἐπόρια παγκρυφὸν μυοῦ ἀμοιραστένα,
Κι' ὁ Βασιλιὰς μες ἐγροῦσε ἐπόρια-ἐπόρια ἔβγαι
Τοῦ ἀφεντικοῦ τοῦ ἔμπορου μὲ τ' ἔγγρο παλάτσι,
Ἐκὶ ποὺ νὰ σώσου οἱ πανοὶ μὲ οἱ μαυρομένοι χέρια
Κι' ἔβλε ν' ὁμιλῆ τὴν γυναῖκα τοῦ Γέρου ἀφεντικά,
Καὶ τ' ἔταν ἄγια νοῦ, τὸν ἄγριό χρεμένου,
Οἱ δραπετεύσας Βασιλιὰς, ποὺ ἔβγαι τόσα χρόνια
Μεταμορφωμένος καὶ μαυρειὰ σὸ τὸν ἱερὸ τοῦ δρόμο,
Μὲ μέρα νὰ ξεγοδεῦ, τὰ σιόλια ν' ἀβγάσου,
Νὰ μοῦ ἔβλε πόρη νιὰ ἀπὸ τὰ ξανεβαγγέλια,
Καὶ νὰ ἀνοίγα διαφόρους μὲ τὸν ἄγιο τοῦ ὄρο,
Καὶ νὰ βαφτῆ τὴν Τι-χαριά, σὰν ἔταν σὸν ἔβλεπε
ἄγιο τὰ τὸν δάσκαλον!

Ρεθύμνο Αρχ. Ε. Μυρμαγκη

Κι' αρίνουν έρμα τὸ βουνὶ σπορεύοντα τ' αγροίκια,
Τὸ χάρια ξενοβγάζουν τὸ τὸ λυρένι μέτα
Κοὶ ρίχνουν μές στὸ νερὸ μοσκοβολάνορφα,
Γιὰ δόξα, ποὺ δὲ βαρυένει ἡ ξανοσριάνι πόρη!

*

Τὰ λερεμόδια σύρνουρα κ' οἱ ἄλλοι δυὸ παρανέρι
Τὴν ξανοσριὰ Δρακολαμπὴ σ' Ἀναβρὴ καὶ Φόνι,
ἀ Χρέ-γερέ, κυριέρνουν ἄλογα, ἀ γερ-γερέ, ἀροσπιάνουν
Κοὶ διαβαίνουν ἀγαθοὶ τὴν Λιβρικὴ τὸ ξόδι.
Πουὴ καὶ μέτα ἡ γειτονιὰ μοσκοβολημένη
Χάνει τὸ Χριστόδουλο, μὲ τὸν ἥλιο τὸ ἴσο,
Σβυσμένα ἔχει τὰ κύρια, κ' ὅλα τοὺς τὰ παλέρια,
Κ' ἴσως παλέρρας φωνὲς, στὰ χέρια τοὺ πρεβόλας,
Μέτα τὸ δειλινὸ καὶ τὸ ἄλλο τὸ βαρυκέρι,
Τοῦ μιὰ μέρα βαρειὰ νύχτα βγερὰ καὶ βάρη,
Κοὶ τὸ μὲν τόσον τοὺ ἴσρεϊ τ' ἀγαπημένα τὰ χέρια
Κοὶ μένα τὴν ἀγάπη καὶ μέτα τὴν ἀνέρα
Τὴν μάνα παραμυθοῦν καὶ τὸν ἀδερφὸ τοὺ ὁρμένα
Ὁ ἔρμος ὁ δασκαλὸς, ὁ χαμοβρεχάνης,
Κ' ἀνοιχτὴ τοὺ δένουν μὲς καὶ τὰ χρυσοκόντυνα.

*

Μιὰ μέρα γάβγ γάβγ ἀκούρι, σκυρὶ φαρμακομένη,
Κοὶ ὁ Μέγας ἴσως μέρες κλέφτα καὶ βάρη ἀγκαλιαχένη
Τὴν ὥρα, ποὺ γαλόσεις στὸ σόκλαχο τὸ ἀρνάκι
Οἱ Γαβριὴλ δέρνει βουνὶ Ἀρχὴ-Μιχαρέλι,
Κοὶ μνοῦσε νὰ σηκώσουν τὴν ξανοσριάνι πόρη.
Ξυπαχνισμένοι οἱ ἄγιοι, κ' οἱ λαγαρὲς κ' οἱ κρύοι,
Κ' οἱ λαγαρὲς γλυκὲς κ' ἐβρέθηκε τοὺ ἀέρια
Κ' ἐκεῖ, ποὺ παραγύρευαν κ' ἔβγαιναν τὸ πορτόνι
Τρανὸ ἄλογο ἔτοιμο ἴρμιο τὸ Γαβριὴλ τὸ ἄγιο.

Καὶ τὴ σκεφτῇ, ὅσου π' φονῇ γρήγα τὸν Χολφάδον
Ψηφεῖ σὲ τὰ λόγγρει θεμιᾶ, ποὺ δίνουν μάρα-μέρα
Τρεῖς τηλεσκοπάρξαμες τὶ σιγάλες ἐπιχειρήσες
Πού μᾶς ἔχασιόνα σάμαρα μὲ ἕβερλι δυὸ καμπάνες,
Καὶ παλιοσέρχες μπουρδάν καὶ λουγκάνικες χαῖρες,
Προυβιὰ τὰ μάρα τοῦ Φουρᾶ καὶ χάιρολαν σὰν ποῦκε
Γὸ ἴνα παλὰ τὸν Ρόμπιν, ἴ' ἔμπο παλὰ τὸν Λόλο,
Κι αὐ μιὰ φονῇ λαδάμαχτη ἀνώτερα μπάμα θράϊν,
Τρὸ Κουλιντίνου π' φονῇ ἰὸν Λόλαμπαλὸ μας,
"Σπιάρα δὲν ἔβιτσιν ἴ' ἀνθρώπιν ἔτσι;"

(3 ΦΥΛΛΑ Α' ΟΤΗ ΣΕ ΗΜΙΦΙΛΛΟ ΧΑΡΤΗ ΡΑΣΤΕ ΑΝΟΙΧΤΟΥ ΧΡΩΜΑΤΟΣ ALBANIS, 11 εκ. 28.5 x 21, ΜΟΝ. ΜΠΗΣ ΑΒΧ - ΑΜ)

Ο Αντρωμένος

Ψυχή σε βάγνη άγριφτη και ενδροντερή
Όπου δε χει πετρούνε γύρα της και βράχους και κλιδιά
Και λρύους δεκαπόδαρους, κλαδάρους, σκοτεινά,
Μαυρόπουλες όξαφτερές και γαύρους χαμηλά.
Εί'δεν' νας τόπος πάμορφος, χίλιες φορές ομορφος,
Που 'χε τους τοίχους του γιαλού, γερούς, βραχοκτισμένους,
Νάφερνε και μι πλούσιο όξαφτο κλιμάτι,
Νάφερνε παραθύρα, μι σιδερές φρεγγάτα,
Και άνοιε δίφυλλη, χοντρή, σκαρφισμενούρα,
Πάνω γυαλισμένη και βαφή, μαυλεγαρένη πέτρα,
Και μέσα πέτσινα γυαλιά, μι λιγαμένους δρόμους
Χάρια-χαντάρια πορσελά, στον κόσμο ξακουσμένα,
Ριγόφωτο, ριγέγγονο, μονεχοντζελίφερα,
Που 'χε τον ίσιο τρόπο και τα έγγερα σπίτου
Και τον γεμάτον αγέρωνα στη Φλογερή μεριά της,
Κι' ήταν γιομάτα μέσα σιγή, στους έρφανους δρόμους,
Που την νύχτα 'έβγαν γύρα νέα δραγγρίζουν
Μες στις φαληχάρες αυτές, τις μεγαλοσοφαρίες,
Νε' την έχει ποτισμένη, σαν μυστικεμένοι θέοι,
Μες έχουν μέσα αγγόθυρα κι' έχρα νε' την αγαπούν
Για νε' σταματάει ήντα 'χε ο 'γάλεκο γρεβάλι,
Τα' άσπιλα 'έβγαν τ' άλογα και γιορταστικό

Ποὺ δὲ βρισκόταν τοὺς τὴν ὥρα ποὺ ὁλοφυρμὸς
Νὰ ἔκαμναν γιὰ λαβὴ τους, νὰ τὸν σύναγε τὸν ὄχλο
Τὴν ὥρα ποὺ πεθάνανε μαζὶ μὲ τὴν παρέα
Εἶταν ἡ Κόρη ὁλόβρεχτο τὸ μέτωπο, τὸ πρόσωπο ....
Οἱ Μοῖρες οἱ συμπόνιαρες τὴν εἴχανε μοιράνει
Νὰ χάσῃ τοὺς γονιούς της κι' ὁλόβρεχτα νὰ μείνῃ,
Κι' ἔχασε τοὺς γονιούς της, κι' ὁλόβρεχτα ἔχει μείνει,
Κι' ἂν ἔλιωνε καὶ μιὰ σταγόνα ἀπὸ τὸν ὄγδοο ἕξω
Νὰ ἔχανε καὶ τὸν ὄγδοο της καὶ τ' ἀδέρφι της τρόπο,
Καὶ τὸ γιομὶ δὲν ἤμπαινε ὅσον πικρὸ κι' ἂν ἦτο,
Κι' ἂν ὅσον ἔκλαιγε ἄντρα της, κι' ἂν ὅσον ἀγαποῦσε
Ὅτ' δὲ εἶταν ἄξιος κι' ἄμορφος, γερὸς καὶ ταιριαστὸς,
Νὰ' ρίνανε τὰ μάτια της τὸ δάκρυ τὸ πολύ.
Καὶ κάτι μὲς στὰ σωθικὰ σιγὰ σιγὰ τὴν ἔτρωγε,
Κι' ἡ Κόρη ξέροντας μιὰ τὸ μεγάλο ριζικό της,
Ὅτ' ἔβρεχε ἕξω πάντοτε, μὲν πάψουνε τὰ δάκρυα
Καὶ γύρευε ἄντρα ἀνύπαντρο σ' Ἀναγὴ καὶ Δύση
Ποὺ νὰ εἶταν ἄξιος κι' ἄμορφος, γερὸς καὶ ταιριαστὸς
Καὶ νὰ τὴν ἔχῃ ὅμοιον του στὴν τύχη καὶ στὴν ἀνέση,
Στὴν δύναμη, στὴν ὡμορφιά, στὴν γνῶσι καὶ στὴν ἀγάπη.
Προξενητάδες πέρνανε τὸν τόπο πάσα μέρα
Τὰς Κόρας τὰς ἀντάμορφες, τὰς ἀγαπημένας,
Ἄλλοι σταμνάρι ἀπ' ἔρχονται, κι' ἀπὸ μυρεῖδας ἄλλοι

3/ Κι' έγροι κι' η νύφα συγκινεθεί και μαρμέρο
Και τροζυνιές τως έβγαιναν και νύφη τως γιαλάν
Διεί χαμπλεί ριγόνουνε, χαι τρόλους εβγαλάδες,
Κι' εκείνη τούτα εφτιώναν τον χόρο τως νά δώσι,
Κι' ουδέ ριγόνουν ήθελε, κι' ουδέ κανέν εβγάλι,
Αχ' ήθελε έζιον κι' άμορφον, γερόν και ταμπαχέρι
Που ναι μην έχη όμορφον τον όμιν την Δευτέρα
Στην δύναμη, στην άμορφιά, στην γνώ και στην ευλογιά
Κει μεγαλύτερος χρείαζουν όχι οι τροζυνιάδες,
Χωρίς την εφρεσάτει τως, την τσουζηλημένη.

Κι' η Κόρη κάθοτον υγειά μι την έχει δα τούτα
Ναι βρη τον γιόν του χήρου, τον έντρεφτον του γιλόου,
Κι' όπως οι μάγοι Μοσχάτου την είχαν διαλέξει,
Τρεις ώρες εσκίζοτον εμπρός κάθε μέρα,
Μπρός σι διαμαντόσκιστον κι' όχρυσον παιχνίδι,
Κει ζάντα και χλέτσι μαυρά μαλλιά και μάτια,
Κι' διαμαντόπιρο σίχενο και ασημένιο χλέτσι,
Και τέτοια μαυρά-μαυρά και τόσο ωραία δα-
Σκοτεινές έφερνα την μέση την χαρίτσα.
Τρεις έξης ώρες έγκαθ μιλάει διαφορετικό
Μ' εσκάλη βέρα μάγαρικα, τρουλωτόν εμπρός,
Και ρόμπα χρυσοκέντητη μι χίλια-δυό σημάδια,
Κι' έβαφε μύρα πάλι τσαρο σεν τόχνι και σεν χτένι

Ἄγγελοι τρεῖς ὧρες ἔφαναν μηλογιαλοί-παλόμοια
Κι' ἀετευτένον ἐφτερό μέ χρυσαφένιο κλειδί,
Κι' ἔβγαιν' ἡ μάνα τ' ἀγγελιοῦ μ' ὅλη τὴν αὐλή,
Κι' ἄγγελοι τρεῖς ὧρες πάνω τὸν μαρμαρένιο ἐβγάν' τη
Κι' ἀγνάντευε παλαιεμοῦς μ' ἐγνάντευε τὸ ὅρη,
Νέ ἰδῆ τὸν Νιὸν ἀπού πᾶγε, τὸν πολυὸ γεβέρι,
Πού δὲ εἶταν εἴγιος μ' ὥμορφος, γερὸς καὶ παλληκάρι
Καὶ δάρχονταν χερούμενος γυναῖκα νὰ τὴν πάρη,
Καὶ τρὸς τὸ μέρια τοῦ ἤλιου, ἀρχίνα τὸ βραγοῦδι,
Τραγοῦδι πανανόητο, ἐμμένω βραγοῦδι,
Μέ μιὰ φωνὴ χαρμόσυνη, σὰν ἀπ' ἐγγύρω πόμε,
Κι' ἀκολογοῦσαν μέσα τὴς φάλτες τοῦνε καὶ πάνω.
Καὶ τὸ βραγοῦδι ἔμεγε ἕνα πάντ μέρα
Στὸν ἤλιο τοῦ παλέβανε νέ πάη νέ βασιλέψη:
—« Ἤλιε μου καὶ Τροπάρι μου, καὶ ποδηγητή μου.
« Αὐτοῦ γυρεύ, τοῦ πρωτάρη καὶ χαρμολογητάρη,
« Μέ εἶδες, μέσα δόξαις πανέμορφ' γεβέρι,
« Πού πέρναν ἄγιος μ' ἄμορφος, γερὸς καὶ παλληκάρι,
« Μέ δεξί μέσα τὸ χέρι τοῦ δέσποινα νὰ σοῦπη,
« Καὶ σὰν ἀγάπη βασιλικὴ νέ ξεμονήση δέρα,
« Νέ φύγη, σὰν μὲν ἀστραπή, νέ βρέχη, σὰν τ' ἀγέρι; »
« Ἤλιε μου καὶ Τροπάρι μου καὶ ποδηγητή μου!
« Αὐτοῦ γυρεύ τοῦ πρωτάρη καὶ χαρμολογητάρη,

15/ «Μήν είδες, μάνα χάρους πάνε νά φέρ' τη,
«Πού νά 'ναι έξης π' άμορφος, γερός καί ταχυμαίρ,
«Νά πάει μέ τό άρματι, νά φύγη μέ χουλάρια,
«Νά ζευτούνε τά βουνά καί νά 'ν' ανηφοριές,
«Καί μές σ' ανηφοριές, πολέμια νά γυρίζη;»
— «Ήλιε μου καί Τριήλιε μου καί πεφταστερούλι μου,
«Λύπου μάνα, τού φτωχιάς καί χαμηλοφορεμένης,
«Μήν είδες, μάνα χάρους πάνε νά φέρ' τη,
«Πού νά 'ναι έξης π' άμορφος, γερός καί ταχυμαίρ,
«Σιάνη αυτό χίλια εμπρόσθεν μονάχος του νά πάνη,
«Νά τά 'κοπή δυό γερμούς, σπαθί νά τόν σφάξη,
«Νά βγάλη αγριοβούλερο, νά φάγη αγριολύρι;»
— «Ήλιε μου καί Τριήλιε μου καί πεφταστερούλι μου!
«Λύπου μάνα, τού φτωχιάς καί χαμηλοφορεμένης,
«Μήν είδες, μάνα χάρους πάνε νά φέρ' τη,
«Πού νά 'ναι έξης π' άμορφος, γερός καί ταχυμαίρ,
«Νάχη φυλή τόν περαστό κι' εκείνα μήν φοβούνται,
«Νά φαρούνται καί νάρχωνται σ' αρμούδια νά κοιμούνται
«Κι' αυτό μήν βγάλη μήν τρομή νά σκάψουνε σ' αυλόρια;»
— «Ήλιε μου καί Τριήλιε μου καί πεφταστερούλι μου
«Λύπου μάνα, τού φτωχιάς καί χαμηλοφορεμένης,
«Μήν είδες, μάνα χάρους πάνε νά φέρ' τη,
«Πού νά 'ναι έξης π' άμορφος, γερός καί ταχυμαίρ,

« Νάχη ἀμορφιές τοῦ ανήφορου, τοῦ ραββαριοῦ τὴ χάρη,
« Τὴ σύρτη του καὶ τοὺ ροῦχο του τὸ σιδερὸ τρόπο τοῦ
« Περπάτες νὰ τὸν ἀγαπᾶνε, ζωντὰ νὰ τὸν θέλουν ; »
— « Ἤμαι μου νὰ τοὺ πῶ μου καὶ ποδιογυρικὰ μου,
« Σὰν τὄλλου ἔνρα ἔνθρωπο, σὰν τὄλλου ἄρα δῶ,
« Νὰ δῶσω τὴν ἐγάπη μου, νὰ δῶσω τὴν καρδιά μου,
« Καὶ τὴν χουσὴ ἀγαπωτικὰ μου, τὴν ὀμορφομάνα,
« Ποὺ χῆρα τὴν ἔνγαζαν καὶ χῆρα τὴν γυρεύουν
« Καὶ χῆρα φαρμακώθηκε κὶ ἔπιε ἀγρίου μου,
« Κ' ἐπόρια δὲν τὴν ἔθαψα κι' ἐπόρια δὲν τὴν δῶ,
« Γιατ' ὅλου μοῦ τὴν χάψανε καὶ τὴν χαλοῦν παντοῦ
« Δὲν εἶναι ἄξιος κι' ὄμορφος, γερὸς καὶ νταχτιάρης »—
Τοὺς Κόρους τὸ διαβάσμα, τοὺς Κόρους τὸ λαγοῦδι,
Προνοῦσι χορτάρι καὶ βοτὰ καὶ δέντρους καὶ κάμπους
Καὶ σὰν ἐγέρας χόντλαν στὴν δὴ τὴν ὀλομορφάνη,
Κι' ὅλος ὁ Κόσμος τ' ἔλεγαν : χαρὰ καὶ τοῦ λένε,
Καὶ σήκωσαν τὰ μάγουλα τους καὶ χάσκαν τὰ στόματα,
Καὶ σήμανε τ' ἀδέρφια σὰν, γιατὶ παντοῦ
Δὲν εἶναν ἄξιος κι' ὄμορφος, γερὸς καὶ νταχτιάρης
Νάχη τὰ ἴδια χαρὰ : ἀξιοπρέπεια κι' ὀμορφιά,
Γνῶση καὶ νταχτιάρικα καὶ νέα μορφὴ νὰ πάρη
Τοὺς Κόρους τὰ δεμάτια μὲ τὴν ἐφετάνε ὅλα,

Πῆγε τὸ βραγούδι της τὸν Ἥλιο, τὸν Τρανέα...
Μὸν' ἔναν δὲν τὸ ἔλεγες, δὲν δείχνει τὰ χέρια,
Δὲ χάνει τὰ σπίτια του μ' ἀνηφοριὰ καὶ δρόμο,
Μόνον τῆς Λύρας τὸ παιδί, μόνον ὁ Γυιὸς τῆς Χίρας,
Ποὺ πούλουσαν στὴ ζωγιά, σὰ σίδερα ρυμένος,
Καὶ τοῦ πρεπούσαν ἔπαλό, τοῦ βίγαιναν βραγιόνια,
Μὲ ἔνιωθε χέρι τὸ σπαθί, μὲ τ' ἔγγο τὸ πολέμι,
Μὲν φύγῃ, μὲν ζωντοχῆ καὶ ταίνι σὰ μπροβούνια...
Δὲν ἔπιανε τῆς Κορεσιᾶς τὸ ζαπτὸ βραγούδι
Ὁ Γυιὸς τῆς Χίρας ἔπαιρνε μιὰ φοβερὴ ὀρμέα
Νὰ μονεύῃ μὲς σὰ σπίτια του, στὴν ἔρημη παρέα του
Κ' ἔβρισκε πόδος ἔβγαινε φλιὰ καὶ ἔβγαιν' ἡ Ἀρέα,
Ἔβγαιν' σὰν τὸ ἔγριον Βορριᾶ, σὰν τὸν Φοβερίστρα,
Ποὺ εἶνε μιὰ ζωὴ ἀγάπαλα τὰ δάση τὰ σκάζει
Καὶ κάνει πέρα βουνὰ, βουνὰ σπίτια τὰ παρέα,
Ἔβαζεν ὅμως τὴν γνῶσι μὲ ὅλα τὰ δυνατά του,
Ἔβγαινεν ἔπαλό χορὲς χορεὺς δυνατὸς ἀνάμεσα,
Ἔβαινε τὰ σίδερα, ποὺ βρίσκονταν ρυμένος,
Ξεμόλυνε τὶς ζωγιὲς τὴν σκέρτσα δάση,
Ἔκρυβε τοὺς γέρους, σὰν ἀφρισμένα γίδια,
Ποὺ ἔβλεπαν τὸ βουνόπαγο χιονοσκεπασμένο,
Καὶ ἔλεγε ἔτσ γέρος, σὰν ἔχει λιονταρι

Σιόθηκε καὶ βορέθηκε καὶ σῦρε ἀρματά του,
Ἐβρῆκε τὰ μοσκάρια του καὶ ἀέρδε αὐτὸ τ' ἴσο
Καὶ πήγε χαροῦμενος καὶ ἄμα καὶ βρῆ τὸν Κόρη
Νὰ σεῖη καὶ βρῆ τὴν Κορασιά, καὶ βρῆ τὴν ἀγαπημένα,
Ποὺ μέρνε ἄλλον π' ἔμορφον, γερὸν καὶ νταρμανάρη,
Καὶ τὸν ἀγιὸν γι' εὗρε τως, γονεῦνα νὰ τὴν δώση.
Σὸν δρόμον, ὅπου τράβαγε, σ' ἕνα μ' ἀρματωμένος,
Χαροῦμενος καὶ γελαστός, μὲ τὴν καρδιὰ γεμάτη,
Δυὸ σπάθια σουγιαδιστὰ καὶ μιὰ γερὴν ἀρέτσα,
Ἔβγαγε σὰν τὴν ἀστραπὴ, κι' ἔβγαγε σὰν τ' ἀέρι,
Σκοτώνει τὸ Τοῦρκο τὸ διπλὸ, καὶ ἀρπάζει τὸ 'ν' ὅπλο
Κι' οἱ Τοῦρκοι ξεροσκόνιζαν ἀπὸ τὸ βάρος του τὸ ὅπλο
Εἶχε ἀπάνω μπρούτα, κι' ὅλο μπρούτα βαρεμένο
Σπαθιὰ κόπτουν κόβουν καὶ λόγχη καὶ χοντρὸ καὶ λεπτό,
Δίνει δεξιὰ κ' ἀριστερά, τὸ σπίτι ἀνοίγει,
Κι' ὅλοι ξεπαραπαίστηκαν σὰν γῦρο δὲν ἠμπόρα,
Τ' ἀρχοῦμα ξεφεύγουσιν, τρομάζουν τ' ἀφεντόπουλα,
Ὁ πορτοκαλὸς σκιάζονται καὶ βάνουν τ' ἀγέρι,
Σὰν νὰ εἶταν σίγουρα τως βῆς, καὶ χάνουν τὸν ἀνάσα
Κι' ἐκεῖ, ποὺ χορεύουσιν καὶ γλεντοῦν καὶ γλεντοῦσαν
Ἔτσι γερὸ χαρτάλιωσε, τὸ σῶμα [illegible]
Καὶ τσιμπημοῦδες ἔβαινε καὶ σκότωνε παλάβα.

Κι' ἐκεῖ, ποὺ γοργοσύγαινε καὶ γοργοτρυγόβει
ἐβλαὶ γειονλέφκα ρίχνιναν νέι τὸ παλεμτσιούνι
Κι' αὐτὸς, χωρὶς νὰ φοβηθῇ, τ' ἀρπαχε ἀπὸ τ' αὐλάκι τους,
Καὶ τὶ ἐβλὰ τ' ἀγόνου καὶ τὄσυρε ἀπὸ πίσω,
Σὰν νὰ εἶναι γαγουνιά, σὰν νὰ εἶναι πουλέβια,
Κι' ἐκεῖ, ποὺ γοργοσύγαινε καὶ γοργοτρυγόβει,
Τρία λουκὰ δεντρέλια, τὰ τρία τὴν ἐρέδα,
Τοὺ βρέχαν τὸ δρόμο του, τοὺνα πίσω ἀπὸ τ' ἄλλο,
Κι' αὐτὸς νὰ τὰ ζωσίγῃ, τάβλεπε καὶ τὰ τρία
Κι' ἀνέμισέ τους χάρισε τρία τσολάμια
Τσολάμια γορροῤῥίτικα μ' ἄρρουν καὶ παλεμπόλια,
Κι' ἔρχαν χῶρες καὶ χωριά, κι' ἔρίχαν τσιμπιές
Νὰ ἰδοῦν τὶς χῶρες τὰ νέγρα, νὰ ἰδοῦν τὸ τσιμπιδάρι,
Ποὺ διάβαινε, σὰν σίφουνας, σὰν δεινὸ μεγάλο!
Καὶ τρέβαν καὶ τρέβαν κι' ὅλο μεγαλεῖ τρεβοῦσε,
Κελάηδα ἀηδόνι τὸ δερύ, ποὺ ρυάζουνταν μὲ γνῶσι,
Κι' ἔβγαζε ἀπ' τὶ ρουθούνια του φωτιά, καπνὸ καὶ σπίρια,
Κι' ἔσκαφτε τὶ βουνὰ φωτιὰ καὶ καίγουνταν τὰ δέντρα,
Σειοῦνταν κι' ἔπεφτε τὸ δάσος του, φουρλουνιασμένο, μανρο
Κι' ἐχορτοῦσαν γρόμμοι γαμιάμενα καὶ κόρβοι.
Κι' ἐκεῖ, ποὺ γορδιάβαινε γαμιὰ καὶ μεσοῦνια,
Ζητοῦσε χῶρα σίγουρα καὶ ἔπιανε μιὰ στέγη

Τά κόσμον μές στούς χωριούς καί ἤθρεμε τά ὄμορφα
Κι' ἔβγαζε ἀγροβούλουρο κι' ἔσπειρε ἀγροτύρι.

Καί ἤθαν καί ἤρθαν κι' ὅλο μυροδιά ἤθανε,
Σάν δεντρικό λουλούδι, σάν ἀγροβόρι μπόρο,
Μέ 'ξαγρόγιδα μυροδιά καί τά γιοντέρια φέτα,
Καί τά τσοπάνια τσάρα του, ἤρχεντα κι' ἐβρωμέρα,
Σάν κυρανός σαγέγαν 'ξαγρόγιδα νά ἤφουν,
Καί τά γιοντέρια ἀνάγκαζε νά στέργουν ἀπό τσάρα,
Σάν νά 'ταν γαγουλί, σάν νά 'ταν πουλάκια,
Κι' ἐχούσαν κι ἀνάσα του τό τά τυρί τά μόλο,
Σάν ἐβρωμάνα δάγκωσα, τσάρα τσέρι σ' ἐμορφιάς!
Καί ἤθαν καί ἤρθαν κι' ὅλο μυροδιά ἤθανε....
Γέρχαν Νεράϊδες τσάρα του καί ζωντανές μυροδιά του,
Καί τοῦ φιλοῦσαν ἤρωτα κι' ἀγάπη τοῦ φιλοῦσαν,
Κι' αὐτός σάν μάνα τύγαινε μ' ὅλους τούς ἀδερφούς του
Στή ἀμορφιά του αὐγερινού, τοῦ ἔγγαρτου κι' Χείρη,
Καί τούς αὐτούς τά ἄνοιξε τό αἰθέριο τροσωπό του,
Κι' ὅλων ἐμυρολόγησε στίς Κορυφάς τό ὄνειρο,
Ἕνα ἀγριόπουλο ἔρχεται νά γυμνοβαγουλάει
Μέ μαλλοκεφαλόπανο βαμμένο, σάν αὐ' ἔρχεται ἀέρας,
Τραγούδι, τοῦ ἔδωσε ἀμοῦσες ὁ Κύριος τοῦ τό τόλε,
Καί ἤρχεντα χαρούμενα στά τσέρι του ἐ'ρμονίδια,
Πιδοῦλες καί χορεύουλας καί χορογραειτοῦλας,

27

Τ' ἀηδόνια κουβεντιάσανε τὸ νύχτα μὲ τὰ λουλούδια,
Ξυπνᾶνε ὅλα γύρα του, οἱ δόρνοι θυμιατίσαν,
Ὁ Κόσμος ὅλος τάδιασε τραπεζιὰ ν' ἀπόβη.
Τ' ἐρμονικό τραγούδι του καὶ τὴν γυμνὴ φωνή του,
Πῶδινε νὰ ἀκούσουσι ὁλῆς Κόρης τὸ τραγοῦδι:
— «Ἐγὼ εἶμαι ἄξιος νὰ 'ὥμορφος, γερὸς καὶ πλούσιος.
«Τὸ πλούσιος, τοῦ μιλᾶ, ὁ ἄντρας, τοῦ γυρεύει.
«Ἔνας εἶν' κι' ἀπὸ τὰ χέρια του τὰ σίδερα, τὰ βέργες,
«Βράχους πολλοὺς ξερρίζωσε μὲ τὴν δυνατειά του
«Κι' ἔβαλε, τὸν τὴν ἐδρειὰ νὰ 'ἔρχεται τὸν ἀέρα.
— «Ἐγὼ εἶμαι ἄξιος νὰ 'ὥμορφος, γερὸς καὶ πλούσιος.
«Τὸ πλούσιος, τοῦ μιλᾶ, ὁ ἄντρας, τοῦ γυρεύει,
«Ἐπεβουλήθηκε δρεὰ νὰ 'γένῃ γεφυράκι
«Τρία βουνὰ ἐναμέχρι, τὰ τρία στὴν ἐρέδα
«Καὶ μὲς τὸ' ἀναμοχώματα ἔπνιξε τρία χιλιάδες.»
— «Ἐγὼ εἶμαι ἄξιος νὰ 'ὥμορφος, γερὸς καὶ πλούσιος.
«Τὸ πλούσιος, τοῦ μιλᾶ, ὁ ἄντρας, τοῦ γυρεύει,
«Ἔφτιαχε χίλια ἀγριόγιδα καὶ τάτσιανε μιὰ πλάνη,
«Τὰ βάπτισε μὲς τοὺς γιαγιοὺς καὶ τ' ἔβγαλε τὰ τρίχια
«Κι' ἔβγαλε τ' ἀργυροκούτσουρο, τὰ ἔκαμε τ' ἀργυρόδερμα.»
«Ἐγὼ εἶμαι ἄξιος νὰ 'ὥμορφος, γερὸς καὶ πλούσιος.
«Τὸ πλούσιος, τοῦ μιλᾶ, ὁ ἄντρας, τοῦ γυρεύει,

"Ἔχω φωνή νὰ περιγυρίσω, νὰ ἐνδοξάσω τὴν δούλη
"Σὰν τραγουδῶ, χορεύουν τὸ ψέρι μου τ' ἀηδόνια.
"Κι' ἐκεῖ ποὺ μὲ βγάζει τὴν ὀμορφιὰ βουβαίνονται τ' ἀηδόνια.
— "Ἐγὼ εἶμαι ἄξιος νὰ 'μορφος, γερὸς καὶ παλληκάρι
"Τὸ παλληκάρι, ποὺ μιλεῖ, ὁ ἄντρες, ποὺ γυρεύει.
"Τρέχουν Νεράϊδες κι' ὅσο μου καὶ Ζωλιαὶ μοιρολογᾶ μου
"Καὶ μοῦ γυρεύουν ἔρωτα νὰ ἐγαπήσω μοῦ μιλοῦνε
"Νὰ μὲν τρυφῶ τὸν ὄμορφο σου καὶ νὰ μὲν πάρω ἐδῶ!"
— "Ἐγὼ εἶμαι ἄξιος νὰ 'μορφος, γερὸς καὶ παλληκάρι,
"Τὸ παλληκάρι, ποὺ μιλεῖ, ὁ ἄντρες, ποὺ γυρεύει,
"Ἔχω ὀμορφιὰ τοῦ αὐγερινοῦ, τοῦ φεγγαριοῦ τὴν χάρη,
"Καὶ τοὺς ἀνδρούς τὰ σάστισα τὸ αἰθέριο τραγούδι μου,
"Κι' ὅποιαν μὲ βγάλει μ' ἐγαπᾶ καὶ δέχεται νὰ μὲ πάρη."
— "Ἔβγα, Κυρὰ παλλήκαρη καὶ Κοράσια τοῦ Μωριᾶ —!
"Ἔβγα τὸ παλληκάρι σου, τὸ διαλεχτεμένο,
"Διὰ νὰ μὲ ἰδῇ ὅπως ἔχομαι χάνεται νὰ σὲ πάρω,
"Διατ' εἶμαι ἄξιος νὰ 'μορφος, γερὸς καὶ παλληκάρι,
"Τὸ παλληκάρι, ποὺ μιλεῖ, ὁ ἄντρες, ποὺ γυρεύει!" —
Κι' ἡ Κόρη ἡ παλληκάρα, χαμογέλασε τὴν φωνή του
Καὶ τὸ γλυκὸ τραγούδι του, ποὺ χάνονταν παιδάκι,
Σὰν ἥρθαν γειτονόπουλα τὸ παλληκαράκι χάρη,
Πιάνει τὸν ἐξάδελφό της, σὰν διαλεχτό του ἀγάπη,

Νά 'ξερε τὸ Νεῦτο, ὁ ὡὄρκον τον γονεῦμα νὰ 'ν' ἀ
Κι' ὅλον τὸν ἤξερε νὰ γράφει μές σ' ὄχες τον τὶς δόξες,
Βρέξη τὴν ἐφρεσκάρει τις, τὴν τσογγρεμάνη,
Ποῦ χήνοι τὴν ἐγράφναν, καὶ χήνοι τὴν ἠλέγναν,
Κεί χήνοι φαφλαμιάδιναν, νὰ 'ν' τσρὴ τον ὅλα ἔτσια,
Καὶ τοῦ τὴν εἶπεν εὐτὸ γυρεὶ μὲ τὸ δεξί τις χέρι.

Μὲ μιᾶς τὸν τσρόνον ἀνοίχτηκεν οἱ σιδερένιες θύρες,
Πεντέχερα ἀμοσθήκιανε χαρούμενα νὰ παίζουν,
Κι' ἡ Κόρη κείνο τὴν εὐχὴ παλάβωνε ἐργεία,
Καὶ τοῦ εἶπεν τὴν ἐγκαρεί, τὴν μοσιοκορμένη,
Καὶ τοῦ εἶπε μ' ἀνεφεγγιασμο καὶ μὲ γλυκὸ ἐλεγεῖον
— «Ἐσύ εἶσαι ὁ ἔντρεες τοῦ ἄντρα, ἐσύ εἶσαι τ' ὁ παιδί μου
Καὶ 'σαι ἔξω τ' ἄγριος, γυρὸ καὶ σκληρὸ ἐ.» —

LAISSEZ - PASSER

AU NOM DU GOUVERNEMENT ALBANAIS

Le Consulat Géneral d' Albanie prie les Autorités Civiles et Militaires de la Rèdublique Hellénique de laisser passer librement, et. en cas de besoin de lui prêter aide et protection. le nommé

.....

citoyen albanais, originaire de.....et âgé de.....ans,

qui se rend en Albanie, originaire de.....et âgè de.....ans,

qui se rend en Albanie accompagné de.....

Janina.....192

Le Coneul Géneral

No du Registre.....
Taxe perçue fr. or

E Vlefshme vetëm per këtë udhëtim

ΤΟΠ. Φ 14 ΜΑΡΙΑ Α' σελ., 2χ. 28.4 χ 20, ΜΟ: ΜΑΡΙΑ ΜΟΒ ΔΙΟΡΘ. ΑΡΧ. Α.Μ.

64

8/3

Ἡ ὥριορη Νύφη
& Ἀγιο Γιωργός
& Μοίρες καὶ τὰ Σερόγια του

Μέσα σὲ τρεῖς ὥριορες, ξανὲς καὶ μανορμιές τε,
γιὰ χαϊρωσιὰ σὰν ἤμιν ἀνάγκη, σὰν ποὺ σύναγε τὰ παίδια,
Ἡ Δάφνη εἶναι ἡ ὄμορφη ὡριορφιὰ ἡ ὄμορφο χαριτωμένη
ποὺ εἶχε καὶ μιὰ γλυκειὰ φωνή, ποὺ ὅλους καὶ ἐνθουσίαζε
καὶ ὅλοι τὴν ἀγαποῦσαν κι ἔρχονταν νὰ τὴν βλέπουν
ἀπὸ μακρυὰ καὶ κοντινὰ χωριὰ νύφη,
κι' αἱ προξενῆρες ἔρχονταν κι' ἔρχονταν καθημερὶς

Μέσα στὶς τόσες προξενιές, στὰ τόσα συγκινήματα
Καὶ στὴν ἐμμονὴ ἦτανε ἕνα παλληκάρι παίδι,
Δὲν ἤτανε ὁ πατέρας της οὔτε κανένας ἀπ' ἀνθρώπους,
Καὶ κανένα μακρυνὸ συγγενικὸ μέλος τῆς οἰκογένειας
Ποὺ ἐνδιαφέρονταν γιὰ τὴν ὡραία κοπέλα,
Ἦτανε ἕνας ξένος ἀγνώριστος ἀπὸ ποῦ ἔρχονταν κανεὶς δὲν ἤξερε.
Καὶ κανεὶς δὲν ἤξερε τὸ ὄνομά του, ἀπὸ ποῦ ἦτανε καὶ τί δουλειὰ ἔκανε.
Μόνο ποὺ ἔβλεπαν κάθε Κυριακὴ νὰ ἔρχεται στὴν ἐκκλησιὰ
Καὶ νὰ κάθεται σὲ μιὰ γωνιὰ ἀπομονωμένος
Καὶ νὰ παρακολουθεῖ μὲ τὰ μάτια του τὴν ὡραία κοπέλα
Ποὺ ἔψελνε μὲ τὴν ὄμορφη φωνή της στὸ ἐκκλησάκι τοῦ χωριοῦ.
Καὶ ἀπὸ τὴν ὥρα ποὺ τὸν εἶδε ἡ Δάφνη ἔνιωσε κάτι νὰ τὴν τραβάει
Κάτι νὰ τὴν ἐλκύει πρὸς τὸν ξένο ἄγνωστο
Καὶ ἀπὸ τὴν ὥρα ποὺ τὸν εἶδε ἡ Δάφνη ἔνιωσε κάτι νὰ τὴν τραβάει
Κάτι νὰ τὴν ἐλκύει πρὸς τὸν ξένο ἄγνωστο
Καὶ ἀπὸ τὴν ὥρα ποὺ τὸν εἶδε ἡ Δάφνη ἔνιωσε κάτι νὰ τὴν τραβάει
Κάτι νὰ τὴν ἐλκύει πρὸς τὸν ξένο ἄγνωστο

Καὶ ἀπὸ τὴν ὥρα ποὺ τὸν εἶδε ἡ Δάφνη ἔνιωσε κάτι νὰ τὴν τραβάει
Κάτι νὰ τὴν ἐλκύει πρὸς τὸν ξένο ἄγνωστο
Καὶ ἀπὸ τὴν ὥρα ποὺ τὸν εἶδε ἡ Δάφνη ἔνιωσε κάτι νὰ τὴν τραβάει
Κάτι νὰ τὴν ἐλκύει πρὸς τὸν ξένο ἄγνωστο
Καὶ ἀπὸ τὴν ὥρα ποὺ τὸν εἶδε ἡ Δάφνη ἔνιωσε κάτι νὰ τὴν τραβάει
Κάτι νὰ τὴν ἐλκύει πρὸς τὸν ξένο ἄγνωστο

Αμ' ἔπαν δὲν ἐπρόφτασαν ὁ ἴδιος μπρὸς ἐὼ ἄγουν,
Ὁ Διάβολος ὁ Ἀρχάγγελος, ὁ μοσκοπεριφέρνος,
Πούντα 'κι μαῖλια σάν ἐμέ 'κι φρύδια σάν γιαλάρι
Καὶ τὸ μουστάκι ἀντρίκιο, ~~[illegible]~~ δὲν ἐπρόπαν ἄλλο
Κι' οὐδὲ ὁ Θεὸς πούμπορε φαίνεται νὰ πορέσουν

Εἶχαν χαρὰ νὰ 'ντέρφτηκαν ἐὼ σπέτσια τὰ σπίτια
Τὸ παρεκκλήσι τοὺς ἐφαίνετ' νὰ 'ναι δόξα σκέτη,
Ἀρμαθωμένοι ἔβγαιναν διπόδοις γεμιτσέροι
Κι' ὁ Μαΐνης μέσα πάνταν, ~~[illegible]~~
Πού ἔλεγες τὸν ἔφεραν φαγιὰ νὰ φαγωνάσουν
Κι' ἔγγες τὸν παρεκάλειαν μὲ χάρη σταυρωμένη,
Κι' ἀνὲς μπορεῖ γεμιτσέρος νὰ σηκωθῇ νὰ πάνταν,
Ἀλλὰ 'κι μαῖλια σάν ἐμέ, 'κι φρύδια σάν γιαλάρι,
Φαίνετ' πὼ ἔπεφτε ἀγγελικὴ μ' ἀνθρώπου ἐμορφάδα,
Ὅρο τὸν Μαΐνη μίλαγε μ' ἕν' εὐσπλαχνικὸ λογάκι,
Τὸν ἴσιωνε ἐὼ τὸν Μαρμαρὰ καὶ ἐὼ τὴν Ἄγρα Μεσέα.
Τὸν μίλαγε χαμπάρι του καὶ γραμματάρι δούνε:
— Γειά σου-χαιρὲ σου, Μαΐνη μου ~~[illegible]~~ παλάρι.
"Ἔρχετ' ἀράπαν ἐ' ἄρματα καὶ 'κι μικρὰ στρατία,
"Ἔρχετ' διάβολον ἔγγρα, τὸ ἀρβάλι πατάσσει,
"Οἱ δικοί σου γεμιτσέροι τὸν σὸν φοβοῦν 'κι δύρες
"Κι' οἱ ~~[illegible]~~ χειρούμισσες μὲ 'κι τὰ τρίσσια πέσσι
"Ποὺ ἔγγες σὺ φέρανε φαγιά, νὰ ἔγγες σὺ φαγωνάσουν.
"Κι' ἔγγες σὺ παρεκάλειαν μὲ χάρη σταυρωμένη,
"Σὰν ἀνεσηκώνεσ' τὰ μικρὰ, σὰν 'κι χειρὲς πανίσσι."

Κι' ὁ Μαΐνης τὸν ἐδιαβάζει φαγωνδιὰ νὰ 'πάνταν
— "Φαΐ νὰ πέσσι ἐ' ἄρματα καὶ 'κι μικρὰ στρατία,
"Ἔρχετ' ἀράπαν ἐ' ἄρματα καὶ 'κι μικρὰ στρατία,
"Κι' ὅλους τοὺς γεμιτσεροὺς μου θέλουνε νὰ σφάσουν,
"Κι' ἄγες μου 'κι χειρούμισσες δικαίωμὸ νὰ ~~[illegible]~~
πάσσι,

« Μεταστεί στα μαύρα μάτια σου ~~που στα χρόνια σου τους~~ στα χρόνια σου τα χρόνια σου,
« Καὶ στὴν ωμορφιὰ ὡμορφιαί της ξανανυφίτης Δόξης,
« Πλὰν δεί' τὴν πλάτη σου ~~που τους~~ πλάγια της πορδιᾶς σου,"
Καὶ τὸ Γενναιόδουρο γυρίζει καὶ τοὺς λέγει,
μὲ χαμογέλιο εὐτυχὲ καὶ μὲ ὄμορφο τρόπο:
— « Καὶ ὅσο τὴν εἶδες, Μενέλα, τὴν ξανανυφίτη Δόξη,
— « Τὴν ὡμορφιὰ της ξεχωστὸν στὸν κῦτό μου ἐ' ἀπόσω.
« Κόρνει μὲ, σέρβι μου ὡμορφο, μὲ ἐ' ἀσημένιο λάσσο,
« Κρεμασμένο ἀπὸ τὴν κλεψύδρα μὲ ἀπὸ μὲ ἄστρα ~~ἀλαφρὰ~~,
« Δὲς νὰ τὸ δυνηθῇ ὁ Δυσμὸς, νὰ ~~ἀπὸ~~ μὲ πάρῃ χάρη,
« Κὶ ὅλον μὲ τὸν ἀέρα τὸ πρωΐ κὶ ὅλον μὲ τὸν ἀέρα ὁ ἥλιος,
« ~~Ἀλλὰ ἐγὼ~~ γενναιότερους ~~μὲ~~ ~~ἀπὸ~~ ~~τὴν Δόξη καὶ μὲ ἄλλον~~
« Σὲ μόνον χρυσοπλούσιον τὴν ξανανυφίτη Δόξη...."
« Γιὰ νὰ τὴν κάνῃ ν' ~~ἀπὸ~~ ~~τὸν~~ μὲ ἐ' ἄλλον τὴν πλάτη μου!"

Τὸν γέρο δὲν ἐπόσωσε, τὸν γέρο δὲν ἀπόσωσε
Στὸ χέρι τοῦ Γενναίου χρυσὸ μαχαίρι ἀστράφτει
Καὶ ~~ἀπὸ~~ ~~τὸν~~ ~~ἀπὸ~~ ~~τὸν~~ ~~ἀπὸ~~ ~~τὸν~~

Καϊόμι εὐθὺς πρωτομαγιάτικο μὲς στὴ δροσιὰ γειτόνια
Ἐκεῖνος, μόλις τὸ λογάριασε μ' ὅλη τὴ γεροντοσύνη του, ἔβγαλε
καὶ γιὰ μιὰ δουλειὰ λαμπρὴ μιὰν ἀνηφοριὰ τοῦ δρόμου.
Ἡ κόρη, ποὺ τὸν εἶδε, ἔσκυψε τὸ κεφάλι καὶ στὴν ἀγαπημένη του ἔγνεψε!
— «Ἐσὺ εἶσαι ἕνας γενναῖος, δυνατὸς χαμπάρι δὲν ἔχω....
— «Δὲν εἶμαι γιὰ γενναῖος, ἐγὼ δὲν εἶμαι Τοῦρκος,
«Ἀλλ' εἶμαι ὁ Γιάννος, ποὺ σέρνω τὸ ζευγάρι τῆς χαρᾶς.»

Τότε εἶπε τὴν εἰρμαρμὲ τοῦ Δαφνιᾶ ὁ Δαλιᾶς
Καὶ τὸν εἰρμαρμὲ ἔβγαλε τὸν ἴσιο μὲ τόδο,
Καὶ τοῦ εἶπε μ' ἀνεμελιὰ καὶ μὲ χαρὰ μεγάλη:
—Ἐσὺ εἶσαι ὁ γειτονιός, ποὺ γέρνω κι ἡ γλυκιά μου Δαφνιᾶ.

Κι ἔβγαν ὁ γέρος μὲ τὸ χαρά, ποὺ κάθισαν δεξιά.

Σελὶς 107.

† Κι' εἰμένος τὸν εὐτυχία τοῦ Δαφνιᾶ ὁ Δαλιᾶς;

Α'-14.
Φύλλο, 4χ. 29,5 x 20,3, mm. πεζ, Δ.ΟΒΣ. μολ, ΑΡΧ - Δ.Μ.

3/8.

Η ΩΜΟΡΦΗ ΝΥΦΗ

Ο ΑΞΙΟΣ ΓΑΜΠΡΟΣ

Ο ΜΠΕΗΣ[1] ΚΑΙ ΤΑ ΣΕΡΑΓΙΑ[2] ΤΟΥ

Μέσα σέ χίλιες ὥμορφες, ξανθές καί μαυρομμᾶτες,
Ποῦ λάμπαν σᾶν τήν Ἄνοιξη, σᾶν τ'Οὐρανοῦ τά κάλλη,
Ἡ Δάφνη εἶταν ἡ πλειό ὥμορφη κι' ἡ πλειό χαριτωμένη,
Ποῦχε καί μιά γλυκειά φωνή, ποῦ πέρναε καί τ'ἀηδόνια,
Τῆς μάννας καί τοῦ κύρη της μοναχοθυγατέρα.
Ποῦσᾶν αὐτήν δέν βρίσκονταν σ''Ανατολή καί Δύση[3]
Πρωτόσπιτα[4] τήν γύρευαν κι'ἀρχόντοι τήν ζητοῦσαν
Γιά πρωτοστέφανα[4] παιδιά τρισδοξασμένη νύφη,
Κι'οἱ προξενῆτρες πήγαιναν κι'ἐρχόνταν κάθε μέρα.

Μέσα στές τόσες προξενειές, στά τόσα παλληκάρια,
Ποῦ πρώτευαν στήν ἀντρειά, ποῦ πρώτευαν στήν δόξα,
Στά σπίτια τά τετράψηλα[5] καί χιλιοτιμημένα
Καί στήν καθάρια λεβεντιά[6] καί στά περίσσια κάλλη,
Δέν ἤξερε ὁ πατέρας της σέ ποιόν ν'ἀποφασίση
Καί ποιόν γαμπρόν ν'ἀποδεχτῆ γιά τήν γλυκειά του κόρη,
Γιάτ'εἶταν ὅλοι ζηλευταί κι'ἀρχοντογεννημένοι
Καί πρῶτοι στήν παλληκαριά, στά κάλλη καί στή νειότη,
Κι'ἐκεῖ ποῦ πολυσκέφτονταν καί ψιλοσυλλογιῶνταν,
Βρῆκε ἕναν τρόπον δύσκολον, μέ κίντυνα γεμᾶτον,
Δοκιμαστήρι ἀλάθευτο μεγάλης ἀντρειοσύνης,
Κι'ἔδωκε τέτοια ἀπάντηση σ'ὅλες τές προξενῆτρες:
-" Ὅποιος τήν θυγατέρα μου γυναῖκα του ποθάει,
" Νά πάη νά κάψη μιά βραδειά τοῦ Μπέη τά σεράγια,
" Καί νά μοῦφέρη τρέχοντας, μές σέ χρυσή λεκάνη,
" Κανίσκι[7] αἱματοστάλαχτο, τοῦ Μπέη τό κεφάλι"-

Σᾶν ἄκουσεν ἡ Λεβεντιά τά λόγια τοῦ πατέρα,
Καταφρονάει τά κίντυνα, καταφρονάει τούς κόπους,
Κι' ἀρχίζει νά συντάζεται ν' ἀ κάνῃ ἑτοιμασίες,
ποιός θά μπορέσῃ πλειό μπροστά νά ξεκινήσῃ ἀπ' ὅλους,
Νά πάῃ μέ τό φουσᾶτο(8) του τόν Μπέη νά πολεμήσῃ,
Νά κάψῃ τά σπρύγια του, τά μαρμαροχτισμένα,
Νά κόψῃ τό κεφάλι του, μέ τά μακρυά τά γένεια,
Καί νά τό πάῃ τρέχοντας στῆς Δάφνης τόν πατέρα
Γαμπρός νά γένῃ ζηλευτός στήν μοναχή τουβκόρη ....
'Αλλ' ἔνας δέν συντάζονταν , ὁ πλειό μικρός ἀπ' ὅλους,
Τῆς Χήρας(9) ὁ μοναχογυιός, ὁ χιλιοζηλεμένος,
Μοῦχε τά μάτια, σᾶν ἔλιές, τά φρύδια, σᾶν γαϊτάνι,(10-11)
Φωνή καθάρια ἀγγελική, κι' ἀγερινοῦ(12) μορφάδα
Καί τό μουστάκι ἀνίδρωτο,(13), εἶχε χαθῆ ἀπ' τόν Κόσμο,
Κι' οὐδέ σέ γάμους χόρευε κι' οὐδέ σέ πανηγύρια
Κι' οὐδέ στούς κάμπους φαίνονταν κι' οὐδέ στά κορφοβούνια (14)
Μέ φλάμπουρο(15) ἀσπροπρογάλαζο κι' ἄρματα χρυσοφέντα
Νά πολεμάῃ περήφανος καί Τούρκους νά σκοτώνῃ,
Κι' ὅλος ὁ Κόσμος ἔλεγεν κι' ὅλος ἀνερωτῶνταν :
— «Ποῦ νᾶναι; ποῦ νά βρίσκεται; καί ποῦ νά ξεφαντώνῃ
« Τῆς Χήρας ὁ μοναχογυιός, ὁ χιλιοπαινεμένος; » —

Εἶταν χοντροί κι' ὑπέρψηλοι τῶν σεραγιῶν οἱ τοῖχοι,
Τά παραθύρια τους ψηλά καί σιδεροφραγμένα,
Κι' οἱ θύρες τους δεφτερωτές, διπλοσιδερομένες .
'Αρματωμένοι φύλαγαν σιακόσιοι Γενιτσᾶροι (16)
Κι' ὁ Μπέης μέσα κάθονταν, ἀφέντης (17) ξακουσμένος,
Μ' ἐξῆντα δυό χανούμισσες(18) ξανθές καί μαυρομμᾶτες,
Μοῦ ἄλλες τοῦ φέρνανε πιοτά κι' ἄλλες τοῦ μαγερεύανε
Τούρκια νόστιμα φαγιά, κι' ἄλλες τοῦ τραγουδοῦσαν
Κι' ἄλλες τοῦ παρασταίνανε μέ χέρια σταυρωμένα,

Σᾶν τ'ἀνυμμένα τά κηριά, σᾶν τές χρυσές καντῆλες (19)
Κι'ἕνας μικρός Γενίτσαρος, μ'ἀνίορτο μουστάκι,
Ποῦχε τά μάτια σᾶν ἐλιές, τά φρύδια σᾶν γαϊτάνι,
Φωνή καθάρια ἀγγελική κι'αὐγερινοῦ ὡμορφάδα,
Ὅλο τόν Μπέη κέρναγε μ'ἕκα ἀσημένιο τάσι(20)
Κρασίν'ἀπό τήν Νιάουστα(22) κι'ἀπό τήν Ἅγια Μαύρα(22)
Τόν κέρναγε χαρούμενος καί γλυκοτραγουδοῦσε:
-" Γειά σου, χαρά σου, Μπέη μου , καί ξακουσμένε ἀφέντη,
"Ποῦ εἶσαι καμάρι(23) τῆς Τουρκιᾶς, τῶν μπέηδων κορώνα(24)
"'Εσένα πρέπουν τ'ἅρματα(25)καί τά ψηλά σεράγια,
"'Εσένα ἀράπικα ἄλογα νά περπατᾶς καβάλλα(26)
" Οἱ διαλεχτοί Γενίτσαροι, ποῦ σοῦ φυλᾶν τές θύρες
"Κι'οἱ ἑξῆντα δυό Χανούμισσες (27) μέ τά περίσσια κάλλη,
" Ποῦ ἄλλες σοῦ φέρνουνε πιοτά κι ἄλλες σοῦ μαγειρεύουν
" Τούρκικα νόστιμα φαγιά κι'ἄλλες σοῦ τραγουδοῦνε,
" Κι'ἄλλες σοῦ παραστέκουνε μέ χέρια σταυρωμένα,
" Σᾶν τ'ἀναμμένα τά κηριά, σᾶν τές χρυσές καντῆλες,
" Κι'ἄλλες σοῦ παίζουνε βιολί , σαντούρι(28)καί λιογγάρι(29)..."

Κι'ὁ Μπέης τ'ἀποκρίνονταν τραγουδιστά κι'ἐκεῖνος:
" Σκουργιά νά φάγῃ τ'ἅρματα καί φλόγα τά σεράγια(30)
" Ψόφος νά πάσῃ τ'ἄλογα, ποῦ περπατῶ καβάλλα,
" Κί ὅλους μου τούς Γενίτσαρους πανούκλα νά σαρώσῃ,
" Μπροστά στά μαῦρα μάτια σου καί στά μακρυά σου φρύδια
" Καί στήν περίκαλλη ὡμορφιά τῆς ξακουσμένης Δάφνης,
" Ποῦ θά τήν κάνω μπέϊσσα κι'ἀφέντρα τῆς καρδιᾶς μου ".-

Καί τό Γενιτσαρόπουλο γυρίζει καί τοῦ λέγει,
Μέ χαμογέλοιο πονηρό καί μέ φωνή μαργιόλα:
-" Καί ποῦ τήν εἶδες, Μπέη σύ, τήν ξακουσμένη Δάφνη;
-" Τήν ὡμορφιά της τραγουδοῦν τοῦ κήπου μου τ'ἀηδόνια ...

" Κέρνα με, ὥμορφε ἄγουρε, μέ τ'ἀσημένιο τάσι
" Κρασίν ἀπό τή Νιάουστα κ' ἀπό τήν "Αγια Μαύρα,
" Ὡς που νά σκάση ὁ Αὐγερινός, νά πάη ἡ Ποῦλλια γιῶμα(31),
" Κι' ὅταν μέ πιάση τό πιοτί κι' ὕπνος γλυκός μέ πάρη,
" Πᾶρε ἑκατό Γενίτσαρους καί σύρε νά μοῦ φέρης,
" Σέ μούλα χρυσοκάπουλη, τήν παινεμένη Δάφνη,
" Γιά νά τήν κάνω μπέϊσσα κι' ἀφέντρα τῆς καρδιᾶς μου"-
Τόν λόγο δέν ἀπόσωσε, τόν λόγο δέν ἀπόειπε(32)
Στό χέρι τοῦ Γενίτσαρου χρυσό μαχαίρι ἀστράφτει(33)
'Αστράφτει σάν τήν ἀστραπή καί λάμπει, σάν τόν ἥλιο,
Τρομάζουν καί λιγοθυμοῦν καί κιτρινοχλωμιάζουν
Οἱ ἑξῆντα δυό Χανούμισσες, μέ τά περίσσια κάλλη,
Σέ μιά στιγμήν ἐκόπηκε τοῦ Μπέη τοῦ κεφάλι
Κι' αἱματωμένο βάλθηκε μές σέ χρυσῆ λεκάνη,
'Αμέσως πιάσανε φωτιά τοῦ Μπέη τά σεράγια
Κι' ἀρχίσανε νά καίγωνται καί τά τρῶν οἱ φλόγες
Καί στό Γενιτσαρόπουλο, τό ἐφτακαθαρισμένο,(34)
Πού ἦχε τά μάτια σάν ἐλιές, τά φρύδια, σάν γαττάνι,
Φωνή καθάρια ἀγγελική κι' Αὐγερινοῦ ὡμορφάδα,
Κρατῶντας παραμάσκαλα τοῦ Μπέη τό κεφάλι,
Μές στή λεκάνη τή χρυσῆ κι' ὥμορφα σκεπασμένο,
Μ' ἕνα μαντήλι ὁλόχρυσο, μεταξοκεντημένο,
Πετάχτηκε χαρούμενο, πό μές ἀπό τές φλόγες
Καί σάν ζορκάδι δρόμησε στούς κάμπους καί στά ὄρη(

Στόν δρόμο πού πήγαινε πεζός κι' ἁρματωμένος(35)
Μέ τό κεφάλι στό πλευρό τοῦ Μπέη, τοῦ Χριστομάχου,
Βρῆκε τούς ἀντιζήλους του, ξεχωριστά καθέναν,
"Αλλους ἐδῶ κι' ἄλλους ἐκεῖ, μ' ὅλα τους τά φουσᾶτα,
Πού πήγαιναν χαρούμενοι τόν Μπέη νά πολεμήσουν,
Νά κάψουν τά σεράγια του, τά μαρμαροχτισμένα,

Νά κόψουν τό κεφάλι του καί μέσα νά τό βάλουν
Σέ μιά λεκάνη ὁλόχρυση, κανίσκι αἱματωμένο,
Ὅπως τούς τό διαλάλησε τῆς Δάφνης ὁ πατέρας,
Τούς εἶπε :"Ὥρα σας καλή, κι' αὐτοῦ, ὅπου θά πᾶτε,
"Οὔτε τόν Μιχέη ζωντανό νά σφάξετε θά βρῆτε,
" Οὔτε καί τά σεράγια του νά κόψετε θά ἰδῆτε ." -
Καί λέγοντας τά λόγια αὐτά, μ' ἄρρητη περηφάνεια,
Τόν δρόμο ἐξακολούθησε, σάν διψασμένο ἐλάφι,
Ποῦ τρέχει ναῦρη ρεματιά, μέ δροσερό νεράκι,
Καί πρός τό βράδυν ἔφτασε, πνιγμένος στόν ἱδρῶτα,
Καί μές στά σπίτια εἰσέβηκε τῆς Δάφνης τῆς πανώριας,
Λέφοντας στόν ἀγαπητικό της πατέρα αὐτά τά λόγια :
" Αὐτήν τήν νύχτα ἔκαψα τοῦ Μιχέη τά σεράγια
" Κι' ἔκοψα τό κεφάλι του καί σοῦ τό φέρω ἐμπρός σου
" Κανίσκι αἱματοσταλαχτο μές σέ χρυσῆ λεκάνη,
"Καθώς μᾶς τό διαλάλησες μ' ὅλες τές προξενῆτρες,
" Κι' ἤρθα, μ' ἑ τόσα κίντυνα, γαμπρό σου νά μέ κάνῃς,
" Στήν Δάφνη τήν πανέμορφη, τήν Δάφνητήν πανώρια" -

'Αμέσως τοῦ ἀποκρίθηκε τῆς Δάφνης ὁ πατέρας :
-" Κρῖμα, ἄγουρε, (36) στούς κόπους σου καί στήν παλληκαριά σου.
" 'Εσύ εἶσαι ἕνας γενίτσαρος ... Τοῦρκον γαμπρόν δέν κάνω."-
Γυρίζει κι' ὁ Γενίτσαρος κι' ἀντιλογιά τοῦ δίνει:
- " Δέν εἶμαι ἐγώ Γενίτσαρος . 'Εγώ δέν εἶμαι Τοῦρκος .
" Εἶμαι τῆς Χήρας τό παιδί, ὁ ἀκριβογυιός τῆς Χήρας." -

Τότε ἄνοιξε τήν ἀγκαλιά τῆς Δάφνης ὁ πατέρας
Καί τόν ἀγκάλιασε σφιχτά, τόν φίλησε μέ πόθο
Καί τοῦ εἶπε μ' ἀναγαλλιασμό καί μέ χαρά μεγάλη:
- "Σύ εἶσαι ὁ γαμπρός, σοῦ γύρεψα , γιά τήν γλυκειά μου κόρη.
" Μέ τήν εὐκή μου, πάρε την. Εἶναι δική σου ἡ Δάφνη." -

144 Κι'έγεινε ὁ γάμος κι'ἡ χαρά , ποῦ βάσταξαν βδομάδες.

_____oo_____

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ.-

3 ΦΥΛΛ. Α' σφ, 4x 29.5 x 21.3, mm μελ, 0.082-ΜΠΚ Α.Μ

Γλωσσικές καί ἄλλες ἐξηγήσεις

1) Μπέης, λέξη τουρκική = ἡγεμόνας, υἱός στρατηγοῦ (πασιᾶ) καί στρατιωτικῶς ἀντισυνταγματάρχης, συνταγματάρχης.

2) Σεράϊ, λέξι περσική = ἀνάκτορο, μέγαρο, διοικητήριο, μεγάλη πολυτελής οἰκοδομή

3) ποῦ σᾶν αὐτήν δέν βρίσκονταν σ''Ανατολή καί Δύση
Στίχος βρισκόμενος σέ πολλά δημοτικά τραγούδια, κατά διάφορες παραλαγές = σ'ὅλον τόν Κόσμον.

4) Πρωτοστέφανα (πρωτοστέφανοι) = γι' ἀ πρώτην φοράν ἐρχόμενοι σέ γάμου κοινωνίαν = ἀνύπαντρα, ἄγαμα.

5) Τετράψηλα = μέ τέσσαρα κατώματα = πολύ ψηλά.

6) Λεβεντιά = ὁ κόσμος τῶν Λεβέντηδων. Λεβέντης, λέξη περσική, = φραῖος καί συνάμα ἀντρεῖος, μεγαλόψυχος (ρωμαλέος) κι' εὐγενής.

7) Καντσκι Λ έξη βυζαντινολατινική (κάντσκουμ) = ἐνα μαστό σιταρένιο ψωμί, ψημένο στό τεψί, συνοδευόμενο μ'ένα κρεατομούρεκο, μιά φρόνιμη προῖκα μ'ένα ἀμύριο σφαχτό, ἤ μέρος σφαχτοῦ ἄν πρόκειται νά προσφερθῆ σέ γάμο

8) Φουσᾶτο, λέξη βυζαντινολατινική = ἐπιτελεῖο, συνοδεία ἀρχηγοῦ

9) Τῆς Χήρας ὁ μοναχογυιός, ἤ ὁ γυιός τῆς Χήρας. Ἡ χήρα ὡς ἀρχόντισσα καί ὁ μοναχογυιός της, ἤ ἁπλῶς ὁ γυιόςντης ἀναφέρονται σέ πολλά δημοτικά τραγούδια, ὡς πρόσωπα σημαντικά.

10-11) Μοῦχε τά μάτια σᾶν ἐλιές, τά φρύδια, σᾶν γαϊτάνι : στίχος ἀναφερόμενος σέ πολλά δημοτικά τραγούδια, δηλωτικά μεγάλης ὡμορφιᾶς.

11) Γαϊτάνι : Λέξη περσική = σειρίτι πλεχτό, διαφόρων χρωμάτων ποῦ χρησιμεύει ὡς ραβδί περιθώριον σέ χονδρά ὑφάσματα.

12) Κι' ἀύγερινοῦ, αὐγερινός = ἑωσφόρος, ἄστρο τῆς αὐγῆς, λέγεται καί λαμπρό, ὡς δηλωτικό μεγάλης ὡμορφιᾶς.

13) Καί τό μουστάκι ἀνίορωτο: = πρίν σημειωθῆ τό μουστάκι (εἰκόνα), ἀμούστακος ἀκόμα.

14) Κι' οὐδέ στούς κάμπους φαίνοντων κι' οὐδέ στά κορφοβούνια : στίχος ἀναφερόμενος σέ δημοτικά τραγούδια.

15) Φλάμπουρο, λέξη βυζαντινολατινική, = σημαία, λάβαρο.

16) Γενιτσάροι, γενίτσαρος λέξη τουρκοαραβική = νέος στρατός, συγκείμενος ἀπό ἐκμωαμεθανισμένα Ἑλληνόπουλα, πού τά στρατολογοῦσαν οἱ Τοῦρκοι σέ ἡλικία μικρή, ὄχι μεγαλύτερη τῶν 10 ἐτῶν.

17) Ἀφέντης, λέξη Ἑλληνική = αὐθέντης (ἐκτουρκισμένη) ἐφέντη

18) Μ'ἐξῆντα δυό χανούμισσες , χανούμισσα = Κυρία , γυναῖκα ἀνύπαντρη ἤ καί παντρεμένη. Ὁ ἀριθμός " ἐξῆντα δυό" δέν ἔχει βάση τήν ἀκρίβεια ἀλλά τήν συμβολή του στό μέτρο.

19) Σάν τ'ἀναμμένα τά κηριά , σάν τές χρυσές καντῆλες : Ὁ στίχος αὐτός μέ τίς λέξεις " κηριά" καί " καντῆλες" εἶναι ὀηλωτικός μεγάλης εὐπείθειας καί ταπεινοφροσύνης.

20) Ἀσημένιος,ια,ιο = ἀργυρό . Ἡ λέξη εἶναι περσική (σήμ = ἄργυρος)

21) Τάσσι ,λέξη ἀραβική = μικρό σκεῦος μετάλλινο, κρό πάντων ἀργυρό.

22) Νάουσσα .... Ἁγία Μαύρα , τόποι, μέρη, φημισμένα ὡς κρασοπαραγωγά.

23) πού εἶσαι καμάρι, λέξη ἀραβική = σελήνη,κυριολεκτικώτερα (ἡμισέληνος) μισοφέγγαρο τοῦ 1ου τετάρτου του,πού εἶναι τό θρησκευτικό ἔμβλημα πρῶτα- πρῶτα τῶν Ἀράβων καί ὕστερα ὅλου τοῦ μωαμεθανικοῦ κόσμου. Τό σχῆμα τοῦ μισοφέγγαρου τοῦ 1ου τετάρτου, συντέλεσεν ὥστε νά σχηματισθῆ , ἀπό αὐτό ἡ λέξη " καμάρα" - ἀψίδα καί τά παράγωγα καμάρι,καμαρόνω , καμάρωμα, καμαρωτά κλπ. Τό καμάρωμα τῆς νύφης = ὅταν ἡ νύφη κυρτώνει τό σῶμα της πρός τά ἐμπρός καί σχηματίζει ἔτσι καμάραν= σ'ἔνδειξη προσκυνήματος . Καμάρι= ἐνάρρυνση, καύχημα.

24) Κορώνα , λέξη βυζαντινολατινική = στέμμα, στεφάνι, κορωνίδα .

25) Ἅρματα, λέξη βυζαντινολατινική = ὅπλα . Ἁρματόνω= στολίζω, ἐφοπλίζω.

26) Καβάλλα = λέξη βυζαντινολατινική " καβάλλους" = ἔφιππος .

27) Χανούμισσες -χανούμισσα = λέξη ἀραβική (χανήμ) Γυναῖκα παντρεμένη ἤ καί ἀνύπαντρη , σέ ἡλικία παντρειᾶς .

28) Σαντούρι, λέξη ἐβραϊκή , ἔγχορδο μουσικό ὄργανο.

29) Λιογκάρι , λέξη πιθανώτατα μή ἑλληνική , ἀραβική ἤ βενετσιάνικη .

30) Σκουριά νά φάγῃ τ'ἄρματα καί φλόγα τά σεράγια ! παρωδία στίχου ὁμηρ

τικοῦ τραγουδιοῦ τῆς Βλάχας :" μὲ τὰ χίλια πράματα , τὰ κεντ ακόσια γίδια:
" Λύκος νὰ φάῃ τὰ πράματα κι'ὁ τσιάκαλος τὰ γίδια "

31) Ἂς πού νὰ σκάσῃ ὁ αὐγερινός νὰ πάῃ ἡ πούλλια γιῶμα : Στίχος δημοτικοῦ τραγουδιοῦ. Αὐγερινός = ἑωσφόρος , λέγεται καί λαμπρό. Πούλλια = πλειάδα = σύνλαχα, τσρίν βάϊη, δρόμον βαδίζω

32) Τόν λόγο δέν ἀπόσωσε, τόν λόγο δέν ἀπόειπε : Στίχος δημοτικοῦ τραγουδιοῦ = τό εἶπε κι'ἔγεινε. Ἁμα τό εἶπε κι'εγεινε ἀμέσως= ἀμ'ἔπος, ἀμ ἔργον.

33) Στό χέρι τοῦ Γενίτσαρου, χρυσό μαχαίρι ἀστρύφτεϑ : Παρωδία δημοτικοῦ στίχου.

34) Καί τό Γενιτσαρόπουλο, τόξ ἐφτακαθαρισμένο : Ἐφτακαθαρισμένος = ἐπιτηδευμένος, κανουργότατος.

35) Στόν δρόμον δπού πήγαινε , πεζός κι'ἁρματωμένος : Στίχος δημοτικοῦ τραγουδιοῦ .

36) Κρῖμα ψγουρε, ...

Ἄγορρος= ὡρος, ἔφηβος

ΣΕΛΙΔΑ ΑΒ ΤΗ Σ29.4 ν 21-3, ΛΜ. ΜΜΡ. Δ.ΣΡΘ. ΠΤΕ, ωση, ΑΡΧ. Α.Μ.

Γλωσσικές καί άλλες έξηγήσεις

1) Μπέης, λέξη τουρκική = ήγεμόνας, υιός στρατηγοῦ (πασιᾶ) καί στρατιωτικῶς ἀντισυνταγματάρχης, συνταγματάρχης.

2) Σεράϊ, λέξι περσική = ἀνάκτορο, μέγαρο, διοικητήριο, μεγάλη παλαιικη οἰκοδομή

3) Ποῦ σάν αὐτήν δέν βρίσκονταν σ''Ανατολή καί Δύση

Στίχος βρισκόμενος σέ πολλά δημοτικά τραγούδια, κατά διάφορες παραλαγές = σ'ὅλον τόν Κόσμον.

4) Πρωτοστέφανα (τραγούδι) = γι' ἀ πρώτην φοράν ἐρχόμενοι σέ γάμου κοινωνίαν = ἀνύπαντρα, ἄγαμα.

5) Τετράψηλα = μέ τέσσαρα πατώματα = πολύ ψηλά.

6) Λεβεντιά = ὁ κόσμος τῶν Λεβέντηδων. Λεβέντης, λέξη περσική, = φραῖος καί συνάμα ἀντρεῖος, μεγαλόψυχος (μυθολογικός ρωμαίικος) κι' εὐγενής.

7) Καντίσκι Λ έξη βυζαντινολατινική (καντίσκουμ) = ἕνα μάλαστό σιταρένιον ψωμιόν, ψημένος στό τεψί, συνοδευόμενο μ'ένα κρεατομούρεκο (μια φέτα κρεμμύδι μ' ένα κομμάτι σφαχτό, ἤ μέρος σφαχτοῦ) ἄν πρόκειται νά προσφερθῆ σέ γάμο.

8) Φουσᾶτο, λέξη Βυζαντινολατινική = ἐπιτελεῖο, συνοδεία ἀρχηγοῦ

9) Τῆς Χήρας ὁ μοναχογυιός, ἤ ὁ Γυιός τῆς Χήρας. Ἡ χήρα ὡς ἀρχόντισσα καί ὁ μοναχογυιός της, ἤ ἁπλῶς ὁ γυιόντης ἀναφέρονται σέ πολλά δημοτικά τραγούδια, ὡς πρόσωπα σημαντικά.

10-11) Μοῦχε τά μάτια σάν ἐλιές, τά φρύδια, σάν γαϊτάνι : Στίχος ἀναφερόμενος σέ πολλά δημοτικά τραγούδια, δηλωτικά μεγάλης ὡμορφιᾶς.

11) Γαϊτάνι : Λέξη περσική = σειρίτι πλεκτό, διαφόρων χρωμάτων, ποῦ χρησιμεύει ὡς ραβδί περιθώριον σέ χονδρά ὑφάσματα.

12) Κ' Αὐγερινοῦ, αὐγερινός = ἑωσφόρος, ἄστρο τῆς αὐγῆς, λέγεται καί λαμπρό, ὡς δηλωτικό μεγάλης ὡμορφιᾶς.

13) Καί τό μουστάκι ἀνίδρωτο: = πρίν (νά) σημειωθῆ (ἀκόμα) τό μουστάκι, ἀμούστακος ἀκόμα.

14) Κι' οὐδέ στούς κάμπους φαίνονταν κι' οὐδέ στά κορφοβούνια : Στίχος ἀναφερόμενος σέ δημοτικά τραγούδια.

15) Φλάμπουρο, λέξη βυζαντινολατινική, = σημαία, λάβαρο.

16) Γενιτσάροι, γενίτσαρος λέξη τουρκαραβική = νέος στρατός, συγκείμενος ἀπό ἐκμωαμεθανισμένα Ἑλληνόπουλα, πού τά στρατολογοῦσαν οἱ Τοῦρκοι σέ ἡλικία μικρή, ὄχι μεγαλύτερη τῶν 10 ἐτῶν.

17) Ἀφέντης, λέξη Ἑλληνική = αὐθέντης (ἐκτουρκισμένη) ἐφέντη

18) Μ'ἐξῆντα δυό χανούμισσες , χανούμισσα = Κυρία , γυναῖκα παντρη ἡ καί ἀνύπαντρη. Ὁ ἀριθμός " ἐξῆντα δυό" δέν ἔχει βάση τήν ἀκρίβεια ἀλλά τήν συμβολή του στό μέτρο.

19) Σάν τ'ἀναμμένα τά κηριά , σάν τές χρυσές καντῆλες : Ὁ στίχος αὐτός μέ τίς λέξεις " κηριά" καί " καντῆλες" εἶναι δηλωτικός μεγάλης εὐπείθειας καί ταπεινοφροσύνης.

20) Ἀσημένιος,ια,ιο = ἀργυρό . Ἡ λέξη εἶναι περσική . (ασήμι = ἄργυρος)

21) Τάσσι ,λέξη ἀραβική = μικρό δοχεῖο μετάλλινο, πρό πάντων ἀργυρό.

22) Νάουσσα .... Ἁγία Βαβύρα , τόποι, μέρη, φημισμένα ὡς κρασοπαραγωγά.

23) Ποῦ εἶσαι καμάρι, λέξη ἀραβική = σελήνη,κυριολεκτικώτερα (ἡμισέληνος) μισοφέγγαρο τοῦ Ἰου τετάρτου τοῦ,ποῦ εἶναι τό θρησκευτικό ἔμβλημα πρῶτα- πρῶτα τῶν Ἀράβων καί ὕστερα ὅλου τοῦ μωαμεθανικοῦ κόσμου. Τό σχῆμα τοῦ μισοφέγγαρου, τοῦ Ἰου τετάρτου, συντέλεσεν ὥστε νά σχηματισθῆ , ἀπό αὐτό ἡ λέξη " καμάρα" - ἀψίδα καί τά παράγωγα καμάρι ,καμαρόνω , καμάρωμα, καμαρωτά κλπ. Τό καμάρωμα τῆς νύφης = ὅταν ἡ νύφη κυρτώνει τό σῶμα της πρός τά ἔμπρός καί σχηματίζει ἔτσι καμάρα = σ'ἔνδειξη προσκυνήματος . Καμάρι = ἐνάβρωση, καύχημα.

24) Κορώνα , λέξη βυζαντινολατινική = στέμμα, στεφάνι, κορωνίδα .

25) Ἅρματα, λέξη βυζαντινολατινική = ὅπλα . Ἁρματόνω = στολίζω, ἐφοπλίζω.

26) Καβάλλα : λέξη βυζαντινολατινική " καβάλλους" = ἔφιππος, ἱππεύς.

27) Χανούμισσες -χανούμισσα = λέξη ἀραβική (χανήμ) Γυναῖκα παντρεμένη ἡ καί ἀνύπαντρη , σέ ἡλικία παντρειᾶς .

28) Λαντούρι, λέξη ἑβραϊκή , ἔγχορδο μουσικό ὄργανο.

29) Λιογκάρι , λέξη πιθανώτατα μή ἑλληνική , ἀραβική ἤ βενετσιάνικη .

30) Σκουριά νά φάγῃ τ'ἄρματα καί φλόγα τά σεράγια : Παρῳδία στίχου δημ.

Γλωσσικές καί ἄλλες ἐξηγήσεις

I) Κάϊς, λέξη τουρκική = ἡγεμόνας, υἱός στρατηγοῦ (πασιᾶ) καί στρατιωτικῶς ἀντισυνταγματάρχης, συνταγματάρχης.

2) Σεράϊ, λέξη περσική = ἀνάκτορο, μέγαρο, διοικητήριο,

3) Ποῦ σάν αὐτήν δέν βρίσκονταν σ''Ανατολή καί Δύση

Στίχος βρισκόμενος σέ πολλά δημοτικά τραγούδια, κατά διάφορες παραλλαγές = σ'ὅλον τόν κόσμον.

4) Πρωτοστέφανα = γι' ἀράτην φορᾶν ἐρχόμενα σέ γάμου κοινωνίαν = ἀνδρόγυνο, ζεῦγος.

5) Τετράψηλα = μέ τέσσαρα κατώφλια = πολύ ψηλά.

6) Λεβεντιά = ὁ κόσμος τῶν Λεβέντηδων. Λεβέντης, λέξη περσική, = ἀρραῖος καί συνάμα ἀντρεῖος, μεγαλόψυχος καί εὐγενής.

7) Καντάκι Λέξη βυζαντινολατινική (καντάκουμ) = ἕνα πλατύ σιταρένιο ψωμί, ψημένο στό τεῦχι, συνοδευόμενο μ' ἕνα κρεατομακάρονο ἀν πρόκειται νά προσφερθῆ σέ γάμο

8) Φουσᾶτο, λέξη βυζαντινολατινική = ἀσκέλεστο, συνοδεία ἀρχηγοῦ

9) Τῆς Χήρας ὁ μοναχογυιός, ἤ ὁ Γυιός τῆς Χήρας. Ἡ Χήρα ἐς ἀρχαιότερα καί ὁ μοναχογυιός της, ἤ ἁπλῶς ὁ Γυιός της ἀναφέρονται σέ πολλά δημοτικά τραγούδια, ὡς πρόσωπα σημαντικά.

10-11) Λαβωμένα τά μάτια σάν ἐλιές, τά φρύδια, σάν γαϊτάνι : Στίχος ἀναφερόμενος σέ πολλά δημοτικά τραγούδια, δηλωτικά μεγάλης ὡμορφιᾶς.

11) Γαϊτάνι : Λέξη περσική = σειρίτι πλεκτό, διαφόρων χρωμάτων πού χρησιμεύει ὡς βαφτό κεριθάρι σέ χονδρά ὑφάσματα.

12) Κι' ἀβγερινοῦ ἀβγερινός = ἑωσφόρος, ἄστρο τῆς αὐγῆς, λέγεται καί λαμπρό, ὡς δηλωτικό μεγάλης ὡμορφιᾶς.

13) Καί τό μουστάκι ἀνίδρωτο: = πρίν σημειωθῆ τό μουστάκι, δημώδες ἀκμή.

14) Κι' οὐδέ στούς κάμπους φαίνονταν κι' οὐδέ στά κορφοβούνια : Στίχος ἀναφερόμενος σέ δημοτικά τραγούδια.

16) Φλάμπουρο, λέξη βυζαντινολατινική, = σημαία, λάβαρο.

16) Γενιτσάροι, γενίτσαρος λέξη τουρκαραβική = νέος στρατός, συγκείμενος ἀπό ἐκμωαμεθανισμένα Ἑλληνόπουλα, πού τά στρατολογοῦσαν οἱ Τοῦρκοι σέ ἡλικία μικρή, ὄχι μεγαλύτερη τῶν 10 ἐτῶν.

17) Ἀφέντης, λέξη Ἑλληνική = αὐθέντης (ἐκτουρκισμένη) ἐφέντη

18) Μ'ἑξήντα δυό χανούμισσες , χανούμισσα = Κυρία , γυναῖκα θαντρη ἤ καί ὀμορφημένη. Ὁ ἀριθμός " ἑξήντα δυό" δέν ἔχει βάση τήν ἀκρίβεια ἀλλά τήν συμβολή του στό μέτρο.

19) Σάν τ'ἀναμμένα τά κηριά , σάν τές χρυσές καντῆλες : Ὁ στίχος αὐτός μέ τίς λέξεις " κηριά" καί " καντῆλες" εἶναι δηλωτικός μεγάλης εὐσεβείας καί ταπεινοφροσύνης.

20) Ἀσημένιος,ια,ιο = ἀργυρός . Ἡ λέξη εἶναι ἡρωική .(σημ = ἄργυρος)

21) Τάσσι ,λέξη ἀραβική = μικρό δοχεῖο μετάλλινο, κρό πάντων ἀργυρό.

22) Νάουσσα ....Ἁγία Βαβύρα , τόποι, μέρη, φημισμένα ἀς κρασοπαραγωγά.

23) Ποῦ εἶσαι καμάρι, λέξη ἀραβική = σελήνη,κυριολεκτικώτερα (ἡμισέληνος) μισοφέγγαρο τοῦ Ιου τετάρτου τοῦ,ποῦ εἶναι τό θρησκευτικό ἔμβλημα πρῶτα- πρῶτα τῶν Ἀράβων καί ὕστερα ὅλου τοῦ μωαμεθανικοῦ κόσμου. Τό σχῆμα τοῦ μισοφέγγαρου, τοῦ Ιου τετάρτου , συντέλεσεν ὥστε νά σχηματισθῆ , ἀπ' αὐτό ἡ λέξη " καμάρα" - ἀψίδα καί τά παράγωγα καμάρι ,καμαρόνω , καμάρωμα, καμαρωτά κλπ. Τό καμάρωμα τῆς νύφης = ὅταν ἡ νύφη κυρτόνει τό σῶμά της πρός τά ἔμπρός καί σχηματίζει ἔτσι καμάραν= σ'ἔνδειξη προσκυνήματος . Καμάρι= ἐνάβρυνση, καύχημα.

24) Κορόνα , λέξη βυζαντινολατινική = στέμμα, στεφάνι, κορωνίδα .

25) Ἅρματα, λέξη βυζαντινολατινική = ὅπλα . Ἁρματόνω= στολίζω, ἐφοπλίζω.

26) Καβάλλα : λέξη βυζαντινολατινική " καβάλλους" = ἔφιππος , ἱππότης

27) Χανούμισσες -χανούμισσα = λέξηἀραβική (χανήμ) γυναῖκα παντρεμένη ἤ καί ἀνύπαντρη , σέ ἡλικία παντρειᾶς .

28) Λαντοῦρι, λέξη ἑβραϊκή , ἔγχορδο μουσικό ὄργανο.

29) Λιογκάρι , λέξη πιθανώτατα μή ἑλληνική , ἀραβική ἤ βενετσιάνικη .

30) Σκουριά νά φάγῃ τ'ἄρματα καί φλόγα τά σεράγια : Παρᾴδια στίχου δημο

τικοῦ τραγουδιοῦ τῆς Βλάχας :" μέ χίλια κρόβατα , τά δεντρακόσια γίδια:
" Λύκος νά φάγ τά κρόβατα κι'ὁ τσιάκαλος τά γίδια "

31) Ὡς κου νά σκάσῃ ὁ αὐγερινός νά κάμῃ ἡ κουλλια γιάρα : Στίχος δημοτικοῦ τραγουδιοῦ. Αὐγερινός = ἑωσφόρος , λέγεται καί λαμπρό. κουλλια = κλειδα .= σύνταγμα, τρύπα βίζης, ὄρθρου βαθέως

32) Τόν λόγο δέν ἀκόσωσε, τόν λόγο δέν ἀκόσικε : Στίχος δημοτικοῦ τραγουδιοῦ = τό εἶκε κι'ἔγεινε.Ἄμα τό εἶκε κι'ἔγεινε ἀκόσως= ἀπ'ἔκος, ἀπ ἔργον.

33) Στό χέρι τοῦ Γενίτσαρου, χρυσό μαχαίρι ἀστράφτει : Παρωδία δημοτικοῦ στίχου.

34) Καί τό Γενιτσαρόπουλο, τό ξεφτακαθαρισμένο : ξεφτακαθαρισμένος = ἐκτιθεθότατος, πανουργότατος.

35) Στόν δρόμο ὅπου πήγαινε , κεζιός κι'ἁρπατωμένος : Στίχος δημοτικοῦ τραγουδιοῦ .

36) Κρῖμα ἄγουρε, ...

Ἄγουρος= ἄωρος, ἔφηβος

(2) ΦΕΒΡ-1910.

ΑΡΧ-Χ-ΣΜΥΡΝ

1/2

Η ΟΜΟΡΦΗ ΠΥΘΗ

Ο ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΗΣ

Ο ΜΑΓΗΣ (;) ΚΑΙ ΤΑ ΣΤΡΑΤΙΑΛΗΚΙΑ

Μέσα σέ χίλιες ὄμορφες, ξανθές καί μαυρομάτες
Ποῦ λάμπαν σάν τήν Ἄνοιξη, σάν τ'οὐρανοῦ τά κάλλη,
Ἡ Λάφνη εἶταν ἡ κλειδί ὄμορφη καί ἡ κλειδί χαριτωμένη,
Ποῦχε καί μιά γλυκειά φωνή, ποῦ κέρνασε καί τ'ἀηδόνια,
Τῆς μάννας καί τοῦ κύρη της ποναχοθυγατέρα.
Ποῦσάν αὐτήν δέν βρίσκονταν σ''Ανατολή καί Δύσι(ν)
Πρωτόσκιτα(4) τήν γύρευαν κι'ἄρχόντοι τήν ζητοῦσαν
Γιά κρατοστέφανα(4) καί διά τρισδοξασμένη νύφη,
Κι'οἱ προξενῆτρες κήγαιναν κι'ἄρχόνταν κάθε μέρα.

Μέσα στές τόσες προξενειές, στά τόσα καλλικάρια,
Ποῦ κράτησαν στήν ἀντρειά, καί κράτησαν στήν δόξα,
Στά σκίτια τά τετράψηλα(5) καί χιλιοτιμημένα
Καί στήν καθάρια λεβεντιά(6) καί στά περίσσια κάλλη,
Δέν ἤξερε ὁ κατέρας της σέ ποιόν ν'ἀποφασίσῃ
Καί ποιόν γαμπρόν ν'ἀποδεχτῇ γιά τήν γλυκειά του κόρη,
Γιάτ'εἶταν ὅλοι ζηλευταί κι'ἀρχοντογεννημένοι
Καί κράτοι στήν καλλικαριά, στά κάλλη καί στή νειότη,
Κι'ἐκεῖ ποῦ κοπωσκέφτονταν καί ψιλοσυλλογιῶνταν,
Βρῆκε ἕναν τρόπον εὔσκολον, μέ κίντυνα γεμᾶτον,
Δοκιμαστήρι ἀλάθευτο μεγάλης ἀντρειωσύνης,
Κι'ἔβαλε τέτοια ἀπάντηση σ'ὅλες τές προξενῆτρες:
—" Ὅποιος τήνθυγατέρα μου γυναῖκά του ποθάει,
" Νά κάμῃ νά κάνῃ μιά βραδειά τοῦ μωρέ τά σεράγια,
" Καί νά μοῦφέρῃ τρέχοντας, μές σέ χρυσῆ λεκάνη,
" Καντίσκι(7) αἱματοστάλαχτο τοῦ μωρέ τό κεφάλι"—

Σάν'ακουσεν ἡ Λεβεντιά τά λόγια τοῦ κατέρα,
Καταφρονάει τά κίντυνα, καταφρονάει τούς κόπους,
Κι'άρχίζει νά συντάζεται ν ά κάνῃ ἑτοιμασίες,
Ποιός θά μπορέσῃ πλειό μπροστά νά ξεκινήσῃ ἀπ'όλους,
Νά κάῃ μέ τό φουσάτο(8) του τόν κιρέ νά κολερήσῃ,
Νά κάψῃ τά σπράγια του τά μαρμαροχτισμένα,
Νά κόψῃ τό κεφάλι του, μέ τά μακρυά τά γένεια,
Καί νά τό πάῃ τρέχοντας στῆς Δάφνης τόν κατέρα
Γαμπρός νά γένῃ ζηλευτός στήν μοναχή του κόρη ....
'Αλλ'ἔνας δέν συντάζονταν , ὁ πλειό μικρός ἀπ'όλους,
Τῆς Χήρας(9) ὁ μοναχογυιός, ὁ χιλιοζηλεμένος,
Ποῦχε τά μάτια, σάν ἐλιές, τά φρύδια, σάν γαϊτάνι,(10-11)
Φωνή καθάρια ἀγγελική, κι'ἀδγερινοῦ(12)ὡμορφάδα
Καί τό μουστάκι ἀνίδρωτο,(13),εἶχε χαθῆ ἀπ'τόν κόσμο,
Κι'οὐδέ σέ γάμους χόρευε κι'οὐδέ σέ πανηγύρια
Κι'οὐδέ στούς κάμπους φαίνονταν κι'οὐδέ στά κορφοβούνια (14)
Μέ φλάμπουρο(15) ἀσπρογάλαζο κι'ἄρματα χρυσοκαπνίζα
Νά πολεμᾷ κεφάνος καί Τούρκους νά σκοτώνῃ,
Κι'ὅλος ὁκόσμος ἔλεγεν κι'ὅλος ἀνερωτῶνταν ;
—"Ποῦ νάναι; ποῦ νά βρίσκεται; καί ποῦ νά ξεφαντώνῃ
Τῆς Χήρας ὁ μοναχογυιός, ὁ χιλιοπαινεμένος;" —

Εἶταν χοντροί κι'ὑπέρψηλοι τῶν σεραγιῶν οἱ τοῖχοι,
Τά παραθύρια τους ψηλά καί σιδεροφραγμένα,
Κι'οἱ θύρες τους κλειδόφραχτες, διπλοσιδερομένες .
'Αρματωμένοι φύλαγαν διακόσιοι Γενιτσάροι (16)
Κι'ὁλμπέης μέσα κάθονταν, ἀφέντης (17) ξακουσμένος,
Μ'ἑξήντα δυό χανούμισσες(18) ξανθές καί μαυρομμάτες,
Ποῦ ἄλλες τοῦ φέρναν κιοτά κι'ἄλλες τοῦ μαγεύρεβαν
Τούρκια νόστιμα φαγιά,κι'ἄλλες τοῦ τραγουδοῦσαν
Κι'ἄλλες τοῦ παρασταίνανε μέ χέρια σταυρωμένα,

Σᾶν τ'ἀναμμένα τά κηριά, σᾶν τές χρυσές καντῆλες (19)
Κι'ἔφας μικρός Γενίτσαρος, μ'ἀνίδρετο μουστάκι,
Ποδχε τά μάτια σάν ἐλιές, τά φρύδια σάν γαττάνι,
Φωνή καθάρια ἀγγελική κι'αὐγερινοῦ ὡμορφάδα,
Ὅλο τόν Μπέη κέρναγε μ'ἕκα ἀσημένιο τάσι(20)
Κρασίν'ἀπό τήν Νιάουστα(22) κι'ἀπό τήν Ἅγια Μαύρα(22)
Τόν κέρναγε χαρούμενος καί γλυκοτραγουδοῦσε:
-" Γειά σου, χαρά σου, Μπέη μου , καί ξακουσμένε ἀφέντη,
"Ποῦ εἶσαι καμάρι(23) τῆς Τουρκιᾶς, τῶν μπέηδων κορώνα(24)
"'Εδενα πρέπουν τ'ἄρματα(25)καί τά ψηλά σεράγια,
"'Εδενα ἀράπικα ἄλογα νά περπατᾶς καβάλλα(26)
" Οἱ διαλεχτοί Γενίτσαροι, ποῦ σοῦ φυλᾶν τές θῦρες
"Κι'οἱ ἑξῆντα δυό χανούμισσες (27) μέ τά περίσσια κάλλη,
" Ποῦ ἄλλες σοῦ φέρνουνε πιοτά κι ἄλλες σοῦ μαγειρεύουν
" Τούρκικα νόστιμα φαγιά κι'ἄλλες σοῦ τραγουδοῦνε,
" Κι'ἄλλες σοῦ καραστέκουνε μέ χέρια σταυρωμένα,
" Σάν τ'ἀναμμένα τά κηριά, σάν τές χρυσές καντῆλες,
" Κι'ἄλλες σοῦ παίζουνε βιολί , σαντούρι(28)καί λιογγάρι(29)..."

Κι'ὁ Μπέης τ'ἀκοκρίνονταν τραγουδιστά κι'ἐκεῖνος:
" Σκουργιά νά φάγῃ τ'ἄρματα καί φλόγα τά σεράγια(30)
" Τόφος νά πάσῃ τ'ἄλογα, ποῦ περπατᾶ καβάλλα,
" Κί ὅλους μου τούς Γενίτσαρους πανούκλα νά σαρώσῃ,
" Μπροστά στά μαῦρα μάτια σου καί στά μακρυά σου φρύδια
" Καί στήν περίκαλλη ὡμορφιά τῆς ξακουσμένης Δάφνης,
" Ποῦ θά τήν κάνω μπέϊσσα κι'ἀφέντρα τῆς καρδιᾶς μου ".-

Καί τό Γενιτσαρόπουλο γυρίζει καί τοῦ λέγει,
Μέ χαμογέλοιο πονηρό καί μέ φωνή μάργιδλα:
-" Καί ποῦ τήν εἶδες, Μπέη σύ, τήν ξακουσμένη Δάφνη;
-" Τήν ὡμορφιά της τραγουδοῦν τοῦ κήπου μου τ'ἀηδόνια ...

" Κάρνα με, ἄμορφε ἄγουρε, μέ τ'ἀσημένιο τάσι
" Κρασί ἀπό τή Νιάουστα κι'ἀπό τήν Ἁγια Μαύρα,
" Ὡς που νά σκάσῃ ὁ Ἀβγερινός, νά πάῃ ἡ Πούλλια γιάρια(31),
" Κι'ὅταν μέ πιάσῃ τό πιοτί κι'ὕπνος γλυκός μέ πάρῃ,
" Πάρε ἑκατό Γενίτσαρους καί σύρε νά μοῦ φέρῃς,
" Σέ μούλα χρυσοκάπουλη, τήν πεινεμένη Δάφνη,
" Γιά νά τήν κάνω μπέτσα κι'ἀφέντρα τῆς καρδιᾶς μου"-
Τόν λόγο δέν ἀκόμωσε, τόν λόγο δέν ἀκόμεινε(32)
Στό χέρι τοῦ Γενίτσαρου χρυσό μαχαίρι ἀστράφτει(33)
Ἀστράφτει σάν τήν ἀστραπή καί λάμπει, σάν τόν ἥλιο,
Τρομάζουν καί λιγοθυμοῦν καί κιτρινοχλωμιάζουν
Οἱ ἑξήντα ἀνδρειανοῦμισσες, μέ τά περίσσια κάλλη,
Σέ μιά στιγμήν ἐκόπηκε τοῦ Μπέη τοῦ κεφάλι
Κι'αἱματωμένο βάλθηκε μές σέ χρυσῆ λεκάνη,
Ἀρέσως πιάσανε φωτιά τοῦ Μπέη τά σεράγια
Κι'ἄρχισανε νά καίγωνται καί νά τά τρῶν οἱ φλόγες
Καί στό Γενιτσαρόπουλο, τό ἐφτακαθαρισμένο(34)
Μοῦχε τά μάτια σάν ἐλιές, τά φρύδια, σάν γαττάνι,
Φωνή καθάρια ἀγγελική κι'ἀβγερινοῦ ὡμορφάδα,
Κρατῶντας παραμάσκαλα τοῦ Μπέη τό κεφάλι,
Μές τή λεκάνη τή χρυσῆ κι'ἄμορφα σκεπασμένο,
Μ'ἕνα μαντήλι ὁλόχρυσο, μεταξοκεντημένο,
Πετάχτηκε χαρούμενο, πού μές ἀπό τές φλόγες
Καί σάν ζαρκάδι δρόμησε στούς κάμπους καί στά βρῆ(

Σπόν δρόμο ποῦ πῆγαινε κεζός κι'ἁρπατωμένος(35)
Μέ τό κεφάλι στό πλευρό τοῦ Μπέη, τοῦ Χριστομάχου,
Βρῆκε τούς ἀντιζήλους του, ξεχωριστά καθέναν,
Ἄλλους ἐδῶ κι'ἄλλους ἐκεῖ, μ'ὅλα τους τά φουσάτα,
Μοῦ πῆγαιναν χαρούμενοι τόν Μπέη νά κολερίσουν,
Νά κάψουν τά σεράγια του, τά μαρμαροχτισμένα

Νά κόψουν τό κεφάλι του καί μέσα νά τό βάλουν
Σέ μιά λεκάνη ὁλόχρυση, κανίσκι αἱματωμένο,
Ὅπως τούς τό διαλάλησε τῆς Δάφνης ὁ πατέρας,
Τούς εἶπε :"Ὥρα σας καλή, κι' αὐτοῦ, ὅπου θά πᾶτε,
"Ὅπου τόν Μάη ζωντανό νά σφάξετε θά βρῆτε,
" Ὅπου καί τά σεράγια του σταλαγθά ἰδῆτε ." -
Καί λέγοντας τά λόγια αὐτά, μ' ἄρρητη κερηφάνεια,
Τόν δρόμο ἐξακολούθησε, σάν διψασμένο ἔλάφι,
Ὁπού τρέχει ναῦρη ρεματιά, μέ δροσερό νεράκι,
Καί κρός τό βράδυν ἔφτασε, κυφμένος στόν ἰδρῶτα,
Καί μές στά σκίτια εἰσέβηκε τῆς Δάφνης τῆς κανώριας,
Λέφοντας στόν ἀετρεῖό της πατέρα αὐτά τά λόγια :
" Αὐτήν τήν νύχτα ἔκαψα τοῦ Μάη τά σεράγια
" Κι' ἔκοψα τό κεφάλι του καί σοῦ τό φέρω ἔμπρός σου
" Κανίσκι αἱματοστάλαχτο μές σέ χρυσῆ λεκάνη,
"Καθώς μᾶς τό διαλάλησες μ' ὅλες τές προξενῆτρες,
" Κι' ἤρθα, μ ἑ τόσα κίντυνα, γαμπρό σου νά μέ κάνῃς,
" Στήν Δάφνη τήν κανέμορφη, τήν Δάφνητην κανώρια" -

Ἀμέσως τοῦ ἀποκρίθηκε τῆς Δάφνης ὁ πατέρας :
-" Κρῖμα, ἄγουρε, (36) στούς κόπους σου καί στήν καλλικαριά σου.
" Ἐσύ εἶσαι ἕνας γενίτσαρος ... Τοῦρκον γαμπρόν δέν κάνω."-
Γυρίζει κι' ὁ Γενίτσαρος κι' ἀντιλογιά τοῦ δίνει:
- " Δέν εἶμαι ἐγώ Γενίτσαρος ἐγώ δέν εἶμαι Τοῦρκος .
" Εἶμαι τῆς Χήρας τό παιδί, ὁ ἀκριβογυιός τῆς χήρας." -

Τότε ἄνοιξε τήν ἀγκαλιά τῆς Δάφνης ὁ πατέρας
Καί τόν ἀγκάλιασε σφιχτά, τόν φίλησε μέ πόθο
Καί τοῦ εἶπε μ' ἀναγαλλιασμό καί μέ χαρά μεγάλη:
- Ἐσύ εἶσαι ὁ γαμπρός, σοῦ γόρεψα , γιά τήν γλυκειά μου κόρη.
" Μέ τήν καλή μου, πάρε την. εἶναι δική σου ἡ Δάφνη." -

144 Κι'έγεινε ὁ γάμος κι'ἡ χαρά , ποῦ βάσταξαν βδομάδες.

_____oo_____

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ.-

Γλωσσικές καί ἄλλες ἐξηγήσεις

1) Μπέης, λέξη τουρκική = ἡγεμόνας, υἱός στρατηγοῦ (πασιᾶ) καί στρατιωτικῶς ἀντισυνταγματάρχης, συνταγματάρχης.

2) Σεράϊ, λέξι περσική = ἀνάκτορο, μέγαρο, διοικητήριο, μεγάλη οἰκοδομή

3) Ποῦ σᾶν αὐτήν δέν βρίσκονταν σ''Ανατολή καί Δύση

Στίχος βρισκόμενος σέ πολλά δημοτικά τραγούδια, κατά διάφορες παραλαγές = σ'ὅλον τόν Κόσμον.

4) Πρωτοστέφανα (σεντιά) = γι ἀ πρώτην φοράν ἐρχόμενη σέ γάμου κοινωνίαν = ἀνύπαντρα, ἄγαμα.

5) Τετράψηλα = μέ τέσσαρα πατώματα = πολύ ψηλά.

6) Λεβεντιά = ὁ κόσμος τῶν Λεβέντηδων. Λεβέντης, λέξη περσική, = ὡραῖος καί συνάμα ἀντρεῖος, μεγαλόψυχος (ρωμαίικη) κι' εὐγενής.

7) Καντσκι Λέξι βυζαντινολατινική (καντσκουμ) = ἕνα μικρό σιταρένιο ψωμάκι, ψημένο στό τηγάνι, συνοδευόμενο μ'ἕνα κρεατομούρεκο, μιά φέτα ψητό μέ ἕνα μικρό τραχανά, ἤ μέρος τραχανᾶ, ἄν πρόκειται νά προσφερθῆ σέ γάμο

8) Φουσᾶτο, λέξη Βυζαντινολατινική = ἐπιτελεῖο, συνοδεία ἀρχηγοῦ

9) Τῆς Χήρας ὁ μοναχογυιός, ἤ ὁ Γυιός τῆς Χήρας. Ἡ χήρα ὡς ἀρχόντισσα καί ὁ μοναχογυιός της, ἤ ἁπλᾶς ὁ Γυιόντης ἀναφέρονται σέ πολλά δημοτικά τραγούδια, ὡς πρόσωπα σημαντικά.

10-11) Λούχε τά μάτια σᾶν ἐλιές, τά φρύδια, σᾶν γαϊτάνι : Στίχος ἀναφερόμενος σέ πολλά δημοτικά τραγούδια, δηλωτικά μεγάλης ὡμορφιᾶς.

11) Γαϊτάνι : Λέξη περσική = σειρίτι πλεκτό, διαφόρων χρωμάτων ποῦ χρησιμεύει ὡς ραφτόν κεριθάρι σέ χονδρά ὑφάσματα.

12) Κι' Αὐγερινοῦ, αὐγερινός = πρωϊνός, ἄστρο τῆς αὐγῆς, λέγεται καί λαμπρό, ὡς δηλωτικό μεγάλης ὡμορφιᾶς.

13) Καί τό μουστάκι ἀνίδρωτο: = πρίν νά σημειωθῆ τό μουστάκι, ἀμούστακος ἀκόμα.

14) Κι' οὐδέ στούς κάμπους φαίνονταν κι' οὐδέ στά κορφοβούνια : στίχος ἀναφερόμενος σέ δημοτικά τραγούδια.

15) Φλάμπουρο, λέξη βυζαντινολατινική, = σημαία, λάβαρο.

16) Γενιτσάροι, γενίτσαρος λέξη τουρκοαραβική = νέος στρατός, συγκείμενος ἀπό ἐκμωαμεθανισμένα Ἕλληνόπουλα, πού τά στρατολογοῦσαν οἱ Τοῦρκοι σέ ἡλικία μικρή, ὄχι μεγαλύτερη τῶν 10 ἐτῶν.

17) Ἀφέντης, λέξη Ἑλληνική = αὐθέντης (ἐκτουρκισμένη) ἐφέντη

18) Μ'ἐξῆντα δυό Χανούμισσες , χανούμισσα = Κυρία , γυναῖκα μωαμεθανή, ἤ καί παντρεμένη. Ὁ ἀριθμός " ἐξῆντα δυό" δέν ἔχει βάση τήν ἀκρίβεια ἀλλά τήν συμβολή του στό μέτρο.

19) Σάν τ'ἀναμμένα τά κηριά , σάν τές χρυσές καντῆλες : Ὁ στίχος αὐτός μέ τίς λέξεις " κηριά" καί " καντῆλες" εἶναι δηλωτικός μεγάλης εὐκεί-θειας καί ταπεινοφροσύνης.

20) Ἀσημένιος,ια,ιο = ἀργυρό . Ἡ λέξη εἶναι περσική .(σήμ = ἔμβλημα)

21) Τάσσι ,λέξη ἀραβική = μικρό δοχεῖο μεταλλινο, πρό πάντων ἀργυρό.

22) Νάουσσα .... Ἁγία Μαύρα , τόποι, μέρη, φημισμένα ὡς κρασοπαραγωγά.

23) Ποῦ εἶσαι καμάρι, λέξη ἀραβική = σελήνη,κυριολεκτικώτερα (ἡμισέληνος) μισοφέγγαρο τοῦ Ιου τετάρτου τοῦ,ποῦ εἶναι τό θρησκευτικό ἔμβλημα πρῶτα- πρῶτα τῶν Ἀράβων καί ὕστερα ὅλου τοῦ μωαμεθανικοῦ κόσμου. Τό σχῆμα τοῦ μισοφέγγαρου τοῦ Ιου τετάρτου, συντέλεσεν ὥστε νά σχημα τισθῆ , ἀπ' αὐτό ἡ λέξη " καμάρα" - ἀψίδα καί τά παράγωγα καμάρι,καμα-ρόνω , καμάρωμα, καμαρωτά κλπ. Τό καμάρωμα τῆς νύφης = ὅταν ἡ νύφη κυρτόνει τό σῶμα της πρός τά ἔμπρός καί σχηματίζει ἔτσι καμάραν= σ'ἔνδειξη προσκυνήματος . Καμάρι= ἐνάβρυνση, καύχημα.

24) Κορώνα , λέξη βυζαντικολατινική = στέμμα, στεφάνι, κορωνίδα.

25) Ἄρματα, λέξη βυζαντινολατινοκή = ὅπλα . Ἀρματόνω= στολίζω, ἐφοπλί-ζω.

26) Καβάλλα : λέξη βυζαντινολατινική " καβάλλους" = ἔφιππος .

27) Χανούμισσες -χανούμισσα = λέξηαραβική (χανήμ) Γυναῖκα παντρεμένη ἤ καί, ἀνύπαντρη , σέ ἡλικία παντρειᾶς .

28) Λαντούρι, λέξη ἑβραϊκή , ἔγχορδο μουσικό ὄργανο.

29) Λιογκάρι , λέξη πιθανώτατα μή ἑλληνική , ἀραβική ἤ βενετσιάνικη .

30) Σκουριά νά φάγῃ τ'ἄρματα καί φλόγα τά σεράγια : Παρωδία στίχου δημο

τικοῦ τραγουδιοῦ τῆς Βλάχας :" μέ χίλια πρόβατα , τά πεντακόσια γίδια.

" Λύκος νά φάῃ τά πρόβατα κι'ὁ τσιάκαλος τά γίδια "

31) Ὡς που νά σκάσῃ ὁ αὐγερινός νά κάμῃ ἡ πούλλια γιῶμα : Στίχος δημοτικοῦ τραγουδιοῦ. Αὐγερινός = ἑωσφόρος , λέγεται καί λαμπρό. Πούλλια = πλειάδα

32) Τόν λόγο δέν ἀπόσωσε, τόν λόγο δέν ἀπόειπε : Στίχος δημοτικοῦ τραγουδιοῦ = τό εἶπε κι'ἔγεινε. Ἅμα τό εἶπε κι'ἔγεινε ἀμέσως=

33) ἄμ'ἔπος, ἄμ ἔργον.

33) Στό χέρι τοῦ Γενίτσαρου, χρυσό μαχαίρι ἀστράφτει : Παρωδία δημοτικοῦ στίχου.

34) Καί τό Γενιτσαρόπουλο, τός ἐφτακαθαρισμένο : Ἐφταθαρισμένος = ἐπιτηδειότατος, πανουργότατος.

35) Στόν δρόμον, ὅπου πήγαινε , πεζιός κι'ἁρματωμένος : Στίχος δημοτικοῦ τραγουδιοῦ .

36) Κρῖμα ἄγουρε, ...

Ἄγουρος= ἄωρος, ἔφηβος

Απομνημονεύματα Γ. Β. Σωτήρη, α. σύνολον, έκδ. 1975, Αρχ. Α. Κεφ. Ι

Γιατί, γιατί καί νά φορῇ στεφάνι ἀπ' ἀγκάθια
γιατί, γιατί πάνω σ' αὐτόν τά μαῦρα ταῦτα πάθεα;"

καί ἄλλους καταλλήλους συγκινητικούς στίχους.

Ὅλα αὐτά πλήρη τά ποιήματα ἐστόλιζον τήν πενιχράν βιβλιοθήκην μου μέχρι τῆς 12ης Ὀκτωβρίου 1893, ὁπότε ἐπροδόθην εἰς τούς Τούρκους ὡς ἀντικαθεστωτικός καί συνεννούμενος μέ τόν Χριστοβασίλην ἐναντίον τῆς Τουρκίας. Τότε ἡ σύζυγός μου προλαβοῦσα κατέκαυσεν αὐτά, ὥστε εἰς τήν μετ' ὀλίγον γενομένην ἔρευναν δέν εὑρέθη τίποτε ἐκτός ἐπιστολῶν τινων καί μία φωτογραφία τοῦ Χριστοβασίλη, τήν ὁποίαν δέν εἶδον οἱ ἐρευνῶντες. Ὁ ἐπί τῆς ἐρεύνης ἀρχηγός Ἀλῆς Μπίμπασης[103] Κρής δέν ἔλαβεν ὑπ' ὄψει καί οὕτως ἐσώθην ἐκ καταδίκης.

Καί ἤδη ἐκ τῶν ποιημάτων τοῦ ἀγαπητοῦ φίλου μου δέν ἔχω εἰμή τά ἑξῆς: "τό βότανο τῆς ἀγάπης", "ὁ καλός γαμβρός" καί ὅσα ὑπάρχουν ἐν τῷ ἐν Ἰωαννίνοις ἐκδιδομένῃ ὑπ' αὐτοῦ ἐφημερίδι "Ἐλευθερία" καί τό ἀκόλουθον εἰς ἐμέ.

Τῷ Γεωργίῳ Β. Σωτήρῃ. Μεσδάνιον 23 Ἀπριλίου 1882[104]

" Ποιός ξέρει Γεῶργο μ' ὁ καιρός κ' ἡ μοῖρα ἔχουν γράψῃ
ποιός ξέρει ποιόν προτήτερα τό μνῆμα θά τόν θάψῃ
ὅλως διόλου ἄγνωστον τό μέλλον δέν μιλάει
Μόν' περιμέν' ἀναίσθητον κι' ἀναίσθητο τηρεῖ
Γεῶργο μ' ἐγώ προτήτερα ἄν μπῶ στόν κρῦο τάφο
καί ἄν αὐτό μάτι σου ἰδῇ ἐτοῦτα πού σοῦ γράφω
εἰς τήν ἀσήμαντη αὐτή καί λερωμένη ἄκρη
θά χύσῃς γιά ἐνθύμησι τοῦ Χρίστου ἕνα δάκρυ; "

Χρ. Χριστοβασίλης.

Ἐκ δέ τῶν πεζῶν ἔργων τοῦ Χριστοβασίλη ἔχω εὐτυχῶς τά ἑξῆς., τά ὁποῖα ἔλαβον μετά τήν ἀπελευθέρωσίν μας.

α: Διηγήματα τῆς Στάνης, β: Διηγήματα τοῦ χωριοῦ

ΤΑΡ. ΦΥΛΛΑΔΙ Α'ΟΥ ΤΥΠ, ΕΧ. 28-4×20, ΜΟΝ. ΜΑΡ. ΔΙΟΡΘ ΜΑΡ. ΑΡΧ. Α.Μ.

6.20.2-1917

10/5 Δ.

Στὸν Κωλέττην Ι Β. τὸν Ἐμπειρικὸν

Ἀπὸ τὴν ὥρα τὴν σωστή, τὴν μαύρη ἐκείνη ~~ὥρα~~ τρελή,
Ποὺ ὁ Κωλέττης ἔσφιξε στοῦ Ῥούμελου τὴν πόρτα
Καὶ ἀφέντρας ἐπῆρε τὴν ὄψη τοῦ Βοσπόρου,
Σὰν κόρος ἀνερέθιστος μὲ τ' ἄρματά του ἀσπρα,
Πετάχτηκε σ' ἀνοιχτὰ πελάγη νὰ σφάξῃ,
Καὶ μιὰ σημαία ζαβρώδικη ~~στὴν ἐπάνω~~ ἔβγαλε,
Σὰν σπέρνει παλληκάρια καὶ θέρνει ὁρμὴ Κυρίου,
Τὸ Ἔθνος τὸ ἔμπιστό, ντυμένο μὲς τὴ δόξα,
Ἀδράνεια ἀνεμένανε ~~τὸ ἀνοιχτὸ πανηγύρι~~ τὸ ἀνοιχτὸ πανηγύρι
Τὸν ἥλιο νὰ ἀνατείλῃ καὶ ἄστρο μυριόφωτο,
Νὰ ἰδῇ καὶ πάλι λευτεριὰ καὶ πάλι Κωλέττη,
Στὴν ὥρον τὴν ἐμπιστικὸ ν' ἀνατεθῇ δόξα σφοῦρος

Πέρασαν χρόνια, πέρασαν σπαρτὰ θερισμένα
Κ' ἐκεῖνο τὸ λουλούδι ~~ποὺ~~ μὲ τόσους καὶ τόσους
Τὸ γέρα ~~φαρμακώνοντας~~ στὸ ~~Ἀκρωτήρι~~ Μαύρα,
Ἀπελπισμένο χόρτασε τὸ δόλιον ἀπὸ τὰ μέλια,
Ἐδῶ ~~πάλαι~~ κεῖ χαρὰ καὶ πόνος τὸ γέρο,
Καὶ τὸ ξαγρύπνι ~~γέρασε~~ καθέκλα μυρόβολο,
Ἀλλ' ἐκεῖ δὲν ἐβάστηκε, δὲν χάλασε ἕνα μόνον,
Σπίτι τ' ἄστρο τ' ὄνειρο τὸ ~~χρυσοπράσινο~~,
Ποὺ φύγαμε ἀπαίσιο μὲς στὴν παρέα τὸ Γένος,
Νὰ ἰδῇ καὶ πάλι λευτεριὰ καὶ πάλι Κωλέττη
Στὴν ὥρον τὴν ἐμπιστικὸ ν' ἀνατεθῇ δόξα σφοῦρος.

Πέρασαν χρόνια πέρασαν, τὸ ἑλληνόφρα χρόνια

Κι' ἐκεῖνο τ' ἄλογο τ' ὄνειρο, τὸ χαμομηνιάτικο,
Ποὺ φύλαγε καὶ ζάρωσε τὸ μές' ἀπὸ τὸ αἷμα
Τοῦ Κωλαϊτίνου, ἄδικα σὲ τόσο Τούρκου ἦτανε Μοῖρα,
Νὰ γλυτώσῃ ἄρχισε καὶ νὰ γρηγοροφέρνῃ
Ὡσάν Ἀμάντα ἱερὴ μὲ ὡσὰν εὐχὴ Κυρίου
Κι' οἱ Κρῆτες καὶ οἱ Ἀρματωλοὶ τοῦ Ὀλύμπου, τῶν Ἀγράφων,
Τοῦ Πίνδου καὶ τῶ Λεπενοῦς, τῆς Ἠπείρου καὶ τῆς Θεσσ/γ
Συμπόσανε τὴν ~~ἀγριόπαρέα~~ Λευτεριὰ τὴν ὡραία Συμαία,
Κι' ὅσο τὸ Κόσμο Ἔθνος δίδαξαν τῶν δραπόντου, τῶν σταύρου
Τῆς Τριπολιτσᾶς τὰ δέκα τὰ δεκαεφτὰ χρόνια,
Καὶ μιὰν αὐγὴ ξανοίξαμε, μιὰ τοῦ Μαρτιοῦ ἡμέρα
Τὴν ἔχει λεύτερη χαρωπὰ σημαίνουν οἱ καμπάνες
Κι' ὅλο τὸ Ἔθνος προσκυνοῦν ~~τὸ ἅγιόν~~ ἅγιον ἀέρα.
Χρόνους ἐβγαίνει πάρεμπα μὰ τὸ σωστὸ τὸ χέρι
Τοῦ ἐλευθέρου ν' ἄγγιξε ν' ποθοζαμανώσῃ,
~~Τὸ~~ Ἐλπίδα νὰ φέρῃ γιορὰ στὸν Μοριὰ
Ἡ γερὴ Συμαία μας τὸ σπίτι ἐκαμώσῃ
Μ' ἕνα παρμάκι ἐλεύτερο τῆς Ἑλλάδος ἐρμάδας
Τόσο, ὅσο χωνεύουνε ~~τὸν~~ ἐλεύτερο ~~τὸν Κρητικὸ~~ μιὰν ἀέρα
Νὰ γεννιέται ὁ Παπαμῆλος, ν' ἀνατραφῇ Ἑλλάνος
Ὁ Κωλαϊτίνος, πάντοτε στοῦ Τουρκοῦ τὴν Μοῖρα.

Σαράντα χρόνια πέρασαν ἀπὸ τὴν μέρα ἐκείνη,
Κι' ὅλο τὸ Ἔθνος προφταίνει ἐλεύτερο καὶ δοῦλο,
Ἑκεῖνο τ' ἄλογο τ' ὄνειρο, ποὺ ἀθρεμμένα χρόνια
Ἐβαστοῦσε τὴν παρμάκι, σὰν ἄχρεια ἐγκόλα,
Νὰ γένῃ ἀρμάτα φονικὴ, ν' ἀνοίξῃ τὸν ἀέρα,

Ἀπὸ τὸ ἄλογο τοῦ Κωλαϊτίνου καὶ τὸ ἄγριόπαρμα τῆς Ἀθηνᾶς ἐβγῆκε ὁλόκληρο τὸ ἐπαναστατικὸ τραγούδι τοῦ Ἀγῶνος. Κι' ἀπὸ τὸ ἄλογο τοῦ Κωλαϊτίνου καὶ τὸ ἄγριόπαρμα τῆς Ἀθηνᾶς ἐβγῆκε ὁλόκληρο τὸ ἐπαναστατικὸ τραγούδι τοῦ Ἀγῶνος.

Καὶ μιὰν ἡμέρα ἐπιάσανε, σὰν ἀλογερὸ μαμάνι,
Κι' ὁ Ἥλιος ἐμαύριζε τοῦ Λιονταριοῦ τὸ πρόσωπο
Δὸ ἔλιωσι ὁ ἵδρωτα ἐπλεχτὸ ἐν ~~ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ~~ ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ
~~Καὶ τὸ ἐρρόνου διαζάφυρα~~ καὶ ἐπλέχτος ὁ Λιοντάρης:
"Γεννάουμι ὁ Λεβεντόπουλος, ὁ νέος Κωσταντῖνος!"

Ἐφέντρε τὸ Νιόνιο τὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Γένους,
Τοῦ Γένους τοῦ ἐρημιτοῦ τοῦ πορφυρογέννητου,
Σὰν ἱερὸ Κειμήλιο, σὰν ἅγια Διαθήκη,
Κι' ἔγινε ἡ ἐρημιὰ χαρὰ γιορὶ δικιά του,
Κι' ἐκεῖνο τὸ ἔδωρο τὸ ὄνειρο, τὸ χαμομηνάρι,
Δικό του μέσα ὄνειρο καὶ πόθος ἱερός του.
Ἐκεῖνο τὸ πρῶτο ἐρημικὸ λαϊκομικὸ λιακόπι,
Ἀὸ' τὴν ἡμέρα τὴν πικρή, τὴν μαύρη ἐκείνη Τρίτη,
Ποὺ ὁ Κωσταντῖνος ἔπεσε στοῦ Πόρτου τὴν Πόλη,
Κι' ἔγινε ἡ Πόλη λάφυρο, κι' ἡ ζεστὴ ἐκκλησιά μας,
Ἡ Ἁγιὰ Σοφιὰ ἡ περήφανη, χαμὶ τοῦ Μωαμέθη,
Τὸ πρῶτο ζητοῦσε τὸ ἐρωτευμένο,
Βλέπει σπαθιὰ τοῦ Κωσταντίνου ἐκεῖνου,
Κι' ὁ πρῶτος Κωσταντῖνος!

Τὸ Νιόνιο γέρασε* καὶ λιγνὸ καὶ λεπτὸ γενιέται...
Τρέχει κι' ὀνειρεύεται μὲ σύντροφο τὸ Γένος
Τὰ ἐθνικά μας "Ὄνειρο: Πόλη, Τρικ, Πατρίδα....
Τρέχει κι' ὀνειρεύεται καὶ ἴδρωτας τοῦ εἶναι
Νὰ μπῇ στὴν Πόλη νικητὴς καὶ μὲ' Ἀθανασία
Πανηγύρι κι' ἔρημιὰ, τοῦ χίλια ἔτη χρόνια
Ἐσταύρωσι τὸ σῶμα του ἐχθροὶ τοῦ Εὐρώτου
Νὰ λυτρώσῃ ἐκεῖνο τὸ λάφυρο λιὸς καὶ νὰ λὴν ἐλευθερώσῃ!

Γέννα

Καὶ γιὰ-γιὰ τὸ παιδάκι του ~~[illegible]~~ ἔκλαιγε,
Ὅλοι τὸν ἔβλεπε ὁ λαγκὸς γιατὶ τὸ ἔχει προσκύνα,
Λύρας γενάτος κι ἐμπειρος, ξανθὸς καὶ ρεμπαγέος (1)
Ποὺ ὅλον καιρὸν γιατὶ τὸ ἔχρεμα τοὺς ξενῶν
~~Καρσιλαμάδες~~ Ἐσαρδένιους ἔβγειας καὶ τὸ ταξεῖον
~~[illegible]~~ Ἀλλὰ τὸ παίδαρον ἔβγῃ μὴν ἔχαμε νὰ ἔχου.
~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ἔχρεμα.
Ἡ Κρήτη γι' ὅλα εἶν' Νιόβα καὶ τοκογονέα,
Ἡ Λέρος κι' ἡ περίδοξη Πατρίδα τοῦ Ἀγγέλου
Κρίνος χιονάβόρτας καὶ ~~[illegible]~~ καὶ ἔβγουνε
Τὸ ἔθνος τὸ ἀγκάλιασε Σκαδὶ τοῦ Νέου Κωνσταντίνου.
Κι' ἐνῶ αἱ παρέες μας ἐτιμοῦσε μὲς τὴν ντεσερόνα,
Ὁ τοῦ ἔχαν γείρει ἔβγαλε Χαρεμὶ τοῦ Μωαμέθη,
Ἡ ντεσερέτορτας ἐτιμοῦσε καὶ ζεϊμπεκιόρτας
Τοῦ Ἀνδρέα τὴν ὠδικὴ τὴν ἔχαμε τοκογονάδα,
Κι' ἐβάσταν μὲ παλάντζα τὸ νιόκρεατός αὐτόθην,
Ἐσφάδιαζαν τὰ βόδια μὲ ὅλην τὴν ἀγορά μας
Μὲς στὴν Συρακιὰ τὸ βουβερὸ ~~[illegible]~~ τὸν δόλον
Κ' ἔβγε Τοῦρκος ἀρχιεύτερας σὰν ἐκεῖνος τοῦ Μωαμέθη
Μέρα καὶ νύχτα ὁ οὐρανὸς, βαρειὰ συννεφιασμένος,
Ἔβρεχε σταῖρες νταμπιὰν μὲ ὄβιδες λυσσόβρον,
Κι' ἐσκάλαν κάτω ἔρημα κορμιὰ νυκοκυρέματα
Λυγμένα μὲς τὸ αἷμά τους, τὸ ἐγγενικό τους αἷμα,
Ἔπεφτε τὸ παλίφορο καὶ μένανε σωλάρια,
Πολάρια ροδορόμαλα καὶ ἀφροδεραναμένα,
Καὶ μὲς στὸ λιθ Ἥπειρος τὰ συγαβαμένα σπίτια
Βραχνὰ φωνὰ ~~[illegible]~~, νόστου φωνὰ μυχάμε,

---

(1) Ἄλλος ὁ στίχος εἶναι σὲ τὸ Ἀρναούτικο, ποὺ τὸν τὸ προφορικὸ ἀνέκδοτο τοῦ Ἐλληνισμοῦ σὲ τὸ καιρὸ τοῦ Μεγάλου Πολέμου ἀπὸ τὴν ἀρχὴ του ἐφανερώθηκαν τὰ ἑπόμενα καταπληκτικὰ ὀμορφιὰ τοῦ Ζενίτσου:

Ἡ Ζήλια, ὅλα μιὰ φόβου πεθ. τὰ δῶρα τὰ μάγια,
Ἀπόρα ἀπόρα γαρεφόν
Καὶ ζεϊμπὰ καὶ ρομαντόν »

Τού ρίξαν λούπια, τού ρίξαν σκυρίαν
Από τόν Κουτσικάκο!
— «Παιδάκια! (έφερνε φωνή) Λέγες σιγρές μού μάνου,
«Αν δέν έρθῃ μοναχός σου τόν Γούρκο νά μού δώξες,
«Ούδέ χαιρέσι σάν άδερφό σάν άδερφό τό Μπότσάρι,
Καί μέ τά μαῦρα Σφάκια, τόν πορφυρογεννήτη.
Κι' ό ντρόπας τών Σαλώνων νά τόν δοξολογήσῃ,
Ό Κουτσικάκος άπονε, πώς ήτανε τόν κόσμο,
Καί έρθαν πίσω γύρισε από τήν Μακεδονία
Κεί έβγαν σάν πώ άλογατά, σάν σίφουνας μεγάλος,
Σπούτσιας πίσω τόν καιρόν τόν έδωσε Σφακιώτων
Σάν άετοί άπάνου, σάν έρμα χαμουρία,
Βγαίνουν από τήν ξερή πώς δώσας πορφυρίδα.
Κόσμο δέν είδαν όμοιο μέ μύτσαγα καί σάρκες!
Είταν Σφακιώτες πρώτοι πρώτοι σάν λιοντάρια
Μέ σύνερνες μουσάγα, μέ σύνερνες σάρκες,
Πού δέν τό έπαιρνε πλιό κάμα, βροχές καί χιόνια,
Κι' άλόγατα τόν, σάν νά είταν δεχτυρένιος κρόκος,
Σκιρτούσαν σμίγουνα τ' άγριόνια τ' άλόγατα.
Όρθοί πολεμούσαν κι' όρθοί μέ γύρα τό σπαθί...
Σκοτώνα μέρες άσκερι, σκοτώνα ήμερόνυχτα,
Χαρά νά βάλῃ μια σκυρί χαρές καί τραγούδια....
Τό σπίτι τόν άσκεριού τού Κουτσικάκου πού δέν
Καί τήν γενιά τήν Λαζαρού, καί δόξα τόν γονέων
Σάν άντρειον τόν γενναίον τόν σπιτικόν τόν άγιόν
Έσκοτωθῆκε καί γενναία τρομερά τό Μπότσαρι
Νύχτωσε καλαπούνιωσε, καί μές τά μυγιαλά του
Ή Σφακιά σκλαβώθηκε έχει καί γλυκοκαιρίσει,

Καὶ μιὰ ~~πανήγυρη~~ αὐγὴ καὶ μιὰ ὥρεμη σκέπη,
Ποὺ χείμαρρη ἡ Ἄνοιξη διάβαινε τοῦ Πίνδου,
Σὲν σήμερα, ἑπτὰ τοῦ Φεβρουαρίου, ὁ Τσόρτσης,
Συντρόφεμα αὐτὸ τὸν τοῦρκο, σιμέρεφο αὐτὸ τὴν θεῖνα,
Σὸν Νικηὴ σερίτσορος τροσφέρει τὸ σπαθί του,
Μ' ὅρα του τὰ σπαθόμαλα, τὰ διάννια, τὰ μάτρα,
Κι' ὅμορ τὴν Ἤπειρο μαζί αὐτ' ἔπερα ὡς ἄπερα ὅλη,
Καὶ τροσυνοῦ καὶ γένεται σιμέβος τοῦ νικημένος.
Χαρὰ καὶ χαίρεται ὁ οὐρανὸς γιὰ τὴν μεγάλη νίκη,
Καὶ ~~ὁλονυχτὶς πανηγυρὶ~~ χορεύ καὶ τραγουδάει,
Χαρὰ ὁ Μαρίας τὴν Τσόρτση, σὰν ὥρια σπείρει τοῦ,
Καὶ ~~ὁλονυχτὶς πανηγυρὶ~~ χορεύ καὶ τραγουδάει,
Ἀν' ἔπερ' ὅμορ τὴν σεβντὰ μιὰ ἐρμάδας,
Ὅπου μὰς ἔφτιαχνε χρυσὰ τὴν ἀγαπημένη μέσα
Ἐλεύθερη τραγούδι της,
Καὶ μὲς τὴν μαύρη Κόρεση, στὸν φοβερὸ τὸν Ἄθη,
Σκίπετας ἐλεύθερος, ὁ Ἀη-Γιώργης σύγκελλος
Κι' ἐκεῖ τὴν γύρω τὴν τοπιὰ χαιρετοδαίνει πάλε
Καὶ πάλι ὅμορ Κόρεση, στὸ φοβερὸ, στὸ μάρμ

Κι' ἐκεῖ μὲς ἀπ' τὸ μπαϊράκι του ἀνεκαμένα βγαίνει
Ἡ μάνα μας ἡ Ἤπειρο, ἡ ἔρμάδα τῆς ἔρμάδας!
Κι' ἀγκαλιὰ ~~τὸν Σουλιώτη~~ τὸν Ἐλευθερωτή της,
Κλαψομουνίζοντας δάκρυα,
Κι' ἐκεῖ τὸν ἐλευθέρωνε χαρούμενη κι' ὡραία
Ἡ Δόξα ἡ ἀγριωδύλλα μὲ δάφνινο στεφάνι
Ἀπὸ τὸν Πίνδον τὸν ἱερὸ κι' ἀπὸ τὸν Δεσφίνα,

(1) Κατὰ τὸν Χρυσόγιαν (Μεθόρια 14) ἡ σημερινὴ ἐορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἐπροβλήθη ἀπὸ ὀκτὼ ἡμέρας ἐνωρίτερον ὑπὸ τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας, ἀναμιμνήσκουσα τὴν ἔναρξιν τῆς ἐπαναστάσεως.

Ἀπὸ σὲ ρέμα ἔβγαιν' ἡ Μοῖρα σὲ μιὰ ρέμα,
Τοῦ Βασιλιᾶ τὸ ἄλογο μ' ἄρματα σὲ ρέμα,
Κι' ἐκεῖ 'ὅπου ἦτ' ἡ Ἐρμιόνα
Οἱ Βασιλιᾶδες τὴν χαιρετοῦσαν πρῶτα!

Καὶ τώρα, ποὺ ἡ Ἐρμιόνα μας ἀνοίγει
Τοὺς χαλασμοὺς βαρειά,
Κι' ἐμπρὸς γ' ἔπεσε γ' ὄπεσε, τὸ Χιονοπούλι,
Ποὺ ἔβγαινε ἀνοιχτὸ μὲς τὴν καρδιὰ τὸ δένδρο,
Σὰν ἱερὸ τὸν φυλάγουν Ἀπρίους ὅλοι αὐτοί,
Νὰ ἴδῃ καὶ τάγε Βασιλιᾶ καὶ τάγε Κωλαρίνο.
Μὲ ὑφάσμα τὸ Ἐρμιόνα γ' ἀπλώθη δρόμος,
Ζωλάνεψε καὶ πέρασε καὶ γέμισεν ἐμένα
Ἡ Πόλη καὶ ἡ Ἁγιὰ Σοφιὰ ~~με τὸν τρόπο~~
Νὰ τιμηθοῦ ἡ ἀστεριὰ ~~τὸν ἄστρον~~ τροφιλιά:
— α' Ὁ Κωλαρίνος Βασιλιᾶς τὴν Πόλη ἔχει χλιο,
β' Ὁ Κωλαρίνος Βασιλιᾶς τὴν Πόλη ἔχει χάσει,
γ' Καὶ Κωλαρίνος Βασιλιᾶς τὴν Πόλη δὲν τὴν θάρη!»

Λ. Χριστοβασίλη

Γενέσιος 20 Φεβρουαρίου 1917
Ἀναγνώσθηκε τὴν 21 Φεβρουαρίου 1917
Στὴν Μυρσίνη Ζωγιανέικη, παλιὰ
κατοικημένη τοῦ Δημάρχου Ζωγιανέικη

12 ΦΥΛΛΑ, Α' ΦΥΛ, ΕΚ. 29.5 x 19.7, ΜΜ. ΜΑΡΚΑ, ΑΡΧ. Α.Μ.

Σ/ Δ. 1917 Ε. 21-2-1917.

Λ. Χριστοδούλου

Οἱ

Δυὸ Κωνσταντῖνοι

Ἀναχωρήσαμεν ἀπὸ τὸν Πόντιον τὴν 21 Φεβρουαρίου 1917
τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν τοῦ Ἁγιαννίνου, ἱστάμενον ἐπὶ ἀστυγειτονέων [illegible]
Κατ' ἐντολὴν τοῦ Διευθύντου Ἁγιαννίνων
Καὶ ἀφηγήσεων

Οἱ Δυὸ Κωνσταντῖνοι

Ἀπ' ἐκεῖνα χρόνια τὴν παλιά, τὴν μεγάλη ἐκείνη ἐποχή,
Ποὺ ὁ Κωνσταντῖνος ἔκτισε στὸν Βυζαντιὸ τὴν Πόλη[1],
Παλιῶνας στὸν Ἀγαρηνὸ τ' ἀρχαῖα μονοπάτια,
Κεῖ ποὺ πατοῦσε κάποτε μιὰ Ἑλληνικὴ λεγιόνα,
Σὰν Κόβρος ποσοζάμωνος, τὴν ὄψη τοῦ Βοσπόρου,
Καὶ μιὰ σιγαλιὰ ζαλωμάδησε στὴν ἔνδοξη Ἐφέσο,
Σὲν σκλεφτὸ πλάσωμα, ποὺ σᾶν ὀργὴ Κυρίου,
Τὸ ξένος μιὰς τὸ ἔμμονο, σκληρὸ μὲς στὸ δέρμα,
Ἀδιάντεσε πληγιάτικα, στὸν σιγαλιάρικον ὕπνον
Ἐν ἄστρο κι' ἔνδοξο ἥλιο κι' εἰκῆς περπατοῦσε
Νὰ ἰδῇ καὶ πάγε Βασιλιᾶ καὶ πάγε Κωνσταντῖνο
Στὸν ὄρθο τὸν Ἑλληνικὸ ν' ἀνεβῇ δοξασμένος[2].

*

Πέρασαν χρόνια, πέρασαν δυνατά, φεγγοπερπατήνα,
Καλὸ εἶν' τὸ λούρικο σπαθί, μὲ τρόμους καὶ χαλάσες,
Τὸ γέλιο φαρμακώνουλαν μὲς στὸ βυζὶ τὶς μάνναις,
Πληγωμένα χόρτα τὰ δέντρα εἶχε τὰ μάλια,
Ἐβύζωναν πάλι χεριὰ καὶ πέφτουν τὸ γάλα,
Καὶ τὸ χαμόσπι γίνοντα παλιὸ μοιρολόγι,
Ἀγγ' ἕνα δὲν ἐβλέπομε, δὲν χαίρεται ἕνα μέρος,
Ἐκεῖνο τ' ἔσπερο τ' Ὄνειρο, τὸ χλομοπερπατήνο,
Ποὺ φέγγει ολομόναχα μὲς στὴν καρδιὰ τὸ Ἔθνος
Ὡσὰν πληγιάτικο ἱερό, σᾶν ἔκφραση Ἐφέσου,
Νὰ ἰδῇ καὶ πάγε Βασιλιᾶ καὶ πάγε Κωνσταντῖνο,
Στὸν ὄρθο τὸν Ἑλληνικὸ ν' ἀνεβῇ δοξασμένος.

*

Πέρασαν χρόνια, πέρασαν ὡς τελευταῖα χρόνια[3],
Κι' ἐκεῖνο τ' ἔσπερο τ' Ὄνειρο, τὸ χλομοπερπατήνο,
Ποὺ φύλαγε μοναχὸ του, σὰν μάνα εἰκόνα, Πόλη,
Τοὺ Κωνσταντῖνου, ὡὼὼσε στὸν Βυζαντιὸ τὴν Πόλη,

Νὰ γυρεύουμε ἄρχισε πειὰ νέα χιονοχαρά μας
ὡσάν ἀγάπια παιδερὴ μὲ ὡσάν ἐνιὰ Κυρίου .....
Οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ἀρβανίτοι τοῦ Μόρου, τῶν Ἀρβέρων,
Τοῦ Ὄλυμπου καὶ τῆς Λιακουρᾶς, τῆς Θεσσαλιᾶς καὶ τῆς Φουρᾶς,
Ἐσπιθοῦσαν τῆς Λευτεριᾶς τὴν ἱερὴ Συμαΐα,
Κι' ὅλο τὸ Ἔθνος δίδεζαν ὠῆς φρονιὰ καὶ σωβέρνα
Τῆς Τουρκιᾶς τὰ δεσμὰ καὶ δεσμωτήρια(4),
Καὶ μιὰν αὐγὴ αἰνοζαλμὸ μιὰ ἐσήκωμεν ἡμέρα
Ποὺ ὁ Ἀρχάγγελος χαρέλος ἄρματα Περδίκα,
Στὴν Ἁγια Λαύρα χεροῦδι σημαίνουν οἱ καμπαναῖς
Κι' ὅλο τὸ Ἔθνος προσκυνοῦν ὁ Ἐλευθεριᾶς εἰκῶνα(5).....
Τέρμινε ὁ Τσαμπᾶς σκλιᾶς καὶ τὸ τυφέκι,
Ἀγάπησα ξωὸ ὅρκιν τ' ἀσυμέρια τοῦ Σουλίου,
Κι' ἔκαμεν ἀναλάβωσι, μὲ τὰ ντυφέκια του,
Ὡσεὶν ντρομαγμένα, τὲς λούμπινες εἰρμεΐδες,
Μέσα στὴν Ἄκουρη δέγεσα, τὴν νυφοβυτερίνη....
Χρόνους ἑβλέ τοὔρμος, μὲ τὸ σπαθὶ στὸ χέρι,
Ἡ ποδοδοξασμένη μας Γενιὰ τοῦ Διπουσιάνου,
Κι' ὅλα αὐτ' ἀντρίκλους πρωτιοὺς ἐρῶες,
Ἐσκίδνιν τρόμο, γιομὲ στὸν Περδικᾶ,
Ἡ γαλανὴ Συμαΐα μας, τὸ σῶμα βουλιμένη,
Μ' ἕνα πορμαὶ μοναχὲ ἐγέρθρος Ἐλλάδες,
Τόσο, ὅσον ἐχρειάζοντον σὲ μιὰ γωνιὰ τοῦ Ἔθνους
Νὰ γεννηθῇ ὁ Περικλῆς, νὰ χαιρεῖσι Ἑλλῆνος
Ὁ Κωνσταντῖνος, ὡῶστος στὸν Τσιαννοῦ τὴν Πύλη!

*

Σκλαβιὰ χρόνια τράσαν ἐκεῖ στὴν μέρα ἐκείνη(6),
Ποὺ διώχνει τὸ μισοφέγγαρο τοῦ Ἀγαρηνοῦ τοῦ Τούρκου,
Τ' ἀγριὸ μισοφέγγαρο τοῦ Ἀγαρηνοῦ τοῦ Τούρκου,
Κι' ὅλο τὸ Ἔθνος τρόσμενε μὲ μιὰ ἱερὴ λαχτάρα
Ἑλληνικὸ ἢ ἑλληνικὸ ἢ Ὄνειρο, τοῦ λιγαυόσκα χρόνια
Ἐμαγοχοῦσε στὴν καρδιά, σὰν ἔβγαι τοῦ Ἐλλάδα,

Νέα γέννα ἀγιάτικα φεντρά, ν' ἀσπράφη τὸν αἰθέρα....
Μιὰ μέρα, ποὺ πανάγιε Θεέ, σὰν βγοῦρό μαρμάρι
Κι' ὁ ἥλιος βρίσκουνταν γυρὰ στὸν γειτονικιοῦ τὸ Ζώδιο(7)
Ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη ἐπέρνασε, σ' ἀμέρια τὴν ἐγγάδα,
Χαρμόσυνο διαφάνημα νὰ' ἐπέφτεις σὰ ἐκεῖνο? :
—« Γεννήθηκε ὁ Παρεάκλητος ὁ νέος Κωνσταντῖνος »!—

*

Ἐβρέθηνε τὸ Νάπολι, στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Γένους,
Τοῦ Γένους τοῦ φαντάσου καὶ ποθοξακουστοῦ,
Σὰν ἱερὸ μαρμάρι, σὰν ἄγια Διαθήκη,
Κι' ἔγινεν ἡ ἐγκυμιὰ γυρὰ γυρὰ δικιά του,
Κι' ἐκεῖνο ἀ' ἄστρο ἀ' ὄνειρο, τὸ ζηγοφωτεινό,
Δικιό του γέννημα ὄντρο καὶ πόθος ἱερός του.....
Εἶχαν τὸ ὡρῶλο ἐγκυνιὰ βασιλικὰ βγαλτάρι,
Ἀπ' τὴν ὑψηλὴ τὴν πόρτα, τὴν μαρμαρένια τρίπα,
Ποὺ ὁ Κωνσταντῖνος ἔσπασε στὸν Τυραννοῦ τὴν Πόλη,
Κι' ἔγινε ἡ Πόλη λύτρωση καὶ ἡ ξανανιὰ Ἑλλησιάδας,
Ἡ Ἁγιὰ Σοφιὰ ἡ περίδοξη γιαμὰ τοῦ Μιχαήλη,
Τὸ ὡρῶλο ἐγκυνόδουλο κορφορογεννημένο,
Βασιλικὴ συνέχεια τοῦ Κωνσταντῖνου Ἑλένου
Δωδεκαλόγια στὴν στεράν τῶν Κωνσταντίνων ὄγνου,
Ἀπ' ὅσους ἐβασίλεψαν στὴν ξανανεμένη Πόλη.

*

Τὸ Νάπολι γένεται φεστὶ καὶ τὸ Παλὶ χρεωνέει,
Χρεωνέει νὰ' ὀντρευτεῖ, μὰ σύντομο τὸ Γένος
Τοῦ ἐθνικοῦ μας ὄντρου : « Δόξα, Τιμή, Παλικάρι »
Χρεώνει νὰ' ὀντρευτεῖ καὶ ὄντρο του νὰ εἶναι
Νέα μορφὴ στὴν Πόλη νιὰ καὶ μεγάλη Βασιλεία
Παντόδοξη, ἐγκυνιμένη, ποὺ χάρα τόσα χρόνια(8)
Ἐλάμπανε στὴν ἀγαπητὴν Εὐρώπη τοῦ μαγάνες,
Νὰ βγεῖ ἀπὸ τὸν τάφο της καὶ νὰ τὴν ἀναστήσει!

*

Καὶ γύρο-γύρο τὸ παιδί τοῦτο γίνηκε ἄντρας,
ὅπως τὸν ἤθελε ὁ Χριστὸς καὶ ἡ ἁγία Προφητεία:
Ἄντρας γερεὸς κι' ἁγιασμένος, χαρὸς καὶ ρωμαλέος
Κι' ὅλον ἀνέλιγε γιατὶ τὸ τρίφωτα τοῦ Χρόνου, (10)
Χερούμενος ζευτάρος σκιρτᾶς καὶ τοῦ σγέγου,
Τὸ σγαλωμένο ζένος μας, ἀπ' τὴν σγαλιά, νὰ σώσῃ.
Ζιόπιτα κ' ἔτι ὁλό διάβαίνον καὶ τραίνιαζαν τὰ Ὄρη,
Κι' ἡ Δέγεσσα σπιώτικα φρόβαν ὡς τὰ νέβια
Νὰ ἰδοῦ τὸν νέον Νυμφή, τὸν νέον Ἐλευθέη,
Ποῦ δούλους ἐλευτέρωνε μὲ τὸ σπαθὶ τὸ χέρι.....
Ἡ Κρήτη μ' ὅλα τὰ νησιὰ τὰ λουλουσγαλωμένα,
Ἡ Χάρο μ' ἡ φρίδωτη πετρίδα τοῦ Ἀρχαίτσου
Ἀμέσως γειτερόνονται καὶ σμίγουν καὶ φιλοῦνε
Τὸ ἑλληνοπαίδι σπαθὶ τοῦ Νέου Κωνσταντίνου,
Κι' ἐνῶ οἱ σκέψες μας ἐκυμοῦνε μέσ' στὴν Ἀναβρύτη,
Ποῦ ἔκανε γέρνα ἐδέρμα τραμιὰ τοῦ Μανωλάκη,
Ζαλεγερόνταν ἐκκλησιὲς καὶ ξανασφιλόγεν
Στὸ λευτεριᾶς τὸ ποθητὸ τὸν ἅγια λογομοίρα,
Κι' ἐβγῆγαν μὲ παλάντζη «Χριστὸς-ἀνέστη» νέο (12),
Σκαρδάφιγαν τὰ βάννια, μ' ὅλην τὴν Ἀγαπό μας,
Μέσ' στὰ σγαλιὰς τὰ ἀσπρόμαλλα τὰ σουβερά τὰ νύχια,
Κι' ὁ Γιῶργος ἀνδρειόνονταν τοῦ σώνω τὸ Μοσχάτι,
Ἀρχοντὸς κι' ἀνήσυχος σὰν πάσχα ὁλογυάλιστος....
Δὲν σκεφτοῦσε τ' ἄρματα, δὲν γέρνας τὸ κεφάλι.....
Μέρα καὶ νύχτα ὁ Ὀδυσσέας, σκυφτὰ συγκεφαλωμένος
Ἔβρισκε σφαῖρες ~~[illegible]~~ γλουμπιῶν καὶ πατρονιῶν ὀβίδες,
Κι' ἔσκαβαν πάλι ἐλληνικὰ μορφιὰ μυσκαρισσόνια
Πυγμένα μὲς στὸ σῶμά τους, τὸ εὐγενικό τους σῶμα,
Πάλεψε τὸν παλίφορο καὶ γέρνονταν σωλάρι,
Πολέμι γοργοχρέμαλο κι' ἀβρόσκεφαλωμένο,
Καὶ μὲς ἀπὸ τὶς Ἄπατρες καὶ σγαλωμένα σπίτια
Βγαίνει φωνὴ σκυφτόνονταν, φωνὴ μεγάλου πόνου,

Πού μίλας βούδια, σού μίλας σωτηρία
Από τόν Ἐμανουήλ, ἀπό τόν Κωνσταντῖνον.
— «Πεθαίνω.» (ἔγρε ἡ φωνή) «λίγες σταγμές μοῦ μένουν,
«Ἄν δέν ἐρθῆς μονάχος σου τόν Τοῦρκο νά μοῦ δώσῃς(13),
«Πού μοῦ φωτιάξῃ, σάν σταχτιό, ἀπάνω στό Μοριάνι,
«Καί μές στά μαῦρα βάννινα τά ποσταξεμονόριτα!
«Λυπήσου με τήν δύστυχη κι' ἔχα νά μέ χυτιόσῃς!»—
Κι' ὁ πρωτος τῶν Παλιῶν καί τῆς Νεοελονίτης,
ὁ Κωνσταντῖνος, ἤκουσε τῆς Ἥπειρος τόν βόγγο
Κι' ἔβγηκε σίδερο σταλαχτό ἀπό τή Μακεδονία,
Σάν σίφουνας, σάν δαιμονιό, σάν ἔγρια θαλασσία,
Σέρνοντας πίσω του λαφύ τόν ἔνδοξον Στρατό του,
Σάν φοβερή ἐκδίκηση, καί σάν ὀργή Κυρίου.
Βγῆκε μπρός ἀπό τήν ἱερή τῆς Δόξας πολιτισιόρα!

*

Αὐτός δέν εἶταν Σπαρτός μέ πόνεμα καί σάρκες!
Εἶταν Σπαρτός ἀνίκητος, Σπαρτός ἀπό πρωτόνους,
Μέ σιδερένια πόνεμα, μέ σιδερένιες σάρκες!(14)
Πού δέν τόν ἔκαιγαν λύσσα: γυῖα, βροχές καί κάμα
Κι' ἀπάνω του, σάν νά εἶταν πάγος μορμή καί βράχος
Συντρίβονταν ἀγωνίσματα τ' ἀγέρι τ' ἀστέρια...
Ὁρδές μουρμούριζαν μ' ὁρδές μέ γροῦσα τσεκούρια,
Χωρίς νά σάψῃ μιά σταγμή, χωρίς σταγμή νά γείρῃ
Τό σῶμα τῶν τσαγκαρδῶν, σού γύριζαν, παλέρια
[illegible]
Καί τῶν γυναικῶν τῶν ἀδερφῶν, τῶν ἀγαπημένων τῶν δικῶν,
Πανώρια μιά λάλαγγα ἔβγαινε ἀπ' τό στόμα τό δικό του,
Καί τήν γυναῖκα μας Ἑλλάδα, ἀντίκρυ στό Μοριάνι
Καί τῶν γονιῶν, τῶν ἀδερφιῶν, τῶν γυναικῶν τά δάκρυα
Πού γιά μιά λίλιασε ἔβγαιναν ἔβγαιναν ἀνδρειωσύνια
[illegible]

Ξομίχνιαν και γέννιαν εδέρεντε μιά χέρνα
Κόκκινα, παλαιόκκινα, και μέσα στόν ενδό της
Η Γυρεννία τσάγρονταν ωχρή και νδρωσιαρένη,
Και μιές ριοϊνδόζην εύχη και μιάν ώμερεν είχα,
Που χερεστε η Άνοιξη γλυκειά και μυρωμένη
Φυγές στόν Μάνδον της μορφές, τές παλαιοτερένες
Σάν σήμερα, είπαν μιά τον Φεβρουαρίου (15) ο Γιώργιος,
Συντρίμμι, βυθό τον κόσμο, κι' άγριος βυθό τον φόβο,
Γονατιστός στόν Νυμπή προσφέρει το σπαθί του
Μ' όλα τον τα σφεντέμπαλα, και διάννια, και παίδια,
Κι' όλην την Ήπειρο μαζή εύρη σ' έλεγεν όλη (16)
Και προσκυνάει και γένεται λαοσκυμένος σπιτένος.

Φτάει και χαίρεται ο Σπαρνός, και την μεγάλη νίκη,
Φτή ο Μαρκάς την Ρούμελη, σάν άγρια διαβολιά του,
Χορεύουν και Σφακιώτια κι' αγριοβολιαγουδούνε,
Χορεύουν κι' όλα και Νικά της Άκαρνης νδρειωμένες,
Και γένεται σ' ελεύτερο μεγάλο δεκεμβρι,
Από έλεγεν σ' έλεγεν της γενιάς μαυρόβλαστες μιάς έμορφας,
Που μάς ευρέθαγε σφιχτά στην αγκαλιά της μέσα,
Και μάς βρούσε ευχάριστα γλυκόλογα δεκειά της...
Μέσα στην μαύρη Κόλαση, στόν φοβερόν τον Άδη,
Δαίμονες εξαπέφαρος (17) ο Χριστιανούς σύρε γένεται
Κι' από την μεγάλη γίνοη του και την τρομή του δείξη,
Σερνόντας σίμα και χορή, ξενανοβείνει σπέγε,
Που γέννιαν γυναίκα και διάννιά μας λόγα,
Και τάει σ' έλεγεν Κόλαση, στρεφό φοβερό, στρεφό μαύρο

Κι' ενώ μάς από τό μυαλό μας ενεσπιμένη βγαίνει
Π' μάννει μας π' "Ήπειρο, π' "Ελλάδα της Ελλάδας (18)
Κι' ανυπομονεί μ' ελεύθερα τον έλευτερο τη μας,
"Αγριοπαλικάρια ξύβαρα π' Άλπεα κλεφτόπουλα

χύνοντας τὰ δάκρυα τοῦ εὐγνωμοσύνης δάκρυα
Κι' ἐνῶ τὸν ἐλυπεῖτο χειρούμενον μ' ὄφελμα
Ἡ ἄδεια ἡ ψυχοπόνεμη μ' ἀμφίβολο τὸ ἔφερε,
Ἀπὸ τοῦ Πίνδου τὸν ἱερὸν μ' ἐλεύθερον δεσμώτη,
Ἄγγελο τὸ ἔφεραν τὸ Μοῖρα τὸ μεγάλη,(19)
Τοῦ Βασιλιᾶ τ' ἐλύπησε μ' ὡραῖο τὸ ἔφερε,
Καὶ ὡρῶλα τὸν χειρίσανε, ἐὰς ὅλη τὴν Ἑλλάδα,
Τὸ Βασιλιᾶ τὸ Γιάννα, τὰ πορφυρογέννητα.

*

Καὶ ὥρα, ποῦ ἡ ἐλπιὰ Σμυρναία μᾶς σιμώνει
Χαρούμενους μ' ἐλεύθερους τοὺς χλωροὺς ρεγιᾶδες,
Ἐκεῖνο τ' ἄστρο τ' Ὄνειρο, τὸ χρυσομαγεμένο
Ποῦ τὸ ἔγραψε μυστήρια μὲς στὴν παρδιὰ τὸ Θέντος,
Σὰν ἱερὸ τὸν φυγαδὸ, σὰν μάγια τὸν ἐλπίδα,
Ἐκεῖνο τὸ ἀστέρι ἐφάνη, ἐκεῖνο τὸ ἐλάμπρυνε.
Καὶ τὸ Βασιλιᾶ τὸ Γιάννη τὰ πορφυρογέννητα
Τὸν ὁρόμο τὸν ἐλληνικὸ ἀκολουθοῦν μὲ πόθο
Νὰ ἰδοῦν καὶ νὰ φιλήσουν ἐκεῖνα Προφήτεια(20)
— « Ὁ Κωνσταντῖνος Βασιλιᾶς τὴν Πόλη ἔχει χάσει
« Ὁ Κωνσταντῖνος Βασιλιᾶς τὴν Πόλη ἔχει χάσει
« Κι' ὁ Κωνσταντῖνος Βασιλιᾶς δὲ μᾶς τὴν ξαναφέρνει! »-

. . . . . .

. . . . . .

Ὑστερόγραφο.

11 Ἰανουαρίου 1923 πέθανε ὁ Κωνσταντῖνος
Ἐκεῖνο τ' ἄστρο τ' Ὄνειρο, τὸ χρυσομαγεμένο,
Ποῦ βάλσαμε μὲς στὴν παρδιὰ τοῦ Θέντους τὰ αὐτῶν(21)
Σὰν ἔγερτό τὸν φυγαδό, σὰν ἔμμα τὸν ἐλπίδα,
Δὲν διαγνώσαμε ἐσεῖς ἐκεῖνος ἐπέθανεν Ἐκεῖνος(22)...
Δὲν διαγνῶσι ὅλα τὰ ὄνειρα τοῦ Θέντους
Τὸν ὁρόμο τὸν ἐλληνικὸ, τὸ χρυσομαγεμένο
Ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνδρούτσαινα πάει(23), ὁ Υἱὸς τοῦ Κωνσταντίνου.

Κι' αὐ ὁ Ἀλός αἰώθουτε κι' αὐ ὁ Ἀλός μας σ' αὐτ
Ἀπό τούς εὐαγόρους 'τον, σπό τά σαυδιά 'τον πάσω
Νενά μιάς ζέρη Βασγειᾶ παυνούργιον Κωνσταντῖνον,
Νεῖ μιαν ὁ'τήν Πόλη νυπῆς, ποῦ 'τήν Ἁγιά Σοφιά μας
Νεῖ ζανεμιάση ἐκκλησιά καί νά 'τήν ζαλουπέζη.

Σημειώσεις τοπωνυμίας καί παραδόσεως.

(1) Πύλη τοῦ Ρωμανοῦ λέγεται μιά ἀπό τίς μεγάλες καί τοπογραφικώτερες Πύλες τῶν χερσαίων Τειχῶν τῆς Πόλης. Βρίσκεται σ' ἐλάχιστη ἀπόσταση ἀπό τό χερσαῖον Τεῖχος, ποῦ ἀρχίζει ἀπό τόν Κεράτιον Κόλπον καί καταλήγει στήν θάλασσα τῆς Προποντίδας. Πίσω ἀπ' αὐτήν τήν Πύλη, ποῦ εἶναι τό ἐσωτερικό ἐπιπέδωτο μέρος, ἔχανε μαῦ οἱ Τοῦρκοι, νύκτα ἀπό τήν Κυριακόπορτα, συνωθοῦσε μαχόμενος πρωϊνά, ὁ ἔνδοξος Ἔμπερορ Ἀντρέας Παλαιολόγος τῆς Πόλης, Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος (29 Μαΐου 1453).

(2) Τ' ὄνομα τοῦ Βασιλόπουλου Κωνσταντίνου, ποῦ γεννήθηκε στίς 21 Ἰουλίου 1868, τοῦ δόθηκε μαζί ὁμόθυμη ἐπιθυμία τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, γιατί σύμβολο, ἔλεγε, ἦτο τό ὄνομα τοῦ τό δά καταλήξει τήν Κωνσταντινούπολη καί δά συνέχιζε τήν Βυζαντινήν Αὐτοκρατορία, γι' αὐτό μ' ἐπιθυμοῦσε Κωνσταντῖνος IB.

(3) Ἀπό τά 1453, ποῦ ἔπεσε ἡ Πόλη, ὡς τά 1833, ποῦρθε ὁ Τορῶλος Βασιλιᾶς τῆς Νέας Ἑλλάδας Ὄθωνας, ἦταν ἀκριβῶς 380 χρόνια, ἀφ' ἡ Μακεδονία καί ἡ Ἤπειρο εἶχαν πέσει στόν Σουλτάν Μουράτ B τά 1430, ἤτοι ἐκράτησαν ἡ Τουρκοκρατία στήν Ἤπειρο 406 χρόνια.

(4) Ἂν δέν προϋπῆρχαν ἀρματωλοί καί Κλέφτες στήν Ἑλλάδα, νύκτα ἀπό τήν ὑποδούλωση, δέν δά ὑπῆρχε ἡ Ἐπανάσταση τοῦ 1821.

(5) 25 Μαρτίου, ἡμέρα τοῦ Βαπτίσματος.

(6) Ἀπό τά 1829, ποῦ ἀναγνωρίσθηκε ἡ Ἑλλάδα ἀνεξάρτητο Βασίλειο, ὡς τά 1868, ποῦ γεννήθηκε ὁ Κωνσταντῖνος ἦταν ἀκριβῶς 40 χρόνια.

(7) Τόν Ἰούλιο, ποῦ γεννήθηκε ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Ἥλιος βρίσκεται στό ζώδιο τοῦ Λέοντος.

(8) Ἀπό τόν πρῶτον Βασιλιᾶ τῆς Πόλης Μέγαν Κωνσταντῖνον (316) μ.Χ. ὡς τά 1453, ποῦπεσε ἡ Πόλη στούς Τούρκους ἦταν 1137 χρόνια.

(9) Ὁ «Ἀγαθάγγελος» προφητολογικὴ φυγὴ ἀπὸ τὸν ΙΗ΄ αἰώνα, ἡ ὁποία νοηματίζει τὸ ἐθνικὸ ἐναγγέλιο εἶναι ἐπίκαιρον καὶ σήμερο. Τὸν ἐσύγγραψε γιὰ 1751 ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ὁ Παρθενάς, ἀρχιεπίσκοπος ἐπίδοσος Πατρῶν καὶ Βασιλέων τῆς Μακεδονίας, γιὰ νὰ παρακινήσῃ πνευματικῶς τὸν Μελέτιο, πρὸς ὅργανο τοῦ Προκοπίου, ἀφ' ἑνός, καὶ τὸν Γουμενοῦ, πρὸς ὅργανο τοῦ Ἐμμανουὴλ ἀφ' ἑτέρου. Ὁ συγγραφέας ἐπροφητολόγησε τὸ ἔργο του τοῦτο, ὡς γενόμενο εἰς 1279, καὶ σημείωσε ἀπὸ τὸ αὐτὸ ὅλα τὰ μεγάλα γεγονότα, τοῦ Κόσμου καὶ ἰδικὰ τῆς Εὐρώπης, μεμοιρασμένος εἰς «Ἀποκάλυψιν» τοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, εἰς λέξεις καὶ σημεῖα.

Ἀπ' ἐκεῖ Ἀναλεύτας τῆς Μεγάλης (1729—1796), οἱ Ἕλληνες, ποὺ βρίσκονται στὴν ὑποταγὴ τους καὶ ὑπὸ τὴν τυραννία της, ἔχουν προφητικὸ ὑπόμνημα ἐναντίον τῆς Τουρκίας, τῆς Ἀνατολίας καὶ ἰδιᾳ τοῦ Πασᾶ καὶ ὑπηκόων τῆς Εὐρώπης, μοιρασμένος εἰς τοποθετημένους ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ ἐλευθερώσουν τὸν Ἑλληνικὸ λαὸ ἀπὸ τὸν Τουρκικὸ ζυγό. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνο ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἐπιστασίαν καὶ ἀνάπαυσιν γιὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸν σκοπό του. Ἡ φυγάδα αὐτὴ ἐσυνέχισε ἀπὸ τὸν προφήτην τοῦ ἐθνικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος τῶν Ἑλλήνων καὶ σταθερὰ ἐδέησε νὰ ἀποφύγῃ τὴν ἐξακολούθησιν. Τὴ διαφορὰ κεφαλαίου τοῦ «Ἀγαθαγγέλου» ἀποκαλοῦσαν «Χρυσοῦν», ἐπειδὴ ὁ Ἕλληνικὸς Κόσμος ἐπιστεύθηκε εἰς ὅσους ἐγνώριζε τὸν «Ἀγαθάγγελον», ποὺ τὸ «Φυγὴ τοῦ Ἀγαθαγγέλου» διορθώνουν σοφός. Ἐννοεῖται, ὅτι ἡ παλιὰ εἶχε πάθει ἀπὸ τὸν Φιλορωσικὸν καὶ ἀντιρωσικὸν τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τὴ Ρωσία, τὴν ὁποίαν προσωνόμαζαν οἱ Ἕλληνες «Ἁγίαν Ρωσίαν» ἐπειδὴ ὁ Θεόδωρος ἦτο ὁ υἱὸς Ἀναλεύτας τοῦ Βασιλέως, ὁ Ἀνδρόνικος υἱὸς τῆς Μεγάλης Ἀναλεύτας, ὁ ὁποῖος, βασιλεύοντος, ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὸν Κωνσταντινοῦπολιν, γιὰ νὰ ἐπιστρέψῃ ὁ «χρυσοῦς» τοῦ Ἀγαθαγγέλου. Μολαταῦτα τὸ εἰσοδηματικὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀπὸ τὸν «Ἀγαθάγγελον» εἶναι καὶ τὸ

ἀπόγονον, ἔμεινεν, ὅπως ἠ ἐνδυμοῦμαι αὐτό καί μετά μου χρόνια;

— «Σίλι, σίλι, μετά φόβου,
«Καλά τοῦ Βορειᾶ καί μέρη,
« Ἄνδεν ἐμπῆκε γυναῖκα,
« Καί ζανδόν καί ρωμαίϊκον,
« Αὐτόν ἔβγαλε δισσοάτι ....»

Ἀλλ' ὁ «Ἀγαθάγγελος» ἔπαιρνε νέα διαβάσεως καί νά δημοσίευε ἑπτά βιβλία ὅπου ἔκαμε αὐτό τό Βουλγαρικό Σχίσμα (1872), ἀπό ποτέ πορίας ἄρχισε αὐτό τόν Οἰκουμενικόν Πατριάρχην, ὅταν ἐπῆρε ὁ Ἔξαρχος, ὅτι ἡ Ρωσσία ἐπροστάτευε τούς Βουλγάρους κι' ὄχι τό Ἔξαρχεῖο.

(10) 5 Ὀκτωβρίου 1912, ὅτι ἐπιάσαμε ὁ Βασιλοκωνσταντινικός Πόλεμος καί διάβηκε ὁ Κωνσταντῖνος τά Οἰκουμενικά σύνορα ὡς ἀρχιστράτηγος τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ.

(11) Ὅταν ἐγενδερώθηκε ἡ Θεσσαλονίκη (26 8/βριον 1912) ὅλες οἱ Ἀθηναϊκές ἐφημερίδες μας, ὅπου εἴχαμε ἐκεῖ, μεταδράσανε πάλε σ' ἐφημερίδες.

(12) Τές πρῶτες ὅπου ἐγενδερόθηκαν τά συναθροίσανε μέρη μας, οἱ Ἕλληνες ἐκεῖ ἐχαρελιῶνταν μή τό «χριστός-ἀνέστη» σάν νά εἶταν Μεγάλη Παρασκευή. Πολύ ἐγελάσθηκα τά Γιάννινα, ὅπου ἄρχισαν νέα ἐγενδερωθοῦν κι' ἐγενδερώθηκαν ἐφτά μέρη, ἐκεῖ ὅπου ἦσαν ἀθροισμένα μέρη.

(13) Στά Γιάννινα, ἔνεκα τοῦ φόβου δημιουργίας Ἀβανικοῦ Κράτους καί τῆς ἀντιδράσεως, πάντανε ἐκεῖ ὁ Ἀθηναϊκός Στρατός ὁλόκληρων, οἱ Ἤπειρῶτες εἶταν εἰσηγησμένοι, καί μόνον ἔλαν μαθεύσουν ὅτι πρόδοσε ὁ Κωνσταντῖνος στό Μοναστήρι, ὡς ὅτι ἔμελλεν ὅτι δεῖ ἐγενδερόθηκαν τά Ἤπειρο.

(14) Ἰδιόλεπτες τῆς Σιδηρᾶς Μεραρχίας ἐπῆραν τόν πῆρε ὁ Κωνσταντῖνος ἀπό τήν Μακεδονία, γιατί νέα ἐγενδερώσουν τήν Ἤπειρο.

(15) 21 Φεβρουαρίου 1913.

(16) Μαζὶ μὲ τὴν Χιμάρα, τὸ Δέλβινο, τὸ Τεπελένι, τὸ Μοσκοπόλι, τὴν Κορυτσά, τὸ Λεσκοβίκι, τὸ Μοσκόπολι, τὸ Δεβρόνιασκο καὶ τὴν Κρεστούδα, εἶχ' οἱ Ἀλβανοὶ ἀρχηγοὺς τοὺς ὁποίους ἔστελνε ἐκεῖ ἡ Αὐστρία καὶ ἡ Ἰταλία ἔνοιωθαν ἀπὸ μέρα σὲ μέρα ὅτι ἔχαναν τὸν ἔλεγχο τῆς κατάστασης καὶ ἔβλεπαν τὸν Ἀλβανικὸ λαὸ νὰ ξεσηκώνεται ἐναντίον τῶν ἐπιδρομέων καὶ νὰ ἀπαιτῇ τὴν ἀνεξαρτησία του.

(17) Συνταξίδεψαν στὶς διπλωματικὲς ἀποστολὲς τὸ «Ἐφιαλτικὸ» ὄνομα τῆς Λερναίας Ὕδρας ὡς π. χ. σὰν ἕνα μικρὸ ἐφιαλτικὸ πρόβλημα.

(18) — «Αὐτὴ (ἡ δάφνα) σὰν εἶναι καλὰ τοὺς αὐλοὺς τόσους, ἐγὼ ποὺ εἶμαι ὁ μαγούφης, εἶσαι Δωδωναίικος, Καλαμαρᾶς, καὶ γιὰ αὐτὸς ποὺ ἐμπαίνουν στὸ μέσα τὰ ἐμπρὸς τόσους, καὶ τοὺς (τοῦ τόσους) στὴν ἐμπάδα τὴν Ἀρχείου. Αὐτὴ (ἡ Ἔμπες) δ' εἶναι ἡ στὴν Δωδώνη καὶ τὸν Ἀχελῶο· αὐτὸς (ὁ Ἀχελῶος) γιὰ σοῦ ἐκόπηκε τὸ ρεῦμα μέσα ἐβγήκανε· ὥσπου γιὰ οἱ Ἔμποι ἐπλανῶνται καὶ οἱ μαγούφηνοι τότε μὲ τὴν Τραπεζοῦ, νὰ δὲ Ἔμπες» —

(Ἀριστοτέλους Περὶ Μετεώρων. Κεφάλαιον 14ον)

(19) Βρισκόμενος ὁ Κωνσταντῖνος σὲ διάσκεψη, ἔγειρε μὲ εἴδηση τὶς δοξασίες τοῦ πατρός του Γεωργίου Α'

(5 Μαρτίου 1913)

(20) Ἐθνικὴ παράδοση: Τὴν Πόρτ:

— «Κωνσταντῖνος μὲν ἔλθοι,
Κωνσταντῖνος μὲν ἔλθοι,
καὶ Κωνσταντῖνος δὲ μὲν τύχοι» —

(21) Ἀπὸ τὸ σκότωμα τοῦ ~~Μιχαὴλ~~ τὸν Τοῦρκο, ὡς τὸ 1917, ποὺ ἐπανεκτήθηκε τὸ Τσουμέρκα τοῦτο εἶχαν περάσει 487 χρόνια.

(22) Ὁ Κωνσταντῖνος ἐστέφθηκε στὶς 11 Νοεμβρίου 1923

(23) Ὁ Κωνσταντῖνος εἶχε ἐπονομασθῆ σὲ ὁλη τὴν Ἑλλάδα «Ἀλὸς» ἀπὸ αὐτὸ ἐπωνομάσθηκε καὶ ὁ Διάδοχός του Γεώργιος Β' «Γιὸς τοῦ Ἀλοῦ», ὁ ὁποῖος ἐβασίλεψε.

13 ΦΥΛΛΑ Α/ΣΤΗ, 2Χ.30Χ20, ΔΑΚ/ΝΑ, ΔΙΟΡΘ. ΜΑΙΑ-ΛΜ. ΑΡΧ. Δ.Μ.

5/2.

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗ.

Ο Ι Δ Υ Ο Κ Ω Ν Σ Τ Α Ν Τ Ι Ν Ο Ι

'Απαγγέλθηκεν ἀπό τόν Ποιητήν στές 21 Φεβρουαρίου 1 9 1 7
Στόν Μητροπολιτικόν Ναόν τῶν'Ιωαννίνων, ἐπέτειον τῆς ἀπελευθερώσεώς τους
Κατά παράκλησιν τοῦ Δημάρχου 'Ιωαννιτῶν.

- . -

Ο Ι Δ Υ Ο Κ Ω Ν Σ Τ Α Ν Τ Ι Ν Ο Ι

'Απ' τήν ἡμέρα τήν πικρή, τήν μαύρη ἐκείνη ἡμέρα,
Ποῦ ὁ Κωνσταντῖνος ἔπεσε στοῦ 'Ρωμανοῦ τήν Πύλη, (1)
Πατῶντας στῶν 'Αγαρηνῶν τ' ἀμέτρητα πουφάρια,
Καί πέφτοντας ἐπότισε μέ τ' ἄχραντό του αἷμα,
Σάν Κόδρος νοσμοξάκουστος, τήν ὄχθη τοῦ Βοσπόρου,
Καί μιά σκλαβιά ξαπλώθηκε στήν ἔνδοξη 'Ελλάδα,
Σάν σιδερένιο πάπλωμα, καί σάν ὀργή Κυρίου,
Τό Γένος μας τό 'Ελληνικό, πνιγμένο μές στό δάκρυ,
'Αδιάκοπα ὀνειρεύονταν, στόν σκλαβωμένον ὕπνον
Ἕν ἄσπρο κι' ἔνδοξο ὄνειρο κι' αἰῶνες καρτεροῦσε
Νά ἰδῇ καί πάλι Βασιλιά καί πάλι Κ ω ν σ τ α ν τ ῖ ν ο
Στόν θρόνον τόν 'Ελληνικό ν' ἀναίβῃ δ ο ξ α σ μ έ ν ο ς. (2)

—:—

Πέρασαν χρόνια, πέρασαν πικρά, φαρμακωμένα,
Κάτω ἀπ' τό Τούρκικο σπαθί, μέ τρόμους καί λαχτάρες,
Τό γάλα φαρμακώνονταν μές στό βυζί τῆς μάννας,
Αἱματωμένα χύνοντα τά δάκρυα ἀπ' τά μάτια,
'Εσβύνονταν κάθε χαρά καί πάγωνε τό γέλοιο,
Καί τό τραγοῦδι γένονταν καθάριο μοιρολόγι,
'Αλλ' ἕνα δέν ἐσβύστηκε, δέν χάθηκε ἕνα μόνον,
'Εκεῖν' τ' ἄσπρο τ' ὄνειρο, τό χιλιομυρισμένο,
Ποῦ φύλαγεν ἀκοίμητα μές στήν καρδιά τό Γένος
'Ωσάν κειμήλιο ἱερό, σάν ἄχραντη 'Ελπίδα,
Νά δῇ καί πάλε Βασιλειά καί πάλε Κ ω ν σ τ α ν τ ῖ ν ο
Στό θρόνο τόν 'Ελληνικό ν' ἀναίβῃ δ ο ξ α σ μ έ ν ο ς.

—:—

Πέρασαν χρόνια, πέρασαν ὡς τετρακόσια χρόνια, (3)
Κι'ἐκεῖνο τ'ἄσπρο τ'ὄνειρο, τό χιλιομυρωμένο,
Ποῦ φύτρωσε μονά χο του, μό μές ἀπό τό αἷμα,
Τοῦ Κ ω ν σ τ α ν τ ί ν ο υ, πῶπεσε στοῦ'Ρωμανοῦ τήν Πόλη,
Νά γιγαντεύεται ἄρχισε καί νά γλυκοχαράζῃ
'Ωσάν ἀλήθεια καθαρή κι'ὡσάν εὐκή Κ υ ρ ί ο υ.....
Οἱ Κλέφτες κι''Αρματωλοί τοῦ Πίνδου, τῶν 'Αγράφων,
Τοῦ 'Ολύμπου καί τῆς Λιάκουρᾶς, τῆς Γκιώνας καί τῆς Γκούρας,
'Εσήκωσαν τῆς λευτεριᾶς τήν ἱερή Σημαία,
Κι'ὅλο τό "Εθνος δίδαξαν πῶς θραύονται καί σπάζουν
Τῆς Τυραννίας τά δεσμά τά θεομισημένα, (4)
Καί μιᾶν αὐγή ἀνοιξιάτικη, μιᾶ ἐπίσημη ἡμέρα
Ποῦ ὁ 'Αρχάγγελος χαιρέτισε ἄμωμη Π α ρ θ έ ν α,
Στήν 'Αγῖα Λαύρα χαρωπά σημαίνουν οἱ καμπάνες
Κι'ὅλο τό Γένος προσκαλοῦν σ'ἐλευθεριᾶς ἀγῶνα, (5).....
Γίγαντας ἔγινε ὁ 'Ραγιᾶς στεριᾶς καί τοῦ πελάγου,
'Αλύπητα ξωλόθρευε τ'ὁσιέρια τοῦ Σουλτάνου,
Κι'ἔκαιγεν ἀκατάπαυτα, μέ τά πυρπολικά του,
'Ωσάν πυροτεχνήματα, τές τούρκικες ἁρμάδες,
Μέσα στήν "Ασπρη θάλασσα, τήν νησοφυτεμένη.....
Χρόνους ἑφτά πολέμησε, μέ τό σπαθί στό χέρι,
'Η κοσμοδοξασμένη μας Γενιά τοῦ Εἰκοσιένα,
Κι'ὕστερα ἀπ'ἀνεμέτρητους ἡρωϊκούς ἀγῶνες,
'Εστήθηκε περήφανη, ψηλά στόν Παρθενῶνα,
'Η γαλανή Σημαία μας, στό αἷμα βουτηγμένη,
Μ'ἕνα κομμάτι μοσχαχά ἐλεύθερης 'Ελλάδας,
Τόσο, ὅσον ἐχρειάζονταν σέ μιά γωνιά τοῦ Γένους
Νά γεννηθῇ ὁ Παράκλητος, νά ξαναζήσῃ ἐκεῖνος
'Ο Κ ω ν σ τ α ν τ ῖ ν ο ς, πῶπεσε στοῦ 'Ρωμανοῦ τήν Πόλη.

-/-

Δαράντα χρόνια πέρασαν ἀπό τήν ἡμέρα ἐκείνη, (6)
Ποῦ διώχθηκε παντοτεινά ψηλά ἀπ'τόν Παρθενῶνα
Τ'ἄγριο μισοφέγγαρο τοῦ 'Αγαρηνοῦ τοῦ Τούρκου,
Κι'ὅλο τό Γένος πρόσμενε μέ μιά ἱερή λαχτάρα
'Εκεῖνο τ' ἄσπρο τ''Ονειρο, ποῦ τετρακόσια χρόνια
'Εγλυκοχοῦσε στήν καρδιά, σάν ἄγια του 'Ελπίδα,
Νά γένῃ ἀλήθεια φανερή, ν'ἀστράψῃ στόν αἰθέρα.....
Μιά μέρα, πῶς αἰγε πολύ, σάν φλογερό καμίνι
Κι'ὁ ἥλιος βρίσκονταν ψηλά στοῦ λειονταριοῦ τό Ζώδιο, (7)
'Απ'ἄκρη σ'ἄκρη ἀντήχησε, σ'ὁλέρια τήν 'Ελλάδα,
Χαρμόσυνο διαλάλημα κι'ἀντίλαλος οὐράνιος:
"Γεννήθηκε ὁ Παράκλητος ὁ νέος Κ ω ν σ τ α ν τ ῖ ν ο ς".-

-:-

'Εβγήκανε τό νήπιο, στήν ἀγκαλιά τοῦ Γένους,
Τοῦ Γένους τοῦ πανένδοξου καί κοσμοξακουσμένου,
Σάν ἱερό κειμήλιο, σάν ἄγια Διαθήκη,
Κι'ἔγεινεν ἡ 'Ελληνική ψυχή, ψυχή δική του,
Κι'ἐκεῖνο τ'ἄσπρο τ'ὄνειρο, τό χιλιομυρωμένο,
Δικό του γέννημε ὄνειρο καί πόθος ἱερός του.....
Σίτανό πρῶτο 'Ελληνικό βασιλικό βλαστάρι,
'Απ'τήν ἡμέρα τήν πικρή, τήν μαύρη ἐκείνη Τ ρ ί τ η,
Ποῦ ὁ Κωνσταντῖνος ἔπεσε στοῦ 'Ρωμανοῦ τήν Πόλη,
Κι'ἔγεινε ἡ Πόλη τούρκικη κι'ἡ ξακουστή 'Εκκλησιά μας
'Η 'Αγιά Σοφιά ἡ περίδοξη Τζαμί τοῦ Μωχαμέτη,
Τό πρῶτο'Ελληνόπουλο πορφυρογεννημένο
Βασιλική συνέχεια τοῦ Κ ω ν σ τ α ν τ ί ν ο υ 'Εκείνου
Δωδέκατός μας στήν σειράν τῶν Κ ω ν σ τ α ν τ ί ν ω ν ὅλων,
Ποῦ 'Απ'ὅσους βασίλεψαν στήν ξακουσμένη Πόλη.

-:-

-/-

Τό Νήπιο γίνεται παιδί καί τό παιδί τρανεύει,
Τρανεύει κι'όνειρεύεται, μέ σύσσωμο τό Γένος
Τά έθνικά μας όνειρα:"Δόξα, Τιμή, Πατρίδα"
Τρανεύει κι'όνειρεύεται καί τ'όνειρό του είναι
Νά μπῆ στήν Πόλη νικητής καί μιά Αὐτοκρατορία
Πανένδοξην'Ελληνικήν, πού χίλια τόσα χρόνια, (8)
Στάθηκε στήν ἀχάριστην Εὐρώπη προμαχώνας,
Νά βγάλη ἀπό τόν Τάφο της καί νά τήν ἀναστήση!
Καί λίγο - λίγο τό παιδί ἐκεῖνο γένηκε ἄντρας,
Ὅπως τόν ἤθελε ὁ Χριστός καί ἡ ἁγία Π ρ ο φ η τ ε ί α!
Ἄντρας γενναῖος κι'ἐκλεκτός, ξανθός καί ρωμαλαῖος
Κι'ὅταν ἀνέτειλε ψηλά τό πλήρωμα τοῦ χρόνου, (10)
Χαρούμενος ξεκίνησε στεριᾶς καί τοῦ πελάγου,
Τό σκλαβωμένο Γένος μας, ἀπ'τήν σκλαβιά νά σώση.
Σείστηκε ἡ Γῆ στό διάβα του καί τράνταξαν τά ὄρη,
Κι'ἡ θάλασσα σηκώθηκε περήφανη ὡς τά νέφια
Νά ἰδῆ τόν νέο Νικητή, τό νέο Στρατηλάτη,
Πού δούλους ἐλευθέρωνε μέ τό σπαθί στό χέρι.....
Ἡ Κρήτη μ'ὅλα τά νησιά τά Τουρκοσκλαβωμένα,
Ἡ Σάμο κι ἡ περίδοξη πατρίδα τοῦ'Λεξάνδρου
Ἀμέσως λευτερώνονται καί σκύβουν καί φιλοῦνε
Τό Ἐθνοσωτήριο σπαθί τοῦ νέου Κ ω ν σ τ α ν τ ί ν ο υ,
Κι'ἐνῶ οἱ παλιές μας Ἐκκλησιές μές στήν Θεσσαλονίκη,
Πού εἶχανε γένει ἀθέλητα τζαμιά τοῦ Μωχαμέτη,
Ξαναγενόνταν Ἐκκλησιές καί ξαναβαφτιζόνταν
Στῆς λευτεριᾶς τῆς ποθητῆς τήν ἁγία κολυμπήθρα,
Κι'ἐψέλλιζαν μέ κατάνυξη "Χριστός Ἀνέστη" νέο (12),
Ξαρτύριζαν τά Γιάννινα, μ'ὅλην τήν Ἤπειρό μας,

-/-

Μές στῆς σκλαβιᾶς τῆς ἄσπλαχνης τά σουβλερά τά νύχια,
Κι'ὁ Τοῦρκος ἀντρεύονταν ἐπάνω στό Μπεζάνι,
'Αγριοπόδι π'ἀνένδοτος στά πάστρα ὡχυρωμένος.....
Δέν παραιτοῦσε τ'ἄρματα, δέν γέρναε τό κεφάλι.....
Μέρα καί νύχτα ὁ Οὐρανός, βαρειά συνεφιασμένος,
Ἔβρεχε σφαῖρες ντουφεκιῶν καί κανονιῶν βρίδες,
Κι'ἔπεφταν κάτω Ἑλληνικά κορμιά κυπαρισσένια,
Ντυμένα μές στό αἷμα τους, τό εὐγενικό τους αἷμα,
Πότρεχε τόν κατήφορο καί γένονταν ποτάμι,
Ποτάμι γοργορρέματο κι'ἀφροστεφανωμένο,
Καί μές ἀπό τῆς Ἤπειρως τά σκλαβωμένα στήθια
Βραχνή φωνή σηκώνωνταν, φωνή μεγάλου πόνου,
Ποῦ ζήταε βοήθεια, ποῦ ζήταε σωτηρία
'Από τόν Ἐλευθερωτήν, ἀπό τόν Κων σ τ α ν τ ῖ ν ο ν.
_"Πεθαίνω!" (ἔλεγε ἡ φωνή) "Λίγες στιγμές μοῦ μένουν,
"Ἄν δέν ἐρθῆς μονάχος σου τόν Τοῦρκο νά μοῦ διώξῃς, (13)
" Ποῦ μοῦ φωλιάζει, σάν στοιχειό, ἀπάνω στό Μπεζάνι,
" Καί μές στά μαῦρα Γιάννενα τά κοσμοξακουσμένα!
" Λυπήσου με τήν δύστυχη κι'ἔλα νά μέ γλυτώσῃς!
Κι'ὁ ἥρωας τῶν Γιανιτσῶν καί τῆς Θεσσαλονίκης,
Ὁ Κ ω ν σ τ α ν τ ῖ ν ο ς, ἤκουσε τῆς Ἤπειρως τόν βόγγο
Κι'ἔστρεψε πίσω πεταχτός ἀπ'τήν Μακεδονία,
Σάν σίφουνας, σάν διοσημειό, σάν ἄγρια τριπλιά,
Σέρνοντας πίσω του βαρύν τόν ἔνδοξο Στρατόν του,
Σάν φοβερήν ἐκδίκησιν, καί σάν ὀργή K υ ρ ί ο υ.
Βγαλμένον ἀπ'τήν ἱερή τῆς δόξας κοιλωμιθρα!

-:-

Αὐτός δέν εἴταν στρατός μέ κόκκαλα καί σάρκες!
Εἴταν Στρατός ἀνίκητος, Στρατός ἀπό ἡμιθέους,
Μέ σιδερένια κόκκαλα, μέ σιδερένιες σάρκες.(14)
Ποῦ δέν τοῦ ἔπιανε τίποτε: Χιόνια, βροχές καί πάγος.

-/-

Κι'ἀπάνω του, σἄν νά εἴτανε πάθε κορμί καί βράχος
Συντρίβονται ἀλογάριαστα τ'ἀγαρηνά τ'ἀσπέρια.....
'Ορθός κοιμώντανε κι'ὀρθός μέ λύσσα πολεμοῦσε,
Χωρίς νά πάψη μιά στιγμή, χωρίς στιγμήν νά γείρη.
Τό αἷμα τῶν παλληκαριῶν, ποῦ χύνονταν καθάριο,
Γιά τήν γλυκειά μας λευτεριάν, ἀντίκρυ στό Μπεζάνι
Καί τῶν γονιῶν, τῶν ἀδερφιῶν, τῶν γυναικῶν τά δάκρυα
Ποῦ γιά μιά τέτοιαν ἔτρεχαν ἅγια ἀνθρωποθυσία,
'Εσμίχθηκαν καί γέννηαν ἀπέραντη μιά λίμνη
Κόκκινη, κατακόκκινη, καί μέσα στό βυθό της
'Η Τυραννία πνίγονταν ὠχρή καί ντροπιασμένη,
Καί μιά τρισένδοξην αὐγή, καί μιάν ἡμέραν ἅγια,
Ποῦ χάραζεν ἡ ἄνοιξη γλυκειά καί μυρωμένη
Ψηλά στοῦ Πίνδου τῆς κορφές, τές καταχιονισμένες,
Σάν σήμερα, εἴκοσι μιά τοῦ Φλεβαρίου, (15) ὁ Τοῦρκος,
Συντρίμιο, ἀπό τόν πόλεμο, κι'ὠχρός ἀπό τό φόβο,
Γονατιστός στό νικητή προσφέρει τό σπαθί του
Μ'ὅλα του τά στρατέματα, τά Γιάννινα, τά κάστρα,
Κι'ὅλην τήν "Ηπειρο μαζί ἀπ'ἄκρη σ'ἄκρην ὅλη (16)
Καί προσκυνάει καί γίνεται ταπεινωμένος σκλάβος.

-:-

Γελάει καί χαίρεται ὁ Οὐρανός, γιά τή μεγάλη νίκη,
Φιλεῖ ὁ Μωριᾶς τήν 'Ρούμελη, σἄν ὥρια σιαστικά του
Κορεύουν τά ἐφτάνησια κι'ὡμορφοτραγουδοῦνε,
Κορεύουν κι'ὅλα τά νησιά τῆς ἄσπρης θάλασσάς μας,
Καί γίνεται ἕν ἀφάνταστο μεγάλο πανηγύρι,
'Απ'ἄκρη σ'ἄκρη τῆς Πανέλειας μανούλας μας Ἑλλάδας
Ποῦ μᾶς ἐκράταγε σφιχτά στήν ἀγκαλιά της μέσα,
Καί μᾶς φιλοῦσε ἀχόρταγα ἐλεύθερα παιδιά της.....
Μέσα στήν μαύρη πόλαση στό ροβερό της "Αδη,

-/-

Δαίμονα ἐφταμέφαλος (17) ὁ Ἀλῆ - πασσᾶς οὐρλιέται
Κι'ἀπ'τήν μεγάλη λύπη του καί τήν πολλή του θλίψη,
Ξερνῶντας αἷμα καί χολή, ξαναπεθαίνει πάλε,
Ποῦ γέννηαν ἐλεύθερα τά Γιάννινά μας τώρα,
Καί πάει σ'ἄλλην κόλαση, ἀλειό φοβερή, πλειό μαύρη.

-:-

Κι'ἐνῶ μές ἀπό τό μνῆμα της ἀναστημένη βγαίνει
'Η μάννα μας ἡ Ἤπειρο, ἡ Ἑλλάδα τῆς Ἑλλάδας, (18)
-Κι'εὐχαριστεῖ μ'εὐλάβεια τόν ἐλευθερωτή της,
Χύνοντα στά ποδάρια του εὐγνωμοσύνης δάκρυα
Κι'ἐνῶ τόν ἐστεφ ανωνε χαρούμενα κι'ὡραῖα
'Η Δόξα ἡ περιπόθητη μ'ἀμάραντο στεφάνι,
'Από τοῦ Πίνδου τόν ἱερό κι'ἀπέραντο Δαφνῶνα,
Ἄλλο στεφάνι τῶβαλεν ἡ Μοῖρα στό κεφάλι (19)
Τοῦ Βασιλειᾶ τ'ἀτίμητο καί ἡρωϊκό στεφάνι,
Καί πρῶτοι τόν χαιρέτισαν, ἀπ'ὅλην τήν Ἑλλάδα,
'Ως Βασιλειᾶ τά Γιάννινα, τά κοσμοδοξασμένα.

-:-

Καί τώρα ποῦ Ἑλληνική Σημαία μᾶς σκεπάζει
Χαρούμενους κι'ἐλεύθερους τούς χτεσινούς 'Ραγιάδες,
Ἐκεῖνο τ'ἄσπρο τ'ὄνειρο, τό χιλιοτιμημένο,
Ποῦ τό φιλάει ἀκόμητα μές στήν καρδιά τό Γένος,
Σάν ἱερό του φυλαχτό, ἀπέριους πέντε αἰῶνες:
Νά ἰδῇ καί πάλε Βασιλειᾶ καί πάλε Κ ω ν σ τ α ν τ ῖ ν ο
Στόν θρόνο τόν'Ελληνικό ν'ἀναίβῃ δοξασμένος,
Ξωντάνεψε, γιγάντεψε καί γέννηκεν ἀλήθεια
'Η Πόλη κι''Αγιά Σοφιά μέ πόθο τόν προσμένουν.
Νά πληρωθῇ ἡ πανίερη ἐκείνη Προφητεία (20)
-"'Ο Κ ω ν σ τ α ν τ ῖ ν ο ς Βασιλειᾶς τήν Πόλην ἔχει χάσει

-/-

" Κι'ὁ Κ ω ν σ τ α ν τ ῖ ν ο ς Βασιλεῖᾶς θά μᾶς τήν λευτερώσῃ"

.....

.....

'Υ σ τ ε ρ ό γ ρ α φ ο.....

ΙΙ'Ιανουαρίου 1923 πέθανε ὁ Κωνσταντῖνος

'Εκεῖνο τ'ἄσπρο τ'ὄνειρο, τό χιλιομυρωμένο,
Ποῦ φύλιαξε μές στήν καρδιά τοῦ Γένους πέντε αἰῶνες (21)
Σάν ἄχραντό του φυλαχτό, σάν ἄγια του ἐλπίδα,
Δέν διαλύθηκε ἐπειδής ἀπέθανεν 'Εκεῖνος (22).....
Δέν διαλύονται ποτέ τά ὄνειρα τοῦ Γένους
Στόν θρόνο τόν'Ελληνικόν, τόν χιλιοτιμημένο
'Ο γυιός τοῦ'Αητοῦ (23) μας κάθεται, (22) ὁ Γυιός τοῦ Κ ω ν -
σ τ α ν τ ί ν ο υ.
Κι'ἄν ὁ 'Αητός ἀπέθανε, κι'ἄν ὁ 'Αητός μας πάῃ
'Από τούς ἀπογόνους του, ἀπ'τά παιδιά του κάποιο
θενά μᾶς φέρῃ Βασιλειᾶ, καινούργιονΚ ω ν σ τ α ν τ ῖ ν ο ν,
Νά μπῇ στήν Πόλη νικητής, καί τήν'Αγιά Σοφιάς μας.
Νά ξαναιάνῃ 'Εκκλησιά καί νά τήν ξετουρκέψῃ.

.....

Σημειῶσες ἱστορικές καί παραδοσιακές.

(1) Πύλη τοῦ 'Ρωμανοῦ λέγεται μία ἀπό τές μεγάλες καί ἱστορικώτερες Πύλες τῶν χερσαίων Τειχῶν τῆς Πόλης. Βρίσκεται στή μέση σχεδόν τοῦ χερσαίου Τείχους, ποῦ ἀρχίζει ἀπό τόν Κεράτιον Κόλπον καί καταλήγει στήν θάλασσαν τῆς Προποντίδας. Πίσω ἀπ'αὐτήν τ ή ν Πύλη, ποῦ εἶταν τό πλειό ἐπικίντυνο μέρος, εἶχαν μπῇ οἱ Τοῦρκοι, ὕστερα ἀπό τήν Κερκόπορτα, σκοτώθηκε μαχόμενος ἡρωϊκά ὁ τελευταῖος Ἕλληνας Αὐτοκράτορας τῆς Πόλης, Κ ω ν σ τ α ν τ ῖ ν ο ς Δ_ Παλαιολόγος (29 Μαΐου 1453).

-/-

(2) Τ'ὄνομα τοῦ Βασιλόπουλου Κ ω ν σ τ α ν τ ί ν ο υ, ποῦ γεννήθηκε στές 2Ι 'Ιουλίου 1868, τοῦ δόθηκε, κατ' ὁρμόθυμη ἐπιθυμία, τοῦ 'Ελληνικοῦ Λαοῦ, γιατί πίστευε, ὅτι ὑπό τ'ὄνομα τοῦτο θά καταχτοῦσε τήν Κωνσταντινούπολη καί θά συνέχιζε τήν Βυζαντινήν Αὐτοκρατορία, γι'αὐτό κι'ἀριθμολογήθηκε Κ ω ν σ τ α ν τ ῖ ν ο ςΙΒ

(3) 'Από τά 1453 ποῦ Τούρκεψε ἡ Πόλη, ὡς τά 1833, ποῦρθε ὁ πρῶτος Βασιλειᾶς τῆς 'Νέας 'Ελλάδας" Ο θ ω ν α ς, εἶναι ἀκριβῶς 380 χρόνια, ἀλλ' ἡ Μακεδονία καί ἡ "Ηπειρο εἶχαν πέσει στόν Σουλτάν Μουράτ Β. στά 1430, ἤτοι ἐκράτησεν ἡ Τουρκοκρατία στήν"Ηπειρο 406 χρόνια.

(4) "Αν δέν προϋπῆρχαν 'Αρματωλοί καί Κλεφτες στήν'Ελλάδα, ὕστερα ἀπό τήν ὑποδούλωσην δέν θά ὑπῆρχεν ἡ 'Επανάσταση τοῦ 1821.

(5) 'Από τά 1829, ποῦ ἀναγνωρίστηκε ἡ 'Ελλάδα ἀνεξάρτητο Βασίλειο, ὡς τά 1868, ποῦ γεννήθηκε ὁ Κ ω ν σ τ α ν τ ῖ ν ο ς εἶναι ἀκριβῶς 40 χρόνια.

(7) Τόν 'Ιούλιο ποῦ γεννήθηκε ὁ Κ ω ν σ τ α ν τ ῖ ν ο ς ὁ ἥλιος βρίσκεται στό Ζώδιο τοῦ Λεονταριοῦ.

(8) 'Ως τά 1453, πῶπεσε ἡ Πόλη στούς Τούρκους εἶναι 1137 χρόνια.

(9) 'Ο"'Αγαθάγγελος" προφητολογική φυλλάδα - τοῦ 18αἰῶνα, ἡ ὁποία ὑπῆρξε τό 'Εθνικό Εὐαγγέλιο ἕναν ἀκέραιο αἰῶνα καί πλειότερο Τήν ἐσύγγραψε στά 1751 ὁ 'Αρχιμανδρίτης'Ιάκωβος ὁ Πολυειδής,'Αρχιερατικός 'Επίτροπος Πολυανῆς καί Βαρδάρων τῆς Μακεδονίας, γιά νά καταπολεμήσῃ κυρίως τόν Παπισμό, πρός ὄφελος τοῦ Προτεσταντισμοῦ, ἀφ'ἑνός, καί τόν Τουρκισμό πρός ὄφελος τοῦ'Ελληνισμοῦ ἀφ' ἑτέρου.'Ο συγγραφέας ἐπροχρονολόγησε τό ἔργο του τοῦτο, ὡς γενόμενο στά 1279, καί πε ἐλαβε σ'αὐτό ὅλα τά μεγάλα γνωστά γεγονότα, καί ἰδίᾳ τῆς Εὐρώπης, μιμούμενος τήν "'Αποκάλυψιν" τοῦ'Ιωάννου τοῦ Θεολόγου, μέ τέρατα καί σημεῖα.

-/-

'Αλλ'ἐπί Αἰκατερίνης τῆς Μεγάλης (I729 - I796), οἱ φιλόρρωσοι "Ελληνες ποῦ βρίσκονταν στήν ὑπηρεσία της καί ὑπό τήν προστασία της, τήν μετέβαλαν σέ προφητικό κήρυγμα ἐναντίον τῆς Τουρκίας, τῆς Αὐστρίας καί ἰδίᾳ τοῦ Πάπα καί ὑπέρ τῆς 'Ρωσσίας, ὡς προωρισμένης ἀπό τόν Θεό νά καταστρέψῃ τήν Τουρκία καί ν'ἀναστήσῃ τήν 'Ελληνικήν Βυζαντινήν Αὐτοκρατορία. 'Η φιλλάδα αὐτή ἐσυνετέλεσε πολύ στήν κράτησιν τοῦ 'Εθνικοῦ καί θρησκευτικοῦ αἰσθήματος τῶν 'Ελλήνων καί ν'ἀποφύγῃ τήν ἀλλαξοπιστίαν. Τά διάφορα Κεφάλαια τοῦ "'Αγαθαγγέλου" "Χρησμοί" κι'ὁ 'Ελληνικός κόσμος τ'ἀπεστήθιζε, κι'ὅποιος ἐγνώριζε τόν "'Αγαθάγγελον", κοινῶς"Φυλλάδα τοῦ'Αγαθαγγέλου"θεωριῶνταν σοφός. 'Εννοεῖται ὅτι ἡ κατήχησῃ εἶχεν ὡς βάσῃ τόν Φιλορρωσισμόν καί τήν ἀπελευθέρωσῃ τοῦ Γένους μας ἀπό τήν 'Ρωσσία, τήν ὁποίαν προεπωνόμαζον οἱ "Ελληνες"'Αγίαν 'Ρωσσίαν" καί ὅτι 'Ρῶσσος θά ἦτο ὁ Νέος Αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου ὁ δευτερότοκος υἱός τῆς Μεγάλης Αἰκατερίνας ὁ ὁποῖος βαπτιζόμενος ὠνομάστηκε Κ ω ν σ τ α ν τ ῖ ν ο ς, γιά νά ἐπαναληθεύσῃ ὁ "χρησμός" τοῦ 'Αγαθαγγέλου". Μεταξύ τῶν ἀποστηθισμάτων τοῦ 'Ελληνικοῦ Λαοῦ ἀπό τόν " 'Αγαθάγγελον" εἶναι καί τό ἀκόλουθον, ἔμμετρον, ὅπως τό ἐνθυμοῦμαι ἀπό τά μικρά μου χρόνια:

_ Ζητῆτε, Ζητῆτε, μετά φόβου,
"Κατά τοῦ Βοριά τά μέρη,
"'Ανδρα εὕρητε γενναῖον,
"Καί ξανθόν καί ρωμαλέον,
" Αὐτόν ἔξετε Δεσπότην...."

'Αλλ'ὁ " 'Αγαθάγγελος" ἔπαψε νά διαβάζεται καί νά θεωριέται 'Εθνικό βιβλίο ὕστερα ἀπό τό Βουλγαρικό Σχίσμα (I872), κυρίως ὕστερα ἀπό τόν τελευταῖον ρωσσοτουρκικόν πόλεμον, ὅταν ἐννόησε ὁ 'Ελληνισμός ὅτι ἡ 'Ρωσσία ἐπροστάτευε τούς Βουλγάρους, καί ὄχι τόν 'Ελληνισμό.

(IC) 5'Οκτωβρίου I9I2, ὅτε κηρύχτηκε ὁ Βουλγαροτουρκικός πόλε_

-/-

μος καί διάβηκε ὁ Κ ω ν σ τ α ν τ ῖ ν ο ς τά 'Ελληνοτουρκικά Σύνορα ὡς 'Αρχιστράτηγος τοῦ 'Ελληνικοῦ Στρατοῦ.

(11) "Οταν ἐλευθερώθηκεν ἡ Θεσσαλονίκη (26'Οκτωβρίου 1912) ὅλες οἱ Τουρκεμένες ἐκκλησίες μας, ποῦ εἴχαμε ἐκεῖ, μετατράπηκαν πάλε σέ 'Εκκλησίες.

(12) Τές ἡμέρες ποῦ ἐλευθερόνονταν τά σκλαβωμένα μέρη μας, οἱ "Ελληνες ἐκεῖ ἐχαιρετιῶνταν μέ τό "Χριστός 'Ανέστη" σάννά εἶταν Μεγάλη Πασχαλιά. Πολύ πλειότερο στά Γιάννινα ποῦ ἄργησαν νά ἐλευθερωθοῦν κι'ἐλευθερώθηκαν ἀργότερα, ἀπ'ὅλα τ'ἄλλα τουρκοκρατούμενα μέρη.

(13) Στά Γιάννινα ἔνεκα τοῦ φόβου δημιουργίας'Αλβανικοῦ Κράτους καί τῆς ἀντίστασης ποῦκανεν ἐκεῖ ὁ Τουρκικός Στρατός, στόν'Ελληνικόν, οἱ 'Ηπειρῶτες ἦσαν ἀπελπισμένοι, καί μόνον ὅταν μαθεύτικε ὅτι ἦρθενό Κ ω ν σ τ α ν τ ῖ ν ο ς στό Μπεζάνι, πίστεψαν ὅτι θά ἐλευθερώνονταν πιά 'Ηπειρο.

(14) 'Ιδιότητες τῆς Σιδερῆς Μεραρχίας ποῦ πῆρε ὁ Κ ω ν σ τ α ν τ ῖ ν ο ς ἀπό τήν Μακεδονία, γιά νά ἐλευθερώσῃ τήν'Ηπειρο.

(15) 21 Φεβρουαρίου 1913.

(16) Μαζῆ μέ τήν Χειμάρα, τό Δέλβινο, τό Τεπελένι, τό Μπεράτι, τήν Κορυτσά, τό Λεσκοβίκι, τό Μπεράτι, τό 'Αργυρόκαστρο, καί τήν Κλεισούρα, ἀλλ'οἱ ἀντίχριστοι Χριστιανοί τῆς Αὐστρίας καί τῆς'Ιταλίας ἔκοψαν ἀπό τήν ἐλευθερωμένη 'Ηπειρο ἕνα κομμάτι καί τῶρριξαν στήν'Αλβανία τό λεγόμενον "Βόρειον'Ηπειρο".

(17) Συνηθίζεται στές Δημοτικές παραδόσεις τό""Εφτακέφαλος" ἀνάμνηση τῆς Λερναίας Ὕδρας ὡς π. χ. σύχιά μ'ἑφτά κεφάλια.

(18) - " Αὕτη (ἡ θάλασσα) οὐκ ἀεί κατά τούς αὐτούς τόπους, ἀλλ' ὥσπερ ὁ καλούμενος, ἐπί Δευκαλίωνος, Κατακλυσμός, καί γάρ οὗτος περί τόν'Ελληνικόν ἐγένετο μάλιστα τόπον, καί τούτου (τοῦ τόπου) περί τήν'Ελλάφα τήν 'Αρχαίαν. Αὕτη (ἡ 'Ελλάς) δ'ἐστίν ἡ περί τήν

Δωδώνην καί τόν 'Αχελῶον· οὗτος (ὁ 'Αχελῶος) γάρ πολλαχοῦ τό ῥεῦμα μεταβέβληκεν· φασιν γάρ οἱ Ἕλλοι ἐνταῦθα καί οἱ καλούμενοι τότε μέν Γραικοί, νῦν δέ "Ἕλληνες".-

('Αριστοτέλους Περί Μετεώρων. Κεφάλαιον Ι4ον.)

(19) Βρισκόμενος ὁ Κ ω ν σ τ α ν τ ῖ ν ο ς στά Γιάννινα, ἔλαβε τήν εἴδηση τῆς δολοφονίας τοῦ πατρός του Γεωργίου Α'.

(5 Μαρτίου 1913)

(20) 'Εθνική Παράδοση: Τήν Πόλη:

- " Κ ω ν σ τ α ν τ ῖ ν ο ς τήν ἔχτισε,

Κ ω ν σ τ α ν τ ῖ ν ο ς τήν ἔχασε,

καί Κ ω ν σ τ α ν τ ῖ ν ο ς θά τήν πάρῃ". -

(21) 'Από τό πέσιμο τῶν Γιαννίνων στόν Τοῦρκο, ὡς τά 1917, ποῦ ἀπαγγέλθηκε τό ποίημα τοῦτο εἶχαν περάσει 487 χρόνια.

(22) 'Ο Κ ω ν σ τ α ν τ ῖ ν ο ς ἀπέθανε στίς 11 Γενάρη 1923.

(23) 'Ο Κ ω ν σ τ α ν τ ῖ ν ο ς εἶχεν ἐπονομασθῇ στή ν Θεσσαλονίκη" 'Α η τ ό ς" ἀπ'αὐτό ἐπωνομάσθηκε καί ὁ Διάδοχός του Γ ε ώ ρ γ ι ο ς Β' "Γυιός τοῦ 'Αητοῦ".

-/-

FILE ΑΡΧ. ΔΙ ΚΤΗΜΑ "ΑΡΧΑΙΡΕΣΙΑΚΟΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΣΙΛΕΙΑΣ, Φ.15, ΜΗΧ.ΜΟΛΥ, ΕΚ.20Χ15, ΑΡΧ. ΑΜ.

Σ' ταμπουτιὸν τοὺς Κεντουλοὺς ζουγκίνι τοὺς ζουγκίνι,
Καὶ τὴν ταντέζα γερεὰ τὸν Μποδιαμαίαν ἄγιον
Σ' ἀγιὸ μεγάλος Μποδιαμᾶς, ὁ ἀγιὸ φαντὸς ζουγκίνι.

Ἡ δόξα τὸν εἰγιάμασε τὸν ἔκανε ταμπέλι της,
Κι' ἔβγαν ἀπὸ μέσα του σὰν χρυσορ' τὸν κλαδιὰ.
Εἶχε φλεγὰ στὴ φύσι του, ἀλογάρι στὴν καρδιά του,
Καὶ στὴν ψυχὴ του ὄνειρο ψανέρο, μεγάλο,
Τοῦ δένους νὰ εὐεργετεῖ καὶ ὅπου ἔβρη κόσμο
Νὰ βοηθοῦσε καὶ τοὺς πολλοὺς νὰ 'ν' ὁ χαρά τους
Ἀπὸ τ' εὐεργεσιάτα του καὶ τὶς ψυχοσωτηρίες του,
Καὶ τ' ὄνομά του ἔγινε δημόσιο τραγούδι (15)
Ὅτ' εἶχαν ὥρα δημοσιὰ καὶ πάντοτε χαρὰ
Σὲ ἔκανε στὸ σπίτι του ὁ μεγαλοχωριάτης.
Κάθε πλούσιο ψάρεγε, ἐσυμπόνα καὶ τοῦρνο
Καὶ σ' ὅσες μοίρες ἔψαχνε ἐβοήθα κι αὐτός
Κοντὰ τοὺ ἔτρεχε, δὲν ρώταε, δὲν μίλαε τοὺ λόγο
Τοὺς τούρκους, ποὺ ἦταν ἀντίμαν του κι' ὅλα τοὺ λές,
Πρὸς τοὺς ἐχθροὺς του χάρη, πονόψυχος κι' ἀγάπη
Καὶ τὸν ἐλογοῦσε πάντα σὰν δουλειὰ του.
Χριστόδουλος πολλοὺς σωθῆκε (17): Κοτσιάρους (18) κι' Ἀβαρίκη
Ἔκανε κι' Ἀρβανιὰ καὶ πλούσιοι καὶ μεγάλοι,

5 15
1725